

Waan

Marcellus Emants

bron

Marcellus Emants, *Waan*. G.A. van Oorschot, Amsterdam z.j. [1968] (tweede druk)

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/eman001waan01_01/colofon.php

© 2017 dbnl

[I]

Nu fletsen op de hoogste toppen de laatste vlekken gloeiend goud. Snel als hittig koortsrood onder kille vaalheid van de dood zwindt de zwijmende zonne-glanzing onder 't opwaarts zwevend avondgrijs en dra doorstrakt met donker blauwe doffing de brede, in sneeuw geheven spitsenreeks het blekend hemelsblauw, zwak violet doorgloord. Beneden grauwt in schemer-smoring weg de loodkleur van het meer en op de hellingen, die 't omstaan, vernevelt blauw 't gebronsde bossegroen. In groezeling van nacht vervagen op de helder groene oevers gelig-lichtende huisjes en onder de scherp-omlijnde grijsheid van breed-opmurende Pilatus-rug verduistert tot dof-gore plekking Luzerns gewoel van kleuren fleurig fris.

Maar als met vaag gepinkel eerste sterren het dovend zwerk doorpriemen, glinster-spikkelen alomme rossige puntjes uit de donkerende diepte op en eensklaps straalt het ganse stadsbeeld, doorprikt toneelgordijn gelijk, in felle lichtjes-flikker-lijning.

Over het balkonhek leunend-neergebogen hebben Hendrik en Margaretha lang zwijgend voor zich heen gestaard; zij, de witte, saamgelegde handen rechthuis-gestrekt in het duister; hij, op die witte handen neerkijkend, een arm geslagen om haar middel en nu en

dan in 't even-aandrukken denkend: wat is ze fijn en broos en teer. En 't is hem, of hij om die tere broosheid dubbel lief haar heeft, want zijn liefde is minder bewonderend begeren dan behoefte om te beschermen, te koesteren, te beveiligen voor leed. Ze lijkt hem zo arm, zo eenzaam, zo hulpeloos en hij voelt 't als een zaligheid de kracht te mogen zijn, waaraan zij zich toevertrouwt, de macht, die haar vergoeden zal al, wat het leven haar heeft onthouden of ontroofd. In dat leven, dat staag-haar-omschuimende, bedreigende en voortsleurende leven wil hij rotsvast rechtop staan met fijn schepseltje in zijn krachtige armen, haar hoog ophoudend boven het verbijsterend bruisen en sissen en geluidloos opzwalpen en donderend nederploffen. En nu eerst verbeeldt hij zich het ware geluk te hebben gevonden. Werken en streven voor het heil van een grote menigte, van een heel volk... 't is zeker mooi en misschien kan het anderen bevredigen... hij heeft er wel beschouwd nooit genoeg altruïsme en nooit genoeg overtuigingskracht voor bezeten. Het trotsen van gevaren ten bate van de wetenschap, wellicht ook ten bate van gewetenloze fortuinzoekers... het heeft hem een poos afleiding en zijn dagen een inhoud gegeven; maar ook daarvoor ontbrak hem zo menige noodzakelijke eigenschap en het liet zijn gemoed zo akelig leeg.

Eén mens, één geliefd wezen gelukkig, zeldzaam gelukkig te kunnen maken, zou dat voor hem niet zijn de

hoogste heerlijkheid, de weelde, waaraan zijn hart behoefte heeft, de taak, waarmee hij zijn toekomst kan vullen? Hij is er haar zo dankbaar voor, dat zij hem dit heeft doen geloven, toen hij doelloos uit Indië terugkeerde, mat ontgoocheld, bitter ontstemd, wanhopend. Hij wil 't haar eens zeggen en 't haar doen voelen door de innigheid van zijn armdruk; doch... nu wringt zij hem af.

- Niet zo vast, hè. Je hand is zo warm.

Schichtig, als werd hij op een onhandigheid betrap, laat zijn arm los; die intimiteit met een vrouw is hem ook nog zo vreemd.

- Aardig... al die glimmende puntjes, vin je niet?

Ze vraagt 't weer heel gewoon en vriendelijk.

- Ja, m'n lieveling, heel aardig. Indië is mooi; maar in Europa zijn toch ook bekoorlijke plekjes. En op zo'n plekje nou te moge staan met jou in...

Leuk valt ze hem in de rede.

- Zeg... Henk... hoe zal je me voortaan noeme? Tot nog toe heb je lieveling gezegd of m'n naam voluit; maar Mar-ga-re-tha... dat is zo lang, zo stijf en 't klinkt me ook zo sentimenteel, zo dwepend. Thuis zei iedereen Gretha en dat zegt mevrouw ook.

- Dan zeg ik 't niet. Ik wil je 'n naam geve... 'n naam, die andere je niet geve. Ik zal... Maggie zegge. Is dat goed? Zo noem ik je toch al in stilte... voor me zelf.

- Ja... och ja; maar dan moet je die twee g's op z'n Duits uitspreke. De Hollandse g is afschuwelijk.

- Dat kan je gedaan krijgen. Dus... mijn kleine, mijn bekoorlijke, mijn allerliefste Maggie.

Fluks, als vreest hij een ontglipping, indien ze de toeleg merkt, drukt hij een zoen op de zijige nekhaartjes.

- Nou... nou... niet al te verliefd, hè... niet zo erg zoet. Ik hou niks van sentimentele manne.

- Dan had je me maar niet verliefd moete make.

De opmerking blijft onbeantwoord.

- Vandaag ben je net drie weke hier, hè? Wat heb je me al veel moois late zien! De Rigi, de Stanserhorn, Bürgenstock, Göschenen, de duivelsbrug... Zonder jou was ik daar nooit gekome; want mevrouw... die denkt niet aan zulke tochte. Ik hou van je, Henk. Weet je 't al?

Ze zegt 't zo verrukkelijk eenvoudig, alleen de laatste woorden iets zachter, iets teerder uitsprekend dan de eerste. Geen aasje twijfel aan haar oprechtheid komt in Hendrik op; slechts de begeerte van alle verliefden om precies te weten met welke kracht en welke zuiverheid van gevoel ze bemind worden, dwingt hem de vraag af:

- Uitsluitend, omdat ik je zoveel moois heb laten zien?

- Kom, je weet wel beter.

Hij weet ook wel beter: maar 't is zo heerlijk die woorden van haar lippen te horen. Weer wil hij zijn arm om haar heen sluiten en haar aan zich drukken; doch nu weert zij hem dadelijk en zeer beslist af.

- Niet zo dicht op me; dat benauwt me.

Hendrik laat af; teleurstelling dempt zijn innerlijk op-juichen in liefde.

- Komme jullie nog nie na binne?

Een oude stem heeft de vraag geuit en plots opgeschrikt wenden beiden zich om.

In de zwarte kamer-gaping bleekt een grijs behaard hoofd op; witte handen steunen aan weerszijden tegen de grauwe posten.

- Maar mevrouwtje, komt u liever 's na buite. 't Is heus niks koud. 'n Zomerse avond.

Ja, tante, voegt Hendrik er bij, 't is de eerste zomeravond, die ik in Europa geniet.

Het bleke hoofd schudt ontkennend.

- Nee, Gretha, nee, Henri... in de avondlucht... dat doe 'k niet. Met mijn rumatiek... dat gaat nie meer. Maar... als jullie 't buite zo heerlijk vinde... jullie zijn jong... blijf dan nog maar een poosje op 't balkon. Ik zal me wel redde.

Mevrouw keert in de duisternis terug; een ogenblik later horen Hendrik en Margaretha een afgestreken lucifer achter zich spetteren en overglijdt hen een weifelend rossig schijnsel, vervloeiend in de wijde ruimte vóór hen, verdiepend het nachtelijk zwart.

- Moet je haar niet helpe?

- Wel nee; ze doet alles veel liever zelf.

Ze hangen nu weer dicht naast elkaar over het balkonhek heen en kijken zwijgend naar de lichtjes, die witter

en witter opschitteren uit het weggevaagde landschap. Na een poos zegt hij haast fluisterend:

- We moeste 't haar eigenlijk maar zegge; vin je ook niet?

Waarom?

Ach... waarom niet? We zijn allebei meerderjarig; ouwers hebbe we geen van beie meer; niemand kan ons dus wat in de weg legge. En ze zou d'r ook niks tege hebbe.

- Vergeet je dan, dat ik bij d'r in dienst ben en dat ze heel erg op de vormen is gesteld? Als ze 't weet, verbiedt ze me natuurlijk alle tochtjes met jou alleen en ik wil toch nog na de Pilatus, na de Frohnalp, na Seelisberg, ook nog 's na Göschenen en de duivelsbrug... Je hebt 't beloofd, hè? Nee, Henk, dat zou onpraktisch zijn.

- Nou, goed... goed; we zulle zwijge. 't Is waar... met haar opvattinge... en... er is ook wel wat in met je beie 'n geheim te hebbe, waarvan niemand... geen enkel mens wat afweet. Wat? Het geeft iets innigs. Voel jij dat ook zo?

Het antwoord blijft uit; maar zij laat hem begaan als zijn arm behoedzaam haar middel omsluit en zij verroert zich niet als zijn lippen zacht, heel zacht een zoen donzen op haar wang.

- Mijn lief, mijn engelachtig vrouwtje.

- Zeg... Henk... hou je *veel* van me?

Heel... veel.

- Dan is 't goed. En... is 't nou heus waar... heb ie nooit met 'n vrouw iets... iets gehad?

- Nooit. Geloof je 't niet?

- Ja wel; maar... 't is toch erg ongewoon... vooral in Indië, hè? Dus niet eens met zo'n... zo'n bruine vrouw?

- Net evenmin. Had je 't pikanter gevonde, als ik 'n Don Juan was geweest?

Hij vraagt 't voor de aardigheid; maar ze lacht er niet om. Haar stem klinkt zelfs heel ernstig als ze langzaam nadenkend antwoordt:

- Pikanter... nee; dat niet. 't Is zelfs wel... 't is in alle geval zó niet ordinair, hè?

En dat bevalt jou; wat? Jij, die zo'n hekel hebt aan al wat ordinair is.

- Ja, iets ordinairs kan 'k nou eenmaal niet uitstaan, maar...

Zij aarzelt en hij vult aan:

- Maar 'n Don Juan zou je misschien ook niet ordinair hebbe gevonde; wat?

Dat hij gelijk heeft, erkent ze niet; maar in de vaal rode uitglanzing van het kamerlicht ziet hij aan het trillen van haar mondhoek, dat ze stil glimlacht. Doch weer verstrakken zich haar trekken.

- Henk, vin je 't erg, dat ik al eens geëngageerd ben geweest?

- Wel nee, m'n kind.

- Andere manne zouwen 't wel erg vinde.

Denk je niet? De vraag vleit Hendrik.

- 't Is mogelijk. Misschien zou ik 't zelf ook erg vinde... van 'n ander; maar van jou... ik weet immers, dat jij niks anders hebt gedaan dan de inspraak volge van je hart. Je hebt je vergist... je hebt 't ingezien... dat heeft je in moeilijke omstandighede gebracht... dat heeft je zeer gedaan; maar dat is toch niet te veroordele; wat? Als je nou maar veel, heel veel van mijn houdt. Doe je dat?

Ja, Henk, ik hou van je.

Nogmaals heeft ze die woorden heel eenvoudig geuit; Hendrik kan ze niet genoeg horen. Deze keer verbeeldt hij zich, dat er nog nooit in haar toon zulk een innigheid is geweest. Hij kan zijn arm niet weerhouden haar slankheid weer vaster te omsluiten en ook ditmaal duwt zij hem niet terug.

Nu spreekt zij van haar vorig verliefd-zijn. Dat was zo raar geweest. Toen had ze ook voor 't eerst haar eigen wonderlijke onstandvastigheid leren kennen. Het ene ogenblik één en al opwinding en liefde... dan had ze soms wel een gekheid willen doen om die man te bewijzen hoe veel ze van hem hield... het andere een nuchterheid, een kou, een onverschilligheid... o, allerakeligst! En het vreemdste was, dat zij in de ene stemming zich van de andere geen flauwe voorstelling kon maken. Altijd dacht ze: zoals ik nu ben, blijf ik ook en toch was ze juist nooit... zo gebleven. En wat ook heel wonderlijk was: ze kon soms allernaangenaamst zijn, terwijl ze toch lief wilde wezen. Haar eer-

ste geliefde maakte wel gedichten en nam 't haar dan vreselijk kwalijk, dat ze daar geen de minste belangstelling voor toonde. Hij wist maar niet, dat zij nu en dan onbemerkt in zijn kamer sloop, alleen om die gedichten te lezen, en naderhand had zij hem dit ook nooit verteld.

Of er meer zulke zonderlinge mensen als zij zouden bestaan? Alleen in boeken had zij wel eens dergelijke karakters ontmoet. Maar die waren toch weer niet helemaal als zij geweest; want bij die anderen had niet op den duur... als bij haar... de onverschilligheid gezegevierd.

- Nou ja, zegt Hendrik, maar hij was toch ook geen geschikte man voor je.

Dat geeft ze toe. Ze kon onmogelijk opzien tot iemand, die zich zinneloos jaloers aanstelde en sentimentele huilbuien kreeg, wanneer ze eens dwars of weerbarstig was geweest. Dat ze een lastig karakter heeft... ze weet 't. Henk zal heel wat met haar te stellen krijgen; maar voor iemand, die hoog boven haar staat, die gezag heeft, bukt ze graag... juist heel graag. Zo iemand kan haar kneden als was.

- Dus Henkie, nou ben je gewaarschuwd.

Hij lacht.

- Je hebt mooi prate, kind; maar wat moet ik beginne als je lastig wordt en onaangenaam? Je slaan?

- Slaan... echt slaan... nee; maar zo'n enkele klap... dat kan geen kwaad. Dat heb ik zelfs wel graag... soms. 't Hangt er ook van af van wie. In alle geval

moet je niet te zacht, niet al te goedig met me omgaan. Daar kan 'k niet tege.

Zijn arm omklemt haar weer heel vast en laat zelfs niet los als ze poogt zich te ontwringen aan die kracht.

- Jij bent een ongewoon kreatuurtje, dat op 'n ongewone manier behandeld moet worde. Weet je wat ik doen zal? Ik zal van je houwe, heel veel van je houwe. Als je 's stout wordt, zal ik lief voor je blijve... als je boze kure hebt, zal ik nog liever voor je zijn. Zou dat niet 't beste middel weze om je lastige karakter wat te verandere, om 't weerbarstige hitje dat je bent... te temme?

- Zal je me dan verwenne, Henk, me erg verwenne?

- En daar kan je niet tege!

- Ja, zie je, dat is 't nou juist. Ik zal altijd proberen 'n man d'r onder te krijge; maar als 't me lukt, kan 'k onmogelijk meer van 'm houwe. Dat is misschien heel lelijk en slecht; maar ik kan d'r niks aan verandere. Je moet me maar wete te vatte.

- Jonge, jonge, kindje, ik hoor 't je zeggen; maar dat wordt 'n lastig vraagstuk.

- Ja, Henk, 't is zoals 't is. Als 't je nou maar niet gaat vervele.

- Dat zal 't zeker niet. Ik heb op de wereld immers geen ander doel meer dan te leve voor jou... voor jouw geluk. Vroeger heb ik van vrouwe niks wille wete, omdat ik dacht in 't publieke leve 'n veel hoger ideaal te vinden dan in de liefde, die toch altijd egoïstisch is;

maar daar ben ik helendal van terug gekome. Tegenwoordig verlang ik voor me zelf niks meer. Voor jou...

- Nee, Henk, zo mag je niet spreke. Ik wil juist, dat jij gelukkig zal worde en dat *ik* 't dan heb bewerkt. Ik wil, dat iedereen je zal benije, omdat je zo'n mooie...

- Wel zeker!

- Is 't soms niet waar, dat ik mooi ben? Denk je, dat ik me zelf niet op de juiste waarde weet te schatte? Ik gooi me niet weg en ik wil, dat iedereen jou zal benije, omdat je zo'n mooie elegante, jonge vrouw hebt, die je heel gelukkig maakt.

- Als je voor mij nou maar niet *al* te jong bent, kindlief, of liever: ik voor jou te oud. We schele 'n dikke twintig jaar en na al 't geen ik heb doorgemaakt, voel ik me zeker niet jong voor m'n leeftijd.

- Jonge manne trekke me ook niet aan. Allemaal bluf, niks geen degelijkheid, nee... Te oud vind ik je volstrekt niet.

De laatste zinnen hebben zij elkander al eens meer toegevoegd en telkens heeft Hendrik er zich over verwonderd, dat Maggie nooit vroeg: wat is 't dan toch, dat jij beweert doorgemaakt te hebben. 't Is waar: van zijn tante kan zij het een en ander hebben vernomen; maar die tante weet toch niet alles en verlangt zij er dan niet naar het verhaal eens uit zijn eigen mond te horen? Hij begint nu maar uit eigen beweging aan een relaas van zijn ervaring en vertelt haar van zijn domineeschap, dat hij op moest geven, omdat allengs zijn

geloof door de twijfel ondermijnd was, van zijn redakteurschap, dat hij daarna eveneens liet varen, omdat schrijven tegen zijn overtuiging hem een walging van zich zelf zou hebben gegeven, en eindelijk van zijn gevaarvolle tocht door Borneo met de onderzoekingsreiziger Baselhof, waarop hij volkomen ontgoocheld werd aangaande de praktische waarde van zijn opleiding en van de wetenschap, waarmee zijn hersenen waren volgestopt. Van zijn onvoldoend altruïsme en onvoldoende overtuigingskracht spreekt hij niet; maar het doet hem goed al zijn grieven tegen het maatschappelijk leven en tegen zijn opvoeding eens te kunnen luchten. Hij voelt er zich zelf door gerechtvaardigd, en verbeeldt zich er wel aan te doen Maggie van alles op de hoogte te brengen. Zijn aanstaande vrouw moet toch zijn verleden kennen en weten wat er bij hem omgaat. Zij heeft er zeker niet naar durven vragen, vreemde hem te kwetsen. Trouwens, Maggie schijnt aandachtig te luisteren, al wijst zij hem nu eens naar een verlicht bootje, dat over het donkere meer voorbij glijdt, rustig geklok van riemslagen omhoog zendend in de nachtelijke stilte, en dan weer naar een ster, die verbijsterend snel het zwart-blauwe zwerk doorschiet. Maar als hij uitgesproken heeft, verbaast het hem toch, dat zij geen enkele opmerking maakt, geen enkele vraag stelt en dadelijk weer met haar raad aankomt om toch vooral niet te lief en te zachtzinnig voor haar te wezen. Ze gelooft, dat geen enkele vrouw

daar tegen bestand is, wijl iedere vrouw behoefte heeft aan... een meester.

- Misschien, laat zij er op volgen, ben ik nooit verliefder geweest dan eens... ik was nog 'n kind, zie je, 'n kind met korte rokke; maar toen was ik al dol verliefd op 'n kapelmeester, met wie ik geen woord ooit had gewisseld. Hij keek me zelfs niet aan. Bespottelijk, hè? En hij was geen mooie man; dat moet je niet denke! O, nee, eer lelijk; maar ik vond er zo iets in, dat hij alleen met z'n dirigeerstok die hele bende regeerde en dwong mooie muziek te make.

Hendrik lacht flauwtjes; hij kan zich zo snel niet losmaken van zijn eigen bittere en zoveel ernstigere ondervinding. Maar Maggie is nog zo jong, zo naïef.

- Niet ordinair, hè, zo'n drillende kapelmeester.

Ze misduidt zijn licht-ironische betoning.

- Vin je 't ergerlijk, Henk, dat ik je alles zo oprecht en zo openhartig vertel? Zo ben ik nou eenmaal.

- Wel nee, lievelingetje, dat vind ik juist verrukkelijk. Maar zulle we nou niet na binne gaan? We kunne tante toch de hele avond niet aan d'r lot overlate. Wat? Langzaam rijst Maggie uit haar voorovergebogen houding overeind; doch nu schiet schor-schurend in de zwarte diepte een vuurpijl een eindje omhoog, trekt een goud vonken-lijntje over de donkere achtergrond, buigt om, spat open in talloze rode en witte sterretjes en een zwak plofje doortrilt de lucht.

- Hé, kijk... vuurwerk!

- Ja, 'n vuurpijl van Bürgenstock. Wille we nou...?

- Nee, nee; eve wachte, of d'r nog meer kome.

Weer leunt zij over het balkonhek heen en naast haar buigt Hendrik neder. Nog veel vuurpijlen volgen en Maggie vindt het schouwspel aller-interessantst, ofschoon 't haar tegenvalt, dat vuurpijlen zo weinig hoog de lucht in gaan. Op de pijlen volgt Bengaals licht. Dit vindt ze mooi; maar het stelt haar eveneens teleur, omdat er maar zulk een klein stukje van het wijde landschap bloedig door overgloed en niet eens sterk verhelderd wordt. Tenslotte spreekt ze van een mager vuurwerkje; maar toch heeft het schouwspel haar opgewonden; zij begint drukker en luider te praten, richt zich op, loopt heen en weer; in de uitglanzing van de lichte kamer neemt Hendrik het schitteren van haar ogen, het levendig gebeweeg van haar lippen duidelijk waar. En plots houdt hij 't niet langer uit, slaat beide armen om de slanke, witte gedaante, klemt haar aan zich, dringt zijn mond naar de hare toe. Nu echter duwt zij hem krachtig terug, haar handen drukkend tegen zijn borst. Haar hoofd buigt weg uit zijn bereik; zij worstelt zich los en grauwt hem toe, de heftigheid van haar toon grommend versmorend:

- Nee... nee... ben je nou gek! Laat me... ik wil niet! Je doet me zeer. Ga weg met die dikke, zwarte baard. Hendrik laat af als beschaamd; Maggie lijkt erg boos.

- Moet je tante nou toch alles wete? We zouwe d'r niks zegge... En wees nou ook asjeblijft niet zo woest

en zo erg verliefd. 'n Beetje is goed; maar zo verschrikkelijk...

Ziende, dat hij bedremmeld staat, grijpt ze hem bij de hand, trekt ze hem lachend mee.

- Kom nou maar, woestaard, die 't nergens met de beschaafde mense hebt kunne uithouwe.

In de deur-opening laat ze hem echter weer los om naar binnen te springen, luid schallend:

- Daar zijn we, daar zijn we! Nou wordt er domino gespeeld!

Een schrik slaat haar met stilte. Mevrouw Verheulen, die achter haar boek in is gedut, schokt uit haar slaap op, grootogig beangst om zich heen kijkend, hese klanken uitstotend in hol gehijg.

- Gut, mevrouwtje-lief, maak ik u zo aan 't schrikke? Laat ik u gauw 'n glaasje water geve. Als ik dat had gewete! Hendrik, giet je tante dadelijk wat eau de cologne op d'r zakdoek. Ginds staat de fles.

Terwijl beiden zich haasten om hulp te brengen, komt mevrouw Verheulen weer tot bezinning.

- Kind, kind... hè... Wat was dat?... Is dat schrikke!... Nee, hoor 's; dat mot je nie meer doen. Je weet toch, dat m'n hart... Hè!... Ik droomde juist van... 'n... gut... m'n hart bonst nog.

Met het glas in de opgeheven hand ligt Maggie naast de oude vrouw op de knieën; vrees ontschijnt haar ogen, doorzenuwt haar wenkbrauwogen en ze jammert verwijtend:

- Wat is 't toch ellendig, dat ik altijd zo vreselijk onnadenkend ben! En dat u nou ook juist ingedut was... ik dacht er in 't geheel niet aan. Hoe komt 't ook? Anders slaapt u nooit... Drink nou maar 's gauw, mevrouwetje, hè? Drink nou. Kan u me vergeve? Ik heb er heus spijt van. Maar drink nou toch.

Mevrouw Verheulen drinkt met korte teugjes; Hendrik bet haar voorhoofd met eau de cologne en het duurt niet lang, of de oude hand streelt Gretha weer over het glanzig blonde, wijd uitkroezende haar.

- Je kon 't nie helpe, kind; ik begrijp 't wel. 't Is al weer voorbij, hoor. Maak je maar niet ongerust.

Vrolijk springt Margaretha weer op.

- Dan zal ik u maar 's opfleure met 'n walsje van Strauss!

De piano openkleppend slaat zij de Blaue Donau aan. Hendrik heeft zijn ogen niet van haar af. Hij had 't nooit gedacht, dat een vrouw hem zó zou kunnen boeien, betoveren, in zijn warm-levend gevoel ontrukken aan de wereld. En hij kan 't niet vatten, haast niet geloven, dat dit alles nu van hem is: dit elegante, soepele figuurtje in die effen witte japon haast bovenaards liefelijk, dit fijne, ivoorblanke gezichtje met de donkere ogen onder wenkbrauw-lijntjes, die wel gepenseeld lijken, zo sierlijk overbruggen ze de raadselachtige kijkers en met het smalle neusje, zo kloek uitbuigend boven een fijn lipje, dat in 't haastig praten ongewoon levendig op en neder golft. En dan die han-

den... die zeldzaam mooie, witte handen, zo mollig gevuld in verhouding tot haar magerte, die handen met aristokratisch toegespitste vingertjes, kleine kuiltjes op de knokken en bijzonder zorgvuldig geknipte nageltjes. Naast de piano staande blik hij strak op die handen neer, weg uit zijn verleden, weg uit zijn omgeving, doof voor de muziek, niets meer gewaarwordend dan zijn zalig liefhebben.

Doch nu houdt ze plots op, klept de piano weer dicht en glipt van het taboeretje.

- Ziezo! Nou is 't al weer genoeg.

- Hou nog niet op; speel nou 's wat ernstigs. 'n Sonate van Beethoven, wat?

- Nee, 't is uit. Ik speel niet meer.

- Kom nou, je was zo goed op dreef; ik vin 't zo heerlijk.

- Nee, nee; m'n nagels zijn te lang.

- Knip ze dan af. Dat is gauw genoeg gedaan. Wil ik 't doen?

- Ben je mal. Ze zijn juist zo mooi.

Ook mevrouw Verheulen dringt aan.

- Kindjelief, waarom doe je nou niet 's wat Henri vraagt. Gistere heb je 't hem ook al geweigerd.

- Juist, tante, gisteren en eergistere... de nodige kere. Ik heb nooit meer te hore gekrege dan zo'n paar losse mate.

- Hoeft ook niet, klinkt het plagend.

- En ze kan heus zo artistiek spele... met zoveel gevoel. Kom, Gretha, laat je nou nie bidde.

- Nee, mevrouwtje, 't is niet om me te late bidde; maar aan voorspele heb ik 'n hekel en van avond doe ik 't niet.

- Omdat je nagels te lang zijn?

- Juist, meneer Hendrik, omdat m'n nagels te lang zijn en omdat ik geen lust heb ze af te knippe. Nou weet u 't en nou gaan we domino spele, niet waar mevrouw.

De domino-stenen rollen rammelend over het tafelblad, dat Maggie al pratend van het kleed heeft ontdaan en weldra zitten de twee vrouwen tegenover elkander, ieder glurend in een rij opstaande zwarte steentjes. En terwijl midden op het bruine blad het gelig-witte, met zwarte-nummer-gaatjes-gespikkelde slangetje snel aangroeit, kijkt Hendrik, om de tafel drentelend, neer op het stukje halsblankheid onder de bronzig-blonde, breedgeronde haardos, op het witte voorhoofd in de slapen zo fijn blauw geaderd, op de rozige vingers, die zo vlug stenen verzetten, aanschuiven, omwerpen, dooreenschudden en op nieuw verdelen.

Maggie wint spel op spel en zo verdiept is ze in haar berekeningen, dat Hendrik geen blik kan opvangen; maar als mevrouw Verheulen er eindelijk in slaagt haar ook eens af te sluiten, springt ze op en roept ze uit:

- Hè, nou kan 'k niet meer! Ik word duizelig van al dat getel.

Hendrik merkt op, dat het ook al laat is geworden en hij dus maar heen zal gaan.

- Ik zal je uitlate.

- Ja, kind; da 's goed. Laat jij Henri even uit en dan gaan wij na bed.

- Gaan we morge na de Pilatus? U vindt 't immers goed, mevrouwtje?

- O, ja, gaan jullie maar... ten minste als 't mooi weer is.

- Daar kan u op aan. Als *ik* uit wil gaan, is 't altijd mooi weer. Ik ben 'n Zondags-kind; dat weet u. Mij loopt altijd alles mee.

Mevrouw Verheulen glimlacht.

- Nou... da's tot nog toe toch maar erg betrekkelijk geweest, hoor. En in de toekomst... ja wie zal zegge wat...

Met een tartend vingerknippen valt Gretha haar in de rede.

- Wie dan leeft, dan zorgt, nietwaar, meneer Hendrik? Hoe laat moet ik morge tot uw orders gereed staan?

- Wille we zegge: halftien?

- Half tien; zu Befehl! En nou mag u weggaan. Nou moet u rust gaan neme voor al de inspanninge, die u wachte.

Hendrik moet lachen om het vrolijk overmoedige van haar toon; mevrouw Verheulen plaagt hem nog even met zijn goedige gedweeheid tegenover het jeug-

dige kommando en achter Maggie aan verlaat hij de kamer, blij denkend aan haar woorden: ik ben 'n Zondags-kind.

In de flauw verlichte, eenzame voorgang van het pension gluurt hij haastig-speurend rond, slaat dan zijn arm om Maggie's hals en drukt haar een kus op de mond. Ze laat het toe; maar haar lippen blijven slap en geven de kus niet terug. Dra weert zij hem af, opent haastig de huisdeur en als hij die vlak achter zich dicht hoort vallen, moet hij denken: nou heeft ze uit eige beweging me nog geen enkele zoen gegeve.

[III]

- Ik ben 'n Zondagskind; je zal 't zien, 't wordt zeker mooi!, heeft Maggie herhaald, toen Hendrik haar kwam afhalen en werkelijk... het wordt mooi, heerlijk mooi weer.

De melkig-witte damp uit rokende meerspiegel in grijze opwalmingen door de ruimte verbreid om alle kleuren dovend, alle klanken dempend bergen, bossen, huizen te omsluipen, met nattige nevel openingen vullend, lijnen uitvagend, diepten verdoezelend, in straten, gangen en kamers door te sijpelen en, tot fijne droppels verdicht, boombladen te overtrekken met grijze glimming van fluwelige schimmel, twijgen glazig te bekralen met vervloeiende parels, die in kille huiveringen neerritselen naar de donker bestippelde grond... nu verijlt ie, gelig doorschonen, nu vallen er gaten in van helder-glorend blauw. Een wijle nog doervlokt ie de zonnegloeijing in wild verwaaiende wieling van wit doorglansd gewolk; dan wemeldwarrelen de laatste flarden zilverrag in de egaal blauwe luchtzee weg en fel-strak staan rondom in het juichende hemelsblauw weer groenende ruggen, grijzende rotsen, blinkende spitsenrij. Huizen, bomen, boten, vlaggen stralen weer aan in pralende bontheid van verven; met verblindend vonkengeffliker kaatst de zon in het blauwgroene

meer, overglinsterend de kalme spiegeling van lichtende hemel en donkere hellingen; alleen om de stoere Pilatusrug huift nog een hoge wolk, van boven blinkend als doorzonde stoom tegen de groenige goud-tinteling van de lucht, van onderen dof-afgrauwend op de blauwzwarte rots.

En als Maggie en Hendrik, opgeklommen naar het bovendek van de stoomboot, in de nog-frisse morgen-lucht zich op eens weldadig omgloeid voelen door de zonneschijning, die het dek helkleurig overvloedt naast brede schaduwstreping van schoorsteen en uitgespannen tent, en die glinster-sterretjes op doet spatten uit blinkend geschuurd koperbeslag, jubelt Maggie:

- Zie je wel, zie je wel!

- Nou, nou, meesmuilt Hendrik, vertrouwd maar niet al te vast op je geluk. Als er dan's 'n tegenvaller komt...

- Denk je, dat ik daar niet tege kan? Dan ken je me nog niet! Ik heb met 't verdriet kennis gemaakt, geloof dat vrij. Maar weet je hoe 't met mij gaat? Midden in m'n hevigste ellende merk ik ineens: nou is 't uit en... dan is 't ook uit. Dan is 't voor goed voorbij. Ik denk ernog wel 's aan, maar leuk zie je, onverschillig. Dat noem ik nou m'n gezonde egoïsme. O, als ik dat niet had... geloof me, dan was ik er al lang niet meer; want je weet: sterk ben 'k nou juist niet enverdriet tast me zó aan, zo verschrikkelijk...

- Dat je nooit weer verdriet mag hebbe, niewaar, kleintje?

Hendriks hand dwaalt over haar lichte handschoen en een blijde blik straalt even zijn ogen in, glijdt voorbij. Warme teerhartigheid verweekt hem; maar hij weet, dat zij een hekel heeft aan sentimentaliteit en dringt zijn gevoel terug. Trouwens, het medelijden, waaraan zijn liefde zo rijk is, stemt hem stug tegenover een zogenaamd gezond egoïsme, dat zijn derenis wel eens versmaden kon. En er is ironie in zijn stem als hij vervolgt:

- Jij moet 'n buitengewoon leventje hebbe, dan is dat gezonde egoïsme niet eens nodig.

- Spot jij d'r maar mee; 't is me al wat goed te pas gekome.

Nu spreekt zij hem weer van haars vaders faljiesement en zelfmoord, van het vreselijk eensklaps-arm-worden als je nooit zorgen hebt gekend, van haar moeders jong-sterven, natuurlijk gevolg van al die rampen en van haar eindelijk-alleen-staan op de wereld zonder vermogen, zonder familie, zonder enig nuttig talent.

- Als ik nou nog opgeruimd en levenslustig ben, geloof dan maar vrij, dat ik 't te danke heb aan dat gezonde egoïsme. Wat me ook overkomt, wat me ook ontgaat, altijd denk ik: tobbe helpt niet, voorbij is voorbij, laat ik maar blij zijn met 't goeie, dat me overblijft, en hopen op 't betere, dat ik misschien nog krijge kan. Ja, Henkie, voor iemand in mijn omstandighede heb ik 'n gezegend temperament en 'n gelukkige levensbeschouwing.

- Anders zou je je ook niet tevreje stelle met mij; wat?

- O, Henk, hengel niet; dat kan ik niet uitstaan!

De boot loopt niet vol; 't is nog te vroeg in het seizoen; maar toch ontbreekt het Maggie niet aan gelegenheid om vergelijkende toilet-studies te maken. Het merendeel der dames wordt met een: 'vreselijk ordinair' geen tweede blik waardig gekeurd; van de rest zet ze de grootste helft met een goedkeurend knikje voor het nauwgezet volgen van de laatste smaak ook nog op zij; een bewonderend en nauwkeurig gadeslaan genieten alleen de weinige vrouwen, die zich weten te onderscheiden zonder de nieuwste eisen van de mode te miskennen. Fluisterend duidt ze deze aan, om dan op eens luider uit te roepen:

- En daar zie jij nou niks van, hè?

Hendrik erkent ootmoedig, dat er voor hem wel lawaaiërig opzichtige en burgerlijk al-te-simpele toiletten bestaan, die hij beide niet lijden kan; maar dat hij alles goedvindt wat daar tussen ligt.

- Dat dacht ik wel! Nog nooit heb je iets van mijn toilet gezegd. O... niet, dat 't ooit zo bijzonder is... Als 'k geld had, zou je wel wat anders zien... maar ik maak m'n japonne zelf, ziet u meneer, en 'k had me geveleid, dat ze uw goedkeuring zouwe wegdrage... althans uw geëerde belangstelling gaande make.

- Dat doen ze ook, mejuffrouw... dat doen ze zeker. Dat Maggie er vandaag zeer elegant en dus allerbe-

koorlijkst uitziet... Hendrik heeft 't aanstonds opgemerkt, toen ze uit de pension-gang hem tegemoet trad; maar bij gebrek aan kennis van vrouwekleren is hij er niet toe gekomen die indruk te ontleden. Vaag heeft hij op het breeduit-gegolfde haar de zeer platte, gebogen hoed opgelet, versierd met groenige druiven en bruinende wingerdbladeren, ook de zeegroene door iets-als-roomkleurige-kant heenschijnende tint van schouders en borst, en de fijn op-witte-grond-gebloemde rok van zeer dunne stof. Nauwkeuriger zou hij weinig weten aan te duiden, of het moest zijn de grijze tule boa om haar hals, die hem erg wonderlijk lijkt; maar 't is hem niet ontgaan, dat zij meer dan anders de aandacht trekt en daar voelt hij zich zowel door gestreeld als gehinderd, in zijn vrijheid belemmerd. Nu hij haar beter tracht op te nemen, wordt zij dadelijk zijn schuinspeurende blik gewaar en trekt zij de tule boa als een sluier dicht om zich heen.

- Nee, Henkie, nou is 't te laat; kijk nou maar na de berge. O, wat ben jij toch 'n beer!

- 'n Beer? Vin je me zó dik?

Een schaterlachje ontschettert haar lippen.

- Mager ben je zeker niet, m'n goeie lobbies; maar ik bedoel 't woord in de Franse zin. Ik vin je: ours, très ours... zo'n ruig menseschuw dier, dat altijd in de wildernis heeft geleefd, dat geen flauw begrip heeft van sjiek.

- Je bent wel vrindelijk!

Weer lacht ze zó lustig op, al haar mooie, witte tandjes tonend, dat Hendrik haar de spot niet kwalijk kan nemen, ja, er een nieuwe pikante bekoring in vindt.

- Hou jij je zelf soms voor 'n fijne salon-heer, die weet hoe 't behoort, die onberispelijk gekleed gaat, die de kunst verstaat 'n dame in te palme met gracieuse complimentjes?

- Ik zal me zelf niet beoordele; dat laat ik aan jou over; maar... zou jij zo'n... zo'n dandy wille hebbe?

- Al weer hengele, meneer? Ik zou zeker graag zien, dat je 'n beetje beleefder was en je hoed afnam als je me kwam hale.

Hoe luchtig-schertsend ook geuit, deze aanmerking treft dieper. Hendrik hoort er in, dat zij vormelijkheid verlangt, waar hij een innigheid voelt, die boven vormen verheven is. En geraakt klinkt zijn antwoord:

- Ik zal er 'n hoge voor kope; wat? Maar dan reik ik je voortaan ook alleen m'n vingertoppe, want dat hoort er zo bij.

Maggie merkt zijn geraaktheid niet op.

- Heel goed. Luister maar na m'n lesse, dan leer je nog wel hoe 'n heer... 'n gentleman, die z'n hof maakt aan 'n mooi meisje, zich behoort te gedrage en hoe hij er behoort uit te zien.

- Komaan!

Maggie laat haar spottende toon niet varen.

- Denk je misschien, dat die jas je goed zit en dat 'n net heer in deze tijd van 't jaar... en op reis in de ber-

ge... nog zulk donker goed en zwarte schoene draagt? Noem jij je woeste, ongefattoeneerde baard gesoigneerd en die ronde, zwarte dop 'n zomerhoed? Vin jij je blauwe das zonder dasspeld niet afschuwelijk... ordinair? Moet je zelf niet lache om je dikke parapluie van Alpaca, die niet eens meer opgerold kan worde, omdat 't lintje d'r af is? O, Henkie, Henkie, zijn jelui in Indië dan zo verboerd?

De scherts wordt Hendrik hoe langer hoe onaangenamer. Een opwrevelend zich-vernederd-voelen doet hem denken aan haar woorden over de man, die boven haar moet staan en die zij beproeven zal er onder te krijgen. Hij beseft, dat hem iets van zijn prestige ontglipt en in zijn verlegenheid grijpt hij naar een allerondoelmatigst middel om zijn overwicht te herstellen.

- Lieve kindje, als we van avond thuis kome, zal ik m'n parapluie bij jou achter late, dan kan jij tege morge d'r 'n nieuw lintje aanzette, en me 's tone hoe uitstekend je naderhand voor me zorge zult.

Grootogig en met open mond kijkt zij hem bijna verontwaardigd aan.

- Wat? Wou je mij zulk grof werk late doen? Nee, beer, daarvoor laat ik me niet gebruike. Geef jij dat maar aan 'n kamerkatje van je hotel! Je mag dat hideuze artikel wel bij ons achterlate; maar dan zal ik er voor zorge, dat je 't nooit terugziet. En als je niet weet waar je in Luzern 'n nieuwe kunt kope... jelui mannen zijn

zo dom en zo onhandig... dan zal ik je wel 'n goeie winkel wijze.

En met een guitig-tartend lachje, dat toch te goedig en te vol genegenheid is om door Hendrik euvel geduid te kunnen worden, besluit ze:

- O jou ours... jou verschrikkelijke ours... Gelukkig voor jou geef ik niet veel om 'n man z'n uiterlijk. Als-t-ie maar flink is van karakter... alles beter weet dan ik... tegen alle moeilijkheden van 't leve opgewasse... altijd zich zelf meester... zo'n rots, waar je op steunen kunt... Merk je wel, meneer, dat ik je 'n complimentje maak? Leer nou maar 's hoe je 't mij moet doen.

Gillend gefluit doorsnerpt haar laatste woorden; twee vingers in de oren gestopt kijkt ze een poos met smartelijk voorhoofdfronsen star naar de grond. Dan springt ze op om haar blik te laten rondwaren in de nu-weer-wijde, warm doorstraalde, wonderbaar-opkleurende ruimte. En ze vindt het groen-blaauwe water, waar de wentelende schroef thans een breed uitschuimend spoor in opspuit van wittige sneeuw vlokkend over bleke turkooizen, onvergelyklijk mooi; ze ziet in de lange reeks bevlagde hotels met palmen en bloemen voor de ingangen een rij vorstelijke paleizen; ze meent de majestueuse bergen nog nooit zo blinkend te hebben zien afzilveren tegen het tintelende luchtblauw. Haar ogen ontschieten donkere schitterstralen; haar boven-liplijn golft in druk gepraat hoog op, en haar bleke wangen doorgloeit rozig rood. In elk omgroend, over-

het-water-uitziend landhuis zou ze willen wonen; met de bootjes vastgemeerd in schuithuisjes zou ze willen varen; over de sneeuwvelden zou ze willen wandelen; als ze naar de spiegeling kijkt in het kristal-heldere meer fluistert ze: een verzonken paradijs. En herhaaldelijk roept ze uit:

- Henkie, Henkie, wat is de wereld toch mooi en wat ben ik jou dankbaar, dat je me dit alles laat zien!

- Ben je tevrede, kind?

- Ik hou van je, Henk.

Hij vraagt niets meer, stil savoerend zijn weer-zich-zalig-voelen. Zijn genietende ogen zien alleen nog die ene, tere, elegante vrouwegestalte, rusten op haar wangen, zoeken haar blikken, overdwalen haar ganse lichaampje, volgen elke beweging van haar handen, elke wending van haar hoofd. En hij verstaat niet eens meer duidelijk wat ze zegt, zo vast is zijn aandacht geboeid bij het bewonderend beschouwen, bij het mijmerend koesteren van zijn sensaties, bij het angstig zich-ingriffen van de liefdemuziek, die zijn ziel doorruist.

Maar als ze weer naast hem neerzigt met die eigenaardige aanvlijing van haar lenige leden, welke hem telkens een gevoel geeft van een zich-toevertrouwen aan zijn hoede, een inroepen van zijn bescherming, als hij onwillekeurig zijn hand uitstrekt om de hare te vatten, slaat ze hem plots als een wesp af, grauwt ze hem toe:

- Henk... waar denk je aan! Onder zoveel mense! Kijk toch waar je bent!

Kil-fnuikend doorvlogen de klanken zijn gemoed; even lust 't hem te vragen, of 't soms niet ordinair is zich om die mensen te bekreunen; maar zelfbedwang is hem tot gewoonte geworden en zijn gebelgde ontzuivering verkroppend, huichelt hij belangstelling in het gezelschap en de natuur. Eindelijk weer zijwaarts blikkend ziet hij Maggie met gebogen hoofd strak naar de grond staren, de ogen overwaasd, de lippen slap gesloten. Daar heb je weer zo'n bui, denkt hij, en vertederd door medelijden met haar zwak gauw-moe-zijn blijft hij zwijgen, eerbiedigend haar rust.

Schurend en piepknarsend legt de boot aan, laat mensen glippen, neemt mensen op, gilt andermaal op witte stoomwolk zijn fel gefluit de lucht in, trilt weer rokend verder, snijdt de kalme waterspiegeling door, sliert er zijn bochtig-bruisend schuimspoor over henen en Maggie ziet niet op, Hendrik kijkt zwijgend voor zich. Pas in 't vertragen onder Bùrgenstocks dreigend-steil-staande wand springt hij weer op en wijst haar de hotels aan, die heel hoog, kleurig bestippelen het donker geboomte, wijst ook naar het elektrische spoorbaantje, dat in bijkans loodrechte helling kleeft tegen de rots, en nu blikt zij wel even rond; maar in het knikkende hoofd blijven de ogen mistig verdoft en de lippen slaplijng gesloten.

Toch vreemd, moet Hendrik denken.

Stansstad met zijn bruin-verweerde toren naast frisgroene kastanje-tuin, zijn wagenopeenhoping voor Stanserhorn- en Engelenbergbanen glijdt voorbij; de brug over het Alpnachtmeer draait open en zwaait achter de boot weer toe; ze stappen uit en stijgen op naar het Pilatus-spoortje, en immer nog blijft Maggie zwijgen, staart ze dromerig voor zich neer, gehoorzaamt ze automatisch Hendriks wenken.

Pas tussen de gele beschotten van het wagenafdelinkje, dat ze met niemand hoeven te delen, luikt ze weer op en nu, met plotse ogenblikking in het recht-zich-rich-tende hoofd, gromt ze, zenuwachtig-nieuwsgierig heen en weer warend tussen de portieren:

- Vooruit nou, vooruit nou!

Eindelijk duwt het lokomotiefje puffend aan en sidderschokkend stijgt de wagen.

Thans dalen huizen, rotsen, struiken, bomen; 't is of in bodemloze put het hele landschap naast hen allengs nederzakt. Kleurig bebloemde grasveldjes, donkere bosjes, grijs-bruin doorhouwen gesteente, rechtlijnige, hoogbekruinde stammen... uit hoge hoogte glijden ze aan, zijgen langs de wagen lager, lager af... verzinken. En dan breidt in de gaping, die onder lichtende hemelkoepeling wijder, immer wijder zich verruimt, breed en breder tot in doezelig blauwe diepte, een nieuw tafereel zijn lijnen en zijn tinten uit. Dan doemt omlaag het meer weer op, thans bijna effen blauw, reusachtige

glasplaat lijkend met strakke omlijning ingeklemd tussen zwartig groenende steilten; er omheen een heuvelen-golwing groenig geel van weiden, gemarmerd met bleekgrauwe brokken steen; daarachter de stoere Alpenreuzen in statige omwalling reeks na reeks de ruglijn hoger heffend, reeks na reeks verwazend in de verte, tot eindelijk zilverglanzend, blauw-doorkloofd de glinsterspitsen scherp zich snijden in het fluwelig blauwe zwerk.

- O, Henk, o, Henk, wat is dat mooi... wat is dat prachtig!

Staande strekt Maggie nu zelf de hand naar hem uit, grijpt zijn schouder en steunt er op. Hendrik verroert zich niet, genietend van haar genot, gelukkig onder haar zacht-op-hem-leunen. Weer ontgaat niets aan haar aandacht: de bomen, die schuin schijnen op te groeien, de lucht, die dunner en kouder wordt, de spring-gleuven in het gesteente, de veranderende plantentooi, alles, alles let ze op; over alle dingen heeft ze wat te zeggen, wat te vragen. En Hendrik vertelt wat hij weet, vindt het verrukkelijk haar te kunnen beleren. Maar onverhoeds grijpt ze zijn parapluie aan, die naast hem lag op de bank en, eer hij vermoedt wat ze voor heeft, schiet schuins het scherm de wagen uit, plaant even boven steil-neerglissende glooing, ploft dan neder in de struiken, verdwijnt.

- Maar Maggie...!

Een schatering is haar antwoord.

- Wat betekent die gekheid nou?

- Ja, Henk, ineens kon ik 't onmogelijk meer uithouwe. Dat afschuwelijke vod heeft me al zo lang gehinderd en nou... hier... in die prachtige natuur...

- Nou ja; maar hoor 's...

- Ach, wat! Van daag komt er immers geen regen. Kijk die mooie hemel 's aan! En morge koop je maar 's 'n nieuwe. Als je met mij wandelt... met je elegante aanstaande... of ben ik dat soms niet...?

Hendrik knikt, lachend.

- O... nou, dan kan je toch zo'n lomp artikel van 'n burgerjuffrouw uit 'n hofje niet onder je arm drage! Hendrik heeft haar veel te lief om ernstig boos te kunnen worden. Heiendal ongelijk kan hij haar ook niet geven; zij legt een smaak, een schoonheidsgevoel aan de dag, die hem blijkbaar ontbreken. Toch verzwijgt hij niet, dat haar wijze van handelen hem brooddronken lijkt. En nu weidt zij uit over haar behoefte om zich te omgeven met louter mooie, smaakvolle zaken.

- Is 't te duur... goed, dan neem ik 't niet... dan neem ik in 't geheel niks. Maar wat ik heb, moet mooi weze. Ja, Henkie, je zal me veel mooie dinge moete geve, waarvoor je zelf niks voelt. Ik wil bijvoorbeeld 'n porseleine bad hebbe... op z'n Amerikaans naast m'n slaapkamer en dan 'n Arabisch boudoir met 'n hanglamp in 't midde... zo'n moskee-lamp, weet je... en dan zijë portières... Zal je me verwenne? Je hebt 't be-

loofd, hè? Weet je, wat ik ook moet hebbe?... 'n Grote hond... Geen kat. O, katte kan 'k niet uitstaan... 'n kat vind ik net 'n sentimentele man. Jij houdt zeker veel van katte, hè?

- Ja, kind, ik mag 'n poesje graag.

- Net iets voor jou. Hoe is 't mogelijk! Nou... als jij 'n kat neemt, mag 't beest nooit in m'n slaapkamer of in m'n boudoir kome. Ja, dat is ook nog iets... ik wil 'n aparte slaapkamer hebbe... mijn terrein, waar ik helemaal baas ben... en waar niemand mag binnekome als ik geen permissie geef. En daar moet alles heel bijzonder zijn... gordijne van zeegroene zij...

De halfweg-halte leidt haar af; in de neerdalende wagen zit een elegant paar, die samen Frans spreken en Maggie's aandacht geheel in beslag nemen.

Als de beide lokomotieven weer puffend aanduwen en de kluitjes mensen elkaar voorbij zijn gegleden, boeien haar de grijze rotswanden, nu aan weerskanten in dorre naaktheid stug opbonkend van ijl begroesde, rul-geel-overbrokkelde helling en gewagend van lange winterkou en doodse onherbergzaamheid. 't Is, of geheimzinnige stilte, al dat kaal gesteente ontzwevend, de opwaarts-schokkende wagen omhult; het puf-geklots klinkt holler op en echoot van de rotsen af in doffe galmen.

- O, kijk dat beekje, Henk, dat daar schuimt over al die kolossale blokke heen. Wat zal dat water koud zijn, hè? 't Is mooi hier... heel groots; maar vreselijk

eenzaam en verlate. Voel jij je ook zo klein, zo nietig in die verschrikkelijke natuur?

Hendrik moet lachen en poogt zijn afwijkende bewondering te uiten; maar ontgeeft het zich niet, dat hij de juiste woorden niet vindt en zij hem voor leuker moet houden dan hij is. Doch als zij boven aangekomen en het kil-duistere station weer uitgestapt zijn, hij iets ten achteren door het afgeven van de kaartjes, ziet hij tot zijn verbazing Maggie zonder opkijking of aarzeling, met haar wiegheupende gang recht afstappen op het hotel. Fluks is hij weer naast haar.

- Moet je niet eerst 's rondkijke... Alle spitse zijn nou zo helder. Je kunt nooit wete, of ze straks niet in de wolke zitte.

Klagend klinkt het:

- Och nee... later; ik moet nou eerst ete. 'k Heb honger.

- Goed, kind. Honger is 'n teken van gezondheid. Ik dacht alleen... maar 't is best. Je zult dadelijk ete hebbe en dan eet je er maar 's duchtig op los. Wat? Niet zo'n fijn mondje zetten als anders.

- Henkie-lief, pers me niet. Ik wil wel ete... Nou dadelijk; maar niet veel.

In de lage eetzaal kiest Hendrik naast de table d'hôte een afzonderlijk tafeltje uit, bestelt iets van de spijskaart met een fles wijn en wacht. Saaie, duffe stilte doorloomt als dikke lucht het al-te-lege vertrek. Dicht opeengeklit, toch sprakeloos zit aan de lange, gedekte

dis een achttal gasten. Voetstappen-geklak, ritselrinkelen van tafelgereedschap, stemmengesmoezel doorsoezen de holle ruimte. Maggie zegt weer niets, geeft nauwelijks antwoord op Hendriks vragen. Hij let op, dat haar ogen lichtgroenig-bruin zijn. Zeker moe denkt hij en zwijgt dan ook, verzinkend in gedachteloos staren. De schotels worden opgezet en door Hendrik bediend begint Maggie te eten. Maar al gauw legt ze vork en mes weer op haar bord neder, grote lappen vlees er mee bedekkend, en als hij zacht verwijtend haar toevoegt:

- Kliek je nou al weer? En je had honger?

... duwt ze hem korzelig toe:

- Henk... asjeblijft, laat me begaan en let niet op wat ik eet. Ik ben er niks op gesteld onder toezicht te staan. Als ik geen trek ergens in heb, krijg je toch niks van me gedaan. En ik kan 't ook niet vele, dat je me zo zit aan te stare.

Gekrenkt door de terechtwijzende toon en denkend; ze moest toch begrijpen, dat ik voor haar eigen bestwil aandrings, dat ik uit liefde haar aanzie, schenkt Hendrik zwijgend haar glas vol; dadelijk brengt ze het aan de mond.

En nu ziet hij haar ogen weer allengs donkerder opkleuren, de moede uitdrukking van haar trekken verdwijnen, haar mond zich vaster sluiten, tot ze plots, met krachtige lipgolving, opgewekt begint te babbelen, allerlei verhaaltjes opdissend van avonturen uit haar

jeugd, reisontmoetingen met tante, eigenaardigheden van het Luzemer pension.

Weer geniet Hendrik van het kijken naar haar mooi, nu zo levendig glimlachend gezichtje en opeens moet hij uitroepen:

- Wat heb jij toch vreemde oge! Het ene moment staan ze mat, dan schittere ze weer en geen twee minute lang hebbe ze dezelfde kleur.

Ze lacht fijntjes.

Zo... Zie je dat nou eindelijk ook?

Het woord eindelijk ontsnapt aan Hendriks aandacht.

- Wat voor kleur hebbe die oge dan toch, wel beschouwd?

Schalks het hoofd schuddend kijkt ze hem uit de schuinte aan.

- Dat heeft nog geen mens wete te zegge. Soms zijn ze blauw, dan weer zwart, ook wel 's groen, of grijs, of bruin. En zie j' er geen andere bijzonderheid in?

- Nog 'n andere bijzonderheid?

Scherper kijkt Hendrik haar aan, voor het eerst voelend dat eigenaardige van alle ogen, die soms een opening lijken doorzichtgevend tot in het diepste van de ziel, en dan plotseling voor de blik, die peilen wil, een floers blijken, waar die ziel veilig achter schuil gaat. Maar hij begrijpt toch niet wat ze bedoelt, haalt zijn schouders op en schudt van neen.

- 'n Andere bijzonderheid?... Nee, lieveling, nou weet ik niet wat je meent.

Nogmaals lacht ze en nu is er in die lach iets medelijdend-geringschattends.

- Weet jij 't weer niet? Zie je weer niks, beer... ours?
- Nee, heus niet. Wat moet ik dan toch zien?
- Zie jij niet, dat er goud in mijn ogen is? Heel fijn goudstof?
- Ja, waarachtig; je hebt gelijk! Wie heeft je dat 't eerst verteld?
- Dat zou je wel 's wille wete, hè? Kom, schenk me nog maar 's in en late we na buite gaan.

Haastig drinkt ze uit en eer Hendrik zijn rekening heeft gekregen, is Maggie verdwenen.

Buiten gekomen vindt hij haar op een bank gezeten, onder het heen en weer trekken van haar tule boa turend naar de sneeuwspitsenreeks, die nog altijd zeldzaam-strak opblinkt van wolkloze hemel. En weer noemt ze het schouwspel onvergelykelyk, goddelijk; weer dankt ze Henk voor al het mooie, dat hij haar zien laat.

Tot ze opeens in de laagte een grauw-witte vlek ontwaart.

- Is dat marmer, Hendrik, daar in de diepte... naast dat schuurtje?
- Wel nee, dat is sneeuw.
- Och nee.

Ze wil 't niet geloven, roept opnieuw tartend uit:

- 't Is marmer!

En eensklaps schiet ze in de hoogte, ijlt ze omlaag met luchtige sprongetjes over het kleiig doorweekte zigzag-pad.

- Wie me liefheeft, volg me!

Onthutst kijkt Hendrik haar een ogenblik na.

- Maggie... voorzichtig toch... niet zo gauw... 't is glad... pas op de draaie!

Maar ze luistert niet. Een tartend gillette doorsnerpt de lucht en ze huppelt en springt en giert van hoek tot hoek, glibbert en glijdt en glist in het ommezwaaien en zwirrelt weer voort tot de volgende zwenking. Een tip van de tule boa zwiert van haar af, wappert omhoog als een natte wimpel.

Ook Hendrik gaat; maar aanstonds voelt hij zich zwaar en onzeker op de klef-doorklensde bodem. Zijn stakig gestrekte benen trillen, zijn zwaaiende armen grijpen naar een houvast in de lucht en nog is hij al schommel-schuivend en waggel-wankelend niet halfweg, als hij van beneden haar lach schril-tergend de ijle lucht hoort doorschetteren. En wanneer hij bij haar aankomt, heeft zij haar handschoen al uitgetrokken en een grote sneeuwbal gekneed, waarmee zij hem bedreigt en die dan in een wijde boog neerschiet naar het dal.

- Nou, kind, dat jij niks gebroke hebt, is ook meer geluk dan wijsheid.

Koude, natte vingers knippen zijn wangen, wringen er plooiën uit op.

- Kon je niet meekome, logge beer? 'n Andere keer

zulle we sokke voor je kope, hè? Maar... gelijk heb je... dat moet ik bekenne, al had ik je graag ongelijk gegeve. 't Is sneeuw en geen marmer. En wil 'k je nou 's wat zegge? 'k Vin 't toch prettig, dat jij gelijk hebt. Jij moet alles beter wete en alles beter kunne. Zal je dat... altijd?

Hendrik voelt zich gestreeld, maar ongerust; de eis komt hem zeer ongewoon voor.

Doch eensklaps schreeuwt hij 't uit van pijn; de fijne vingers drukken hun vlijmscherpe nagels vast in zijn vlees. Ze lacht, maar een omhoog trillen van de onderste leden geeft iets wreeds aan haar blik uit de half gesloten ogen.

- Doet 't zeer? Da's nou mijn manier van liefkoze!

- Zo... nou... ik moet bekenne, dat ik op die manier maar matig gesteld ben.

Langzaam klimmen ze over het slingerend pad weer op: Maggie nu vaak stilhoudend om het bonzen van haar hart, Hendrik stoer-staag doorstappend en met vaste greep haar kalmend als ze zenuwachtig-ongeduldig het tempo weer versnellen wil. Boven andermaal gaan ze zitten op een bank, thans aan de achterzijde van het hotel, waar de rotswand loodrecht afvalt naar de donker-beboste heuvelklingen, die Luzerns geel-grijze huizenwemeling omsluiten en daarachter eindeloosver de vlakke deinst, doorblauwd met spiegelende meren, wegdoezelend naar de horizont.

- Ook mooi hè, Henk? Kan je begrijpen, dat tante

daar nou ergens zit? Hoe gek, hè? Zie je de villa?... Ik niet.

Hendrik wijst naar een geel vlekje, dat hem voorkomt het gordijn van het balkon te wezen en een wijle blikken ze daar zwijgend heen. Dan toont hij haar de top van de Esel.

- Daar moete we nog op, kleintje.

Dadelijk springt ze omhoog.

- Wie 't eerst er is!

Met trippelpasjes trappelt ze op het tredjespad aan en springt en stapt en klauter-schokt naar boven.

Thans zou 't Hendrik zeker niet moeilijk vallen haar met een paar sprongen vooruit te komen; maar ze zal haar vaart wel moeten vertragen vermoedt hij en roept haar in het achterblijven na:

- Haast je maar niet; je blijft toch steke en die grappe deugen in 't geheel niet voor zo'n teer schepseltje.

Dra blijft ze ook staan, de hand op het hart gedrukt, hijgend... sprakeloos. Naast haar gekomen legt hij stuttend-voorovergebogen zijn arm om haar middel, voelt het zware bonzen in haar borst en smakt angstig-ontevreden met zijn tong tegen zijn tanden. Maar zij, snel een blik om zich heen geworpen, zinkt, nog zwoegend van het klimmen, slap tegen hem aan, laat haar hoofd achterover zijgen op zijn schouder, kijkt hem in de ogen en zingt hem toe:

- Hou je van me, Henk, hou je veel van me?

- Dol, dol veel, mijn heerlijk hef weze!

- Zoen me dan!

Vast met beide armen het ranke lichaam omvattend zoent hij haar ogen, die nu haast zwart zien, zoent hij haar mond en... voelt dan op eens weer die slappe, die lusteloze weerstand van haar lippen.

Zou er iets aan hem zijn, dat haar weerzin wekt? Hij weet 't niet en wil 't ook niet vragen; maar als hij nogmaals haar kussen wil, weert ze hem af.

- Nou is 't al weer genoeg.

In het langzamer-opklimmen kapittelt hij haar nu, zeggend, dat ze zwak is en geen gekheden mag doen; geërgerd antwoordt ze, dat haar gezondheid niets te wensen overlaat en ze sedert haar achtste jaar nog nooit een hele dag in bed heeft doorgebracht.

Maar dan doornevelt de matheid weer haar geest en vergrijzen haar pupillen. Boven zegt ze weinig meer; zwijgend dalen ze de heuvel weer af; zwijgend schokken ze in het bergspoorje terug naar Alpnacht, en in de wagen naar Luzern strekt Maggie zich aanstonds recht-uit op de bank, sluit ze haar ogen, sluimert ze in.

Als Hendrik door Mevrouw Verheulen uitgenodigd, zijn avondeten in het pension neemt, is Maggie weer opgeruimd en spraakzaam. In haar effen-witte huisjurk - voor het uitgaanstoilet in de plaats gekomen - vindt Hendrik haar eigenlijk het allerbekoorlijkst. Hij kan de ogen weer niet van haar afhouden; vooral de

mooie handjes, die nu zo sierlijk-vlugvingerig zich bewegen om tante haar eau de cologne-flesje aan te reiken, hem een glas bier in te schenken, zich zelf voor een spiegel het haar weer eens op te steken, dat telkens loswoelt... hij wendt er zijn blik geen seconde van af. Nauw kan hij zijn lust bedwingen ze te grijpen en te kussen; ze boeien zijn aandacht zodanig, dat mevrouw Verheulen soms een vraag moet herhalen eer zij gehoor vindt. Aan tafel voert Maggie het hoogste woord. Ze vertelt van de heerlijke vaart over het meer, van de steil-stijgende rit tegen de Pilatus-helling op, van de fijner en fijner wordende lucht, die boven als champagne je bloed in beweging brengt, van het onvergetelijk mooie uitzicht op de spits naar de dichtbije rotsen, de verre sneeuwbergen, de diepe Vierwaldstättersee en Hendrik merkt, dat zelfs in haar zonderlinge momenten van afgetrokken zwijgzaamheid en blijkbaar moe-zijn haar niets is ontgaan. Hoe meer ze babbelt, des te meer windt ze zich op; twee en drie maal verhaalt ze hetzelfde; alles noemt ze verrukkelijk, ongelofelijk, allergoddelijkst. Maar als ze eindelijk uitjubelt:

- Ik heb zo genote, zo heerlijk genote, zo'n zalige dag gehad...! Ziet u nou wel mevrouw, dat ik 'n Zondagskind ben.

... antwoordt mevrouw Verheulen kalm-glimlachend:

- Meisjelief, denk nou 's aan je ete.

- O, dat ete, dat ete! Ik heb vandaag al meer dan ge-

noeg gegete. Henk heeft me zó geperst; maar wacht maar, als we eenmaal getrouwd zijn...

Star van verbazing staart mevrouw Verheulen haar aan; Hendrik voelt zich kleuren, werpt haar een verwijtende blik toe, kijkt dan angstig nieuwsgierig naar zijn tante en weet niet wat te zeggen of te doen.

- Eenmaal ge... getrouwd..., klinkt het dan, wie... wie getrouwd... met wie?

Maggie barst in lachen los.

- Nou is 't er toch uit! En ik heb 't nog al zelf wille verzwijge. O, hoe dom, hoe vreselijk dom!

Mevrouw Verheulen begrijpt alles.

- Nee, Gretha-lief, dat vind ik nou volstrekt niet aardig van je... en van jou ook niet, Henri. 't Is toch waarachtig 'n veel te ernstige zaak om zo... zo... zo als 'n grap te worde behandeld en bovendien, dat jullie same... nou goed, dat mot je zelf wete... je hoeft mij niet om permissie te vrage... maar me daar niks van te zegge... alles achter m'n rug te bekonkele... En waarom? Ik begrijp 't niet. Wat vreesde je dan toch, dat ik doen zou?

Ze heeft gelijk, denkt Hendrik, en hij tracht de oude vrouw te sussen, gewagend van de geheimzinnigheid, waar verliefden immers behagen in scheppen, van de vrees, die ze hadden, dat tante bezwaar zou maken tegen hun uitstapjes; maar terwijl 't hem moeite kost mevrouw Verheulen vergevingsgezind te stemmen, wier moederlijke genegenheid voor Maggie in hun

achterhoudendheid een grievend blijk van wantrouwen voelt, houdt Maggie haar luchtige opvatting van de zaak vol, beweert ze zelfs schertsend, dat mevrouw tje volstrekt niet alles haarfijn van haar hoeft te weten.

- Wel nee! Aan m'n eige mama zou ik niet eens van alles tekst en uitleg geven.

En als mevrouw Verheulen na afloop van het souper haar slaapkamer is binnengegaan, roept Maggie uit:

- Wat zijn ouwe mense toch nieuwsgierig en egoïst!

- Omdat tante niet graag bedot wil zijn en omdat ze er niet op gesteld is jou te verlieze?

- Nou ja... ik vat wel, dat ze 't niet plezierig vindt weer aan 'n andere gezelschapsjuffrouw te moete wenne; maar ze kon toch ook begrippe, dat 'n meisje van mijn leeftijd altijd kans heeft te trouwe.

- Maggie-lief, dat is nou de zaak niet. Je voelt je ongelijk en nou wil je 't over 'n andere boeg gooie. Dat is niet mooi; dat moet je niet doen. Egoïst... egoïst! Vin jij je zelf soms niet egoïst... jij, die de ouwe vrouw aan d'r lot wil overlate... die haar niet eens dadelijk wil waarschuwe uit vrees, dat j' er dan misschien 'n pretje bij zou inschiete? Bedenk toch 's wat ze voor je gedaan heeft. Behandelt zij je soms als 'n gewone juffrouw van gezelschap? Heeft zij je niet zo goed als kind aangenome? En stond je na de dood van je ouwers niet hulpeloos op straat? Je had niet eens geld genoeg om op kamers te gaan wone. Nee, nee; we hadde haar dadelijk alles moete zegge...

Maggie trekt verbaasd wenkbrauwen en schouders in de hoogte.

- En nou we 't haar zegge, is 't juist niet goed.

- Ach, kom, grinnikt Hendrik een beetje gemelijk, menende haar niet-willen-begrijpen te gevoelen, en op 'n mooie manier; wat?

Een poosje doordroeft de kamer pijnlijke stilte; zwijgend zitten Maggie en Hendrik aan de gedekte tafel tegenover elkander; zij, langzaam servetten opvouwend, eerst het hare dan dat van mevrouw; hij, plukkend aan een restje brood, er balletjes van wrijvend op het laken.

Dan komt de kelner binnen, dekt de tafel af met gerammel van messen en vorken, geklater van borden, schalen en glazen, geklak van toegekletste deuren, en dwalen Maggie en Hendrik in de kamer rond, boeken en kranten opvattend en weer nedergooiend zonder een woord tot elkander te richten.

Als 't eindelijk weer rustig is geworden, terwijl uit de kleurdovende schemering het felgetinte tafelkleed heller en heller opglanst onder gele uitschijning van de lage petroleumlamp, gaat Maggie op Hendrik toe, legt haar hoofd tegen zijn schouder aan, kijkt schalks-schuin op naar zijn ogen en lispt:

- Je had gelijk, Henk. Ik heb 't wel dadelijk ingezien; maar ik wou 't niet bekenne... ik kon 't niet over m'n lippe krijgje. Wil je 't me vergeve? Als jij wat zegt, heb ik altijd 't gevoel, dat je gelijk hebt... dat 't

zo moet weze; maar daar vecht ik dan tegen, zie je. Aanstonds heeft Hendriks arm haar spichtige schouder tjes omvat; 't is hem, of hij nu zelf ook vergiffenis moet vragen, zo mooi komt haar erkennen van ongelijk hem voor.

- Ik? Je vergeve? Maar, kindlief, mij heb je niks gedaan.

- O, met je tante zal ik 't wel goedmake; dat gaat gemakkelijk genoeg. Als jij me maar niet slecht vindt, hè. Ik geef alleen om jou. Vin jij me slecht? Vin jij me ondankbaar?

Geheel vertederd tracht Hendrik nu zelf haar ondoordachte uitroep en zijn eigen boze woorden te vergoelijken; maar dat wil ze niet.

- Nee, Henk, cijfer 't nou maar niet weg. Je hebt gelijk gehad, groot gelijk. Jij ziet ook alles zoveel scherper in... jij denkt 't zo door. Ik weet heel goed, dat ik eigenlijk lelijk heb gehandeld. Kan je toch nog van me houwe?

- Maar mijn lieve kind, nog evenveel als altijd. Ja, eigenlijk moest ik zegge: meer dan ooit.

- Dan is 't goed, jubelt ze en Hendrik verbeeldt zich het goud in haar ogen te zien lichten.

- Henk, wil je me make tot de vrouw van je hart en tot 't kind van je verstand?

-Tot enig antwoord kust hij haar op voorhoofd en wangen.

Nu keert mevrouw Verheulen terug en Maggie vraagt

haar niet om vergiffenis; maar brengt haar plan te berde om morgen naar Göschenen te gaan. Ze doet het met tal van flemende, flikflooiende woordjes, met lonkjes en lachjes, met zachte streling van haar zijige handen. Mevrouw Verheulen oppert inderdaad de gevreesde bezwaren; doch almaardoor lachend en almaardoor schertsend babbelt Maggie ze weg, dwingt ze de oude vrouw om mee te lachen en hoofdschuddend haar toestemming te verlenen. Zodra ze die toestemming heeft, jaagt ze Hendrik weg, zeggende: 'nou moet ik weer slape' en gelijk de vorige avond begeleidt zij hem naar de deur.

Reeds heeft ze de deurknop in de hand, als aan Hendriks handschoen een knoop loslaat.

- Die kan jij er nou wel 's aanzette, wat?

- O, nee, Henk! Knope aanzette, dat doe 'k niet; dat weet je. Daar is de meid in je hotel voor.

De weigering doet hem zeer; hij wil echter over zo'n kleinigheid niet brommen, zucht alleen:

- Je bent er toch eentje, en slaat zijn arm om haar hals. Als gisteren laat ze hem begaan; maar als gisteren blijven haar lippen slap, geeft ze hem zijn kus niet terug.

[III]

Nog altijd glinsterstraalt de fijne, grijze regen. Het rijkvervige, warmbezonde landschap, dat Maggie op haar uitstapjes zo bewonderd heeft, lijkt thans een vaal-verweerde gobelin gespannen achter glimmend-bedroppelde ruiten. Gedoofd zijn alle kleuren op het grauwe stramien. De wittig-verschoten hemeltint is, een olie-vlek gelijk, naar beneden doorgebleekt, wegvretend de zilver-schitterende sneeuwkoppen, uitwissend de blauwende ijsspletten, matte vochtlijn trekkend dwars over het vergroezeld gebergte heen. De begroende glooiingen vernevelen achter een roetig-grijs mistfloers, waar villa's, hotels, huisjes schimmig in verwazen; het diepe, hemel-en-bergen-spiegelende safierblauw van het meer lijkt een harde vloer geworden van donker-doffe lei.

In het druilige morgenlicht, dat de banale pensionkamer verdroeft, heeft Maggie mevrouw Verheulen lang achtereen voorgelezen. Het boek op haar schoot neerlatend, blikte ze naar buiten en zucht dan diep.

- Nou is 't al drie dage, mevrouwetje, drie lange dage, dat er van die grote, grauwe, glazige droppels hangen aan de ijzere stang van 't balkon! Kijk... nou en dan vloeie ze in mekaar en dan valt er een af, die zeker te zwaar is geworden. Hè... wat is dat weer vervelend!

En kijk 's na 't meer, na de berge...! Ik wor nog suf van al die grijsheid. Wil u gelove, dat ik niet meer weet wat ik lees... dat ik m'n oge haast niet meer ope kan houwe!
En 't is zo kil!

Huiverend klemt ze de armen tegen het lijf.

Mevrouw Verheulen schudt lachend het oude, grijze hoofd, waar de ogen nog zo levendig in flikkeren en wenkt vermanend met de opgeheven, kromme wijsvinger.

- Wil jij wel's nie zo toegeve aan je impressionabiliteit! Drie regendage... is dat nou zo erg? In Holland regent 't toch wel 's 'n hele week lang.

Maggie omvat haar knie met beide handen en rekt zich uit.

- Ach, ja... 't is waar; maar als ik daar aan denk... dan vraag ik me wel 's af hoe zal ik 't ooit in Holland weer uithouwe.

- Zijn dat nou gedachte voor 'n jong meisje, die gaat trouwe met de man van d'r keuze?

Maggie lacht schalks en kijkt mevrouw Verheulen in de schuinte aan.

- Man van d'r keuze!... O, mevrouw, hoe komt u d'r aan? 'n Vrouw kiest toch niet. Als u nou nog zei, dat ik de vrouw van *zijn* keuze was!... Vindt u me heel wonderlijk, hè? Soms denk ik wel 's, dat Henk me ook wonderlijk vindt. Nou... hij zal me toch diene te neme zoals ik ben. U weet: komediespele kan 'k niet. Ik flap d'r alles maar ongegeneerd uit en ik toon me

net zoals 'k me op 't ogenblik voel... nou 's zus... dan weer zo... geen twee momente achter mekaar 't zelfde. Of dat nou slecht is... of oprecht... ik weet 't niet... 'k weet er niks van! Maar ik kan nou eenmaal niet anders weze.

Met een licht schokje gaan mevrouw Verheulens schouders even omhoog.

- Ach, lievert, ieder mens heeft z'n eigenaardighede. Wees jij maar oprecht. Voor 't ogenblik is 't alleen de vraag, of jij veel, oprecht veel van Henri houdt en Henri van jou. De rest komt van zelf. Later... later... Ach, later wordt alles toch heel anders. Dan wen je aan mekaar. 't Gebeurt ook wel, dat je niet aan mekaar went. Daar kan geen mens met zekerheid vooruit iets van zegge.

Een poosje blikt Maggie zinnend voor zich heen; dan klinkt het als in gedachten:

- Nee, hè... Alles komt altijd anders uit dan je denkt en of je van mekaar houdt, dat weet je eigenlijk nooit zeker.

Mevrouw Verheulen schrikt op.

- Maar kindje... maar Grethalië...! Twijfel je d'r aan, of je van Henri houdt?

- Nee, mevrouw... twijfele... dat niet; maar... 't is 't ene ogenblik toch zo anders als 't andere en dan denk ik wel 's: wat ik nou houwe noem van iemand... is dat nou wel houwe... is dat bij mij net als bij 'n ander? Dat zijn malle ideeën, hè? Och, ja, u moet er ook maar

niet op lette. Zo'n idee komt ineens bij me op en is ook ineens weer weg.

Mevrouw Verheulen zegt niets; maar kijkt Maggie ernstig onderzoekend aan.

- Vindt u m'n idee erg gek? Ze zullen wel veranderen. Geloof u niet, dat 'n vrouw zich ongemerkt... zonder dat ze 't zelf weet... laat plooiën en vervormen door 'n man? Je strubbelt tege... nou ja, dat doe je altijd, al wil je wel zo. Maar als je man flink is... zou u niet denken, dat je dan toch eindigt met te zijn zoals hij 't verlangt? Weer haalt mevrouw Verheulen even de schouders op.

- Of 't nou wel de vrouw is, die zich laat plooiën... dat staat nog te bezien.

Maar daarna het hoofd schuddend glimlacht ze met verbaasde, niet-begrijpende bewondering.

- Zo'n jong ding! Waar haal je die mensekennis vandaan?

- Mensekennis?

- Ja zeker. O, 't is geen kwaad. Voor Henri doet 't me zelfs plezier, dat je zo spreekt; maar 't is toch nie gewoon, dat meisjes van jouw leeftijd al zulke gedachte hebben.

Het compliment tovert geen blosje op Maggie's bleke wangen. Ze schijnt er niets om te geven en laat er dadelijk op volgen:

- Vindt u Henk niet 'n... 'n heel bijzondere man? Als ik bij hem ben, heb ik altijd zo'n heerlijk gevoel van gerustheid en vertrouwde. 't Is net, of me in zijn gezels-

schap niks kwaads kan overkome... of hij... wat er ook gebeure mag... altijd raad zal wete te schaffe. En wat is-t-ie knap! Van alles weet ie. Hij heeft veel gestudeerd, hè, en heel wat beleefd ook. Toch is-t-ie nooit pedant. Soms vin 'k 'm wel 's al te eenvoudig; maar dat staat 'm toch wel goed... 't Past zo bij z'n hele persoonlijkheid. En weet u, wat ie ook nog is? Erg goedhartig! Ik heb maar te kikke en ie doet al m'n zin. - Ja, kindje, daar heb je gelijk in. Goedhartig is-t-ie; maar pas nou maar op. Toon, dat je 't waardeert; daar is 'n man op gesteld, en maak er nooit misbruik van. Dat kunne de meeste manne nie vele; dan verandere ze soms ineens als 'n blad op 'n boom.

Op nieuw lacht Maggie guitig; onder de omhooggetrokken wenkbrauwen van het schuin-voorovergebogen hoofdje schiet een grappig-tartende blik naar mevrouw Verheulen heen.

- Ik moet toch verwend worde, mevrouwetje, heel erg verwend.
- Nee, kind, dat moet je juist niet en daar ben je zelf ook wel van overtuigd.
- Zo!

Op eens klinkt Maggie's stem hart en koel.

- Als u zulke dinge zegt, ga ik liever maar weer door met leze.

Een goed half-uur houdt ze dit lezen vol, nauwkeurig en duidelijk, maar toch uitdrukingsloos de woorden uitsprekend als iemand, die wel zijn plicht volbrengt,

maar ondertussen denkt aan gans andere dingen. Dan zijgt het boek nogmaals in haar schoot neer en begint ze loom te gapen.

- Nou kan 'k heus niet meer. Ik krijg zo'n slaap van dat triestige weer. Ik kan m'n oge waarlijk niet meer ope houwe.

Mevrouw Verheulen denkt er niet aan zich te ergeren.

- Welnou, Gretha-lief, doe ze dan gerust 's toe en dut eventjes in. Dat zal je goed doen.

Maggie laat het hoofd achterover leunen op de gevulde stoelrand, vraagt nog:

- Waar of Henk toch blijft?

En als mevrouw Verheulen gezegd heeft: 'Hij zal wel komme,' slaapt ze in.

Pas na het eten daagt Hendrik op.

- Wel, wel, meneer, ben je daar eindelijk? Ik dacht waarlijk, dat je mijn bestaan al weer vergete was.

Een handdruk voor zijn tante, een handdruk voor Maggie; dan volgt pas Hendriks antwoord:

- Ik geloof er niks van, dat jij dat dacht. Maar laat ik je vertelle wat de reden is van m'n wegblijve. Twee hele dage had ik hier stil in huis gezete. Toen 't nou van morge weer zulk gemeen weer was... toen ik begreep, dat we vandaag ook niet uit zouwe gaan... toen dacht ik: nee, nou moet ik 's wat beweging hebbe... weer of geen weer. Ik heb dus 'n paar uur gewandeld... ben natuurlijk slik-nat en bemodderd thuis gekome; maar daarna heb ik me verkleed en nou voel

ik me opgefrist... nou ben ik geheel tot uw orders.

- Tot mijn orders? Dat is best; dan ga je dadelijk weer uit en met mij.

't Is mevrouw Verheulen, die antwoordt.

- Maar Gretha...! Nou Henri zich juist verkleed heeft?

- O, mevrouwetje,... 'n spatje min of meer... daar geeft die beer niks om. Hij heeft wel erger dinge getrotseerd; nietwaar, beer? Ik heb ook wel 's 'n opfrissing nodig.

Hendrik verklaart zich bereid andermaal zijn schoenen vuil te maken, als hij daar Maggie genoeg mee kan doen; maar laat er het verzoek op volgen, of Maggie hem dan nu eindelijk... vóór of na de wandeling... eens wat voor wil spelen.

- Och, nee, Henk, ik hou niet van voorspele en 'k heb veel te lange nagels.

- Wil je dat dan nooit 's voor me doen?

- Ja wel; maar later... als we getrouwd zijn. Dan speel ik alleen voor jou... voor niemand anders.

Mevrouw Verheulen noemt 't heel onaardig, dat Gretha zo hardnekkig Henri's verzoek blijft weigeren; maar Maggie weert haar aanmerkingen gekscherend af, noemt Hendrik: ouwe lobbies, klopt hem op de rug en vraagt mevrouw Verheulen lachend om vergunning voor een wandelingetje in de regen. Dan verlaat ze met Hendrik het pension, beiden in regenmantels gehuld, met regenschermen gewapend.

- En waar gaan we heen?

- Na 't diorama, hij? Dat heb ik nog niet gezien.... Buiten grijpt zij Hendriks arm voor de eerste maal. Zij heeft het gearmd-gaan steeds geweigerd, het erg ordinair genoemd.

- Wel, wel; verschaft de regen me die eer?

- Juist meneer; nou kan ik van jouw parapluie profiteere. Het ophouwe van zo'n ding maakt m'n arm zo vreselijk moe.

- Wat ben jij toch 'n zwak poppetje!

Een teer medelijden doorklankt Hendriks stem en een liefhebbend drukje van zijn arm begeleidt zijn woorden; maar schertsend voegt hij er aan toe:

- En wat versta je de kunst je zwakheid te exploitere. Ze lacht en geeft hem zijn arm-druk terug.

Nu dalen ze de glooiing af, waarop de pensions, over-elkander-heen en tussen-elkander-door naar het meer uitziende, in dichte warreling verrijzen, een lange middenstraat omgevelend, die, van de heuvelrug neer-gleuwend tot aan het ommuurde kerkhof dat de hoog-opstaande kerk insluit, om de graven heenbuigend, de vlakke kade bereikt. Op dit kerkhof houdt Hendrik stil onder de bogengalerij, waarin het tuintje vol begroende, bebloemde en bekruste graven is gevat.

Ze zijn hier alleen; alleen in een droeve stilte. Hol doorklanken hun stappen de ledige ommegang; van Luzerns verlaten straten suizen flauw onherkenbare geluiden aan; onzichtbare mussen tjilpen; uit de effen luchtgrauwheid, die de torenspitsen omwaast, ruist

met zacht-zeurend gezingsang de vale regen neer op blauw-grijze zerken; van dakranden, kruisen, bloemen, bladeren ritselen in slaperig eentonige tikkeling glazig kralende droppels af.

Hendrik leest grafschriften; Maggie staat er dromend bij. De gedachteloze blik van haar groenige ogen dwaalt loom om over de glimmend druipende struiken, de dof glanzende dozen met kunstkransen, het bleke geblink van steen en hout.

Tot ze knorrig uitroept:

- Here, heer, wat is 't hier met lelijk weer onverdragelijk melankoliek! Ik zou hier niet graag ligge.

- Vin je dan niet, dat dit kerkhofje iets gemoedelijks heeft?

- Nee... benauwd. Ik zou op 'n hoge bergtop begrave wille worde... heel alleen.

Hendrik kijkt verwonderd op.

- Heel alleen? Dus niet bij iemand, die je lief hebt gehad?

Wezenloos starend met schuin neergebogen hoofd, een fijne rechtstaande rimpel tussen de ogen schijnt ze de vraag niet te horen; Hendrik denkt: zou ze 't menen of er soms maar wat uitflappen.

En weer leest hij grafschriften, tot opeens ze vraagt:

- Henk... zou je me wurge, als ik 't je vroeg?

- Hé?

- Ja... nou niet; maar later... wanneer je niet meer van me houdt. Als ik toch dood moet, zou ik graag

gewurgd worde... door jou. Probeer 's of je 't kunt.

- Kom, ben je mal!

- Nee, heus, probeer 't 's.

Hendrik vindt haar verlangen erg zot; maar toch omsluit zijn brede hand haar fijne halsje, drukt er zijn vingers vast in... vaster... nog vaster, en roerloos laat Maggie hem begaan. Haar oogleden zinken neer, het hoofd buigt achterover... ze schijnt de verstikkende omklemming als een zaligheid te gevoelen.

Maar als eensklaps orgelmuziek de stug-donkere kerkmuur doorzingt, weert ze hem af, kijkt ze luisterend op, doorlicht goudglans haar verdonkerde pupillen.

- O... dat is heerlijk...

In de fluistering van haar stem is wellustig genieten. En opgewonden gaat ze voort:

- Hoor je 't, Henk?... 't Is toch vreemd... ik ben in 't geheel niet gelovig... ik denk nooit over godsdienst na... en toch hou ik van kerkmuziek. Ik heb zo 't gevoel, dat kerkmuziek me beter maakt. Als ik kerkmuziek hoor, heb ik altijd lust om neer te knielen en te gaan bidde.

Hendrik kijkt haar weer scherp aan, ontdekt in het goud van haar ogen de gloeiing van een extase. Goedig, maar droog klinkt zijn antwoord:

- Welnou, kindje, bid. Wille we eve de kerk binnegaan? Wat?

- O, nee, Henk, niet met jou en niet in deze kerk. Om te bidde moet ik alleen zijn en in 'n kerk met mooie

madonnabeelde. De kerk zelf moet ook mooi zijn... oud, zie je, donker met veel goud en met gekleurde glaze.

- Maar Maggie-lief, je bent toch niet rooms.

Het naïef-verwonderde van zijn toon brengt om haar mond een lachje te voorschijn, dat voor Hendrik iets medelijdends heeft.

- Wel nee... en toch bid ik alleen in 'n roomse kerk, hè? Dat vin jij nou heel dwaas. Is 't niet zo?

- Heel dwaas... nee; maar wel... kijk... ik moet weer denke wat ik gistere dacht, toen we samen over boeke sprake... en over de belange van 't volk... over de armoede... over Indië... toen vond ik ook al, dat je alles zo tot je zelf terug brengt... tot je eigen sensaties.

- En daar begrijp jij niks van, hè?... Ach, ja, 't is ook 'n kwestie van gevoel.

Het gesprek heeft Hendrik onaangenaam aangedaan; maar niet goed begrijpende waarom, berust hij en zwijgt.

Ze is nog zo jong, denkt het in hem; ze weet nog niet eens hoe ze 't met zichzelf heeft... hoe zou ze dus weten wat er in mij omgaat.

Zodra de muziek ophoudt, wandelen ze verder, gelijk zo even arm in arm; van tijd tot tijd klemt Hendriks arm de hare wat vaster; doch 't is, of Maggie daar niets van gewaar wordt.

In het Diorama bekijken ze de afbeeldingen van glet-

schers, het spoortje van de Rigi-baan, de zonsondergang op de bergspitsen, het Alpenglühén; Maggie blijft er koel bij, mat en onverschillig. Ze zegt, dat het diorama haar erg tegenvalt, dat ze niet van namaak houdt en nu steken ze over naar het hoog-omlommerde tuintje, waar boven de kleine vijver Thorwaldsens stervende leeuw neerligt, diep uitgehouwen in de vaalgrijze rotswand.

Hier is Maggie één en al bewondering. Ze laat Hendriks arm los, steekt haar parapluie op en gaat een eindje op zij. Ze heeft de leeuw bij helder weer al eens beschouwd, toen zonneschijn door het gebladerte trillende flikkerlichtjes wierp op de grauwe steen en 't haar te moede werd, of het stervende dier nog stuiptrekte; maar in het treur licht van de sombere regendag vindt ze het beeld in zijn donkere omlijsting nog veel grootser, veel indrukwekkender. Ze blijft er lang zwijgend op turen, vereenzaamd in haar bewonderend kijken, tot ze zich weer tot Hendrik wendt, zeggend:

- Da's nog wat anders dan 'n beer, zo'n leeuw, hè?

- Ja, antwoordt hij kalm, zo'n dooie leeuw maakt geen lastige aanmerkinge; wat?

- Henk... koop me 'n klein leeuwtje en 'n klein beertje. Wil je?... Tot aandenke, hè? Die zet ik dan naast mekaar op m'n schoorsteen.

Hendrik is aanstonds bereid en ze gaan de winkel binnen, die tegenover het gedenkteken staat.

- Ze hoeve niet zo groot en zo duur te weze. Als ze maar 'n beetje goed gesneje zijn.

- Niet ordinair, hè?

- Juist; niet ordinair.

In het magazijn moet Hendrik meer Duits spreken dan hem aangenaam is in Maggie's tegenwoordigheid. Doorgaans lacht ze om zijn vergissingen in de geslachten of zijn weifelen tussen mir en mich en hoe onschuldig dit lachen ook klinkt, het doet hem altijd een beetje zeer. Ditmaal blijft zij wel ernstig; maar toch vermoedt hij, dat zijn fouten worden opgelet en dat belemmert hem in het vragen. Als de winkeljuffrouw hen dus voor een grote, geel houten beer brengt, die een vlaggestok vasthoudt, wil hij maar dadelijk dit voorwerp kopen. Nu lacht Maggie echter zo luid op, dat de juffrouw glimlacht.

- Maar Henk, van wat voor afmetinge stel jij je dan toch wel voor, dat schoorsteenmantels in dameskamers meestal hebben? En wat 'n grof, lomp, lelijk beest is dit!

Ze doet nu maar zelf het woord en krijgt dan ook een leeuwte van steen en een beertje van donker hout, die naar haar zin zijn, al vormen ze geen pendants en al vindt ze de afwerking lang niet ideaal.

- Dus je bent tevreje?

- Ja, Henkie, ik dank je wel; je bent 'n goeie lobbies en nou mag je 't pakje ook nog drage; want zie je, beer, als 'n heer met 'n dame uit is, dan draagt hij de pakjes.

Deze keer is Maggie met haar terechtwijzing er toch te vlug bij; niet zonder enige scherpte klinkt Hendriks antwoord:

- Dat was me bekend, mejuffrouw. In de bosse van Borneo heb ik nog niet al de lesse vergete, die m'n goeie moeder me gegeve heeft; maar als je dit pakje niet zo lang vast wilt houwe, tot dat ik m'n schuld hier betaald heb en m'n porte-monnaie weer opgestoke... zet 't dan asjeblijft ergens neer.

Zodra ze weer gearmd onder één regenscherm lopen, spreekt Maggie andermaal haar dank uit en nu voegt zij er heel zacht bij:

- Hou je nog van me, Henk?

- Zeker, m'n kind.

- Dan is 't goed. Ik heb je geërgerd, hè?

- Wel 'n beetje.

- Ja... soms kan ik dat niet late. Let er maar niet op. Daarna spreekt ze van haar kunstopvatting, die in het kunstwerk een gedachte verlangt en deze gedachte met veel gevoel uitgewerkt wil zien.

- In de leeuw, zie je, is 'n gedachte... de gedachte van 'n held... 'n stervende held, die voor de overmacht bezwijkt. Dat vin ik nou mooi. Beelde of schilderije, die me niks zegge... bijvoorbeeld zo'n binnehuis met etende boere... of 'n Venusbeeld... of 'n landschap... die kan 'k niet uitstaan, als zijn ze nog zo kunstig gemaakt. Dat vin jij nou natuurlijk onzinnig, hè?

- Wel nee, kleine criticus, integendeel... dat ben 'k

nou's precies met je eens en ik vind 't heel merkwaardig, dat zo'n jong ding als jij al over alles heeft nagedacht.

Bij het pension gekomen wil Maggie nog niet naar binnen.

- Nog 'n eindje opklimme, hè?

Ze geven dus het pakje af en wandelen de heuvelrug verder op. Maggie's verlangen maakt Hendrik weer gelukkig. De kleine tengere gestalte aan zijn arm voelt hij opnieuw als een kostbaar bezit, als een zeldzame schat. Onder de beschuttende parapluie klemt ze zich dicht tegen hem aan en 't is Hendrik, of een warme uitstraling van tederheid en liefde hen vereent, of ze aanhoudend elkander woordeloos toevoegen: ik houd van je... ik houd van je. En nu ze ernstig schijnt en toch opgewekt wil hij van de gelegenheid gebruik maken om eens te praten over hun mooie toekomst, die zo heel anders moet worden ingericht dan het samenleven van de meeste gehuwde mensen. Ze moeten er van de beginne af zorgvuldig voor waken, dat hun geluk fris blijft en niet ondergaat in de een of andere sleur en dat kunnen ze, omdat geen alledaagse drukkende zorgen hen geheel in beslag zullen nemen. Maggie zal zich niet behoeven af te sloven in haar huishouden; hij zal aan het publieke leven niet meer tijd hoeven te wijden dan hem zelf zal goeddunken.

- En ik dacht, dat je niks meer wou uitvoere.

- In 't geheel niks? Nee, m'n kind, dat niet. We mo-

gen ons toch niet helendal afzondere. Dat zou juist niet goed zijn. We moeten belangstelling houwe voor 't geen er in de wereld omgaat.

- Och, zegt ze, ik zou maar 't liefst zo'n beetje 'n droom-leve leie; maar wat zullen we nou al over de toekomst prate. Alles valt altijd anders uit dan je gedacht hebt en... kome die tije, dan kome die plage.

Zonder rechtstreeks tegen te spreken poogt Hendrik haar toch tot andere gedachten te brengen door te vertellen van zijn werkzame natuur en van de behoefte, iedere man eigen, om zich te wijden aan een taak van algemeen belang. Wel is waar heeft hij zich vergist, toen hij meende daar zijn leven geheel mee te kunnen vullen en wil hij voortaan in de eerste en voornaamste plaats zorgen voor haar en voor hun samenzijn; maar uitsluitend daarvoor te leven, zijn geestelijke krachten, al zijn tijd alleen daaraan te besteden... neen, dat zou hem op den duur niet bevredigen en... haar immers evenmin. Om Maggie dit duidelijk te maken begint hij een schets van hun aanstaande dagverdeling, waaruit dan van zelf opschijnt welke werkzaamheden hij ieder toedenkt, waarmee hij van plan is hun vrije ogenblikken te vullen. Als zij hem echter herhaaldelijk in de rede valt, nu eens met een verzoek om over te steken naar de andere straatzij, waar het droger is, dan weer met een aanmaning om zijn arm wat hoger, wat lager of wat minder stijf te houden, begrijpt hij, dat zij niet toeluistert en vraagt hij:

- Wor je misschien 'n beetje moe?

Gemelijk klinkt het antwoord:

- Ja. Late we nou maar teruggaan. Die weg is ook zo vervelend steil.
Zonder een woord meer te zeggen bereiken ze het pension.

Na het etensuur terugkerend vindt Hendrik Maggie niet in het salon.

- Zo alleen! roept hij zijn tante toe, die, naar gewoonte in haar grote leuningstoel bij het lage venster gezeten, bladert in een geïllustreerd tijdschrift. Glimlachend legt de oude vrouw haar bril af.

- Wie geldt nou eigenlijk jouw belangstelling... de tante, die alleen gelaten wordt en die je schijnt te beklagen of de gezelschapsjuffrouw, die 't op d'r gewete heeft, dat ik hier zo eenzaam moet zitte wachte?

Blozend boven zijn volle, donkere baard antwoordt Hendrik slechts met een verlegen lachje, en nadat zij met fijntjes toegeknepen lippen het hoofd heeft geschud, gaat mevrouw Verheulen voort:

- Van verliefde mense kan je toch ook wel zegge: la parole est donnée à l'homme pour cacher sa pensée. Maggie doet 'n dutje, hoor; nou weet je 't.

- Was ze dan zó moe?

Hendrik spreekt dadelijk zachter als vreest hij de slapende te zullen wekken.

- Ik zou na afloop van de table d'hôte onmiddellijk

terugkome. U ziet, dat ik aan 't bevel voldaan heb. Lichtelijk schokschouderend kijkt mevrouw Verheulen even naar buiten de triestige grijsheid in, die meer en bergen overwaast.

- Je weet hoe ze is. Zo'n gevoel van moeheid of slaap overvalt d'r wel 's meer... zo ineens. 't Is 'n delicaat persoontje... buitengewoon delicaat.

- Nou ja; maar... u denkt toch niet... ze is toch niet ziek?

Nu stelt mevrouw Verheulen hem gerust en nodigt ze hem uit eens bij haar plaats te nemen. 't Is haar niet onaangenaam een momentje ongestoord onder vier ogen met hem te kunnen babbelen.

- Je weet, jonge... al ben je maar 'n neef van me... ik heb je altijd zo'n beetje als m'n zoon beschouwd. Ach ja, als je zelf geen kindere hebt en langzamerhand geen enkele familie-band meer over... Weer kijkt de oude vrouw even uit in de triestige grijsheid. Je zal 't me dus, hoop ik, nie kwalijk neme als ik met jou en met je planne me zo nou en dan bezig hou. Wel?

Een warme opbruising van sympathie drijft Hendrik weer van zijn stoel omhoog, dwingt hem naar de oude vrouw toe om haar hoofd met zijn handen te omvatten en zijn lippen te drukken op de rimpels onder het wit-verbleekte haar.

- Tante... tante... wil u 't me nou 's inpepere, dat ik onlief ben geweest?... Ik weet 't immers wel. We hadden u dadelijk alles moete vertelle.

- Och nee, da's voorbij. Aardig was 't nie van jullie... zo weinig vertrouwelijk; maar... verliefde lui... ik weet 't wel... ik heb m'n oge niet met sterrekijke verslete... verliefde lui zijn altijd min of meer abnormaal. Lachend gaat Hendrik weer zitten.

- Daar ben ik me toch niet van bewust, tante.

Mevrouw Verheulen glimlacht ook.

- Dat dacht ik wel; maar om nou op je trouwplanne terug te komme... Als ik hier alleen... zo stilletjes na buite zit te ture, heb ik d'r al heel wat ogenblikjes over nagedacht en hoe meer ik probeer me d'r in te verdiepe... ja, weet je... ik kan me jullie niet same voorstelle. Verbaasd kijkt Hendrik haar aan.

- Maar tante, waarom niet?... Meent u... ziet u er dan enig bezwaar in? U is immers erg op Maggie gesteld... wat?

- O, wat dat aangaat... de kleine heks heeft me haast net zo ingepalmd als jou.

- Denkt u dan, dat we niet voor mekaar passe... of... of iets dergelijks?

- Nou... nie passe... Soms denk ik juist wel 's: wie weet, of 't geen bestiering geweest is, dat die twee mekaar hebbe gevonde; want... zo denk ik dan... welke andere vrouw zou ik nou voor hem wete... en welke andere man voor haar. Nee, dan weet ik 't toch niet.

- Waarom kan u ons dan niet samen voorstelle?

- Ja... wat zal 'k je daar nou van zegge? 't Kan best aan mij ligge; maar... als ik zo bedenk hoe jij ben... zo

beredeneerd... zo plichtmatig... zo gelijk van humeur... ik weet wel... je hebt al heel wat in je leven ondervonde... maar goed, Gretha heeft toch ook d'r deel gehad... op zo'n jeugdige leeftijd en in zulke vreselijke omstandighede je ouwers te moete verlieze... maar 't laat nie na... ze is nog erg onnadenkend... en onberekenbaar... 't ene ogenblik al lief wat er aan is... levendig... opgewonde... 't andere onverschillig voor alles... stil... saai zelfs. Je weet, dat ze al 's 'n aanzoek... misschien wel meer dan één... heeft afgeslage... terwijl 'n huwelijk toch 'n uitkomst voor d'r zou zijn. Ik kan 't nie helpe; maar 'n beetje grilligheid... 't Is natuurlijk niet om 'n spaak in 't wiel te steke. Dat begrijp je toch wel... is 't nie? Ik zou niks liever wille dan dat 't jullie goed ging... jullie allebei... maar zouwe jullie 't nou heus op den duur goed met mekaar kunne vinde. Daar mot je toch wel 's ernstig ovet nadenke. Bezint eer gij begint, niewaar? Liefde is 'n mooi ding... 't is eigenlijk 't enig waarlijk mooie, dat 'n mens in z'n leve heeft; maar de liefde heeft z'n gevaren ook, hoor... z'n hele, grote gevare. Daarom mot je al vast nooit toelate, dat de liefde aan je gezond verstand 't zwijgen oplegt.

Op eens is 't Hendrik, of dat gezond verstand, ergens buiten hem staande, hem al lang in het oog heeft, een zwijgende stille-agent gelijk op wacht in een straat, en of 't niet aangaat maar altijd die agent voorbij te lopen zonder ooit eens te vragen: op wie let je... wat heb je

gezien... weet je ook iets, dat van belang kan zijn voor mij? Thans is de agent zelf begonnen te spreken, niet door hem, maar door zijn tante ondervraagd, en moet hij luisteren naar zijn stem. Hij kan 't echter niet dadelijk. 't Is hem ook, of hij gedachten in een vreemde taal hoort verkonden en of hij die eerst vertalen moet om er de waarde en de kracht van te beseffen. Een poos doolt zijn blik zinnend rond, terwijl zijn voorhoofdsveld samentrekt in twee diepe, rechtopstaande rimpels en het neerplooiën van zijn mondhoeken zichtbaar wordt ondanks de volheid van knevel en baard.

Dan klinkt het, in een zucht uitgestoten:

- Of we 't op den duur met mekaar zulle kunne vinde... op den duur? Ja... wat zal ik u daarop antwoorde? Natuurlijk hoop en geloof ik van ja; maar...

En plotseling gaat hij luider voort:

- Eigenlijk kan ik u alleen antwoorde: ik hou zielsveel van Maggie en één ding weet ik zeker: dat gevoel dring ik me niet op. Ik maak me maar niet wat wijs, omdat ik 'n vrouw zoek... omdat ik nou eenmaal trouwe wil. O, nee! Als gevoel 'n vertrouwbare leidsman is, dan ben ik gerust, zo gerust als 'n mens maar weze kan. Maar... overigens... dat moet ik erkenne: op 't gebied van vrouwe... laat ik liever zegge: van de liefde... ben ik zonder enige ondervinding... bepaald groen... en dat... dat besef geeft me soms 'n akelig gevoel van verlegenheid... van niet-wete-hoe-

-ik-'t-heb. Maggie heeft voor mij... 't zal wel aan mijn onnozelheid ligge... maar voor mij heeft ze eigenaar-dighede... eigenaardige tegenstrijdighede, die ik onmogelijk op kan losse... die me dikwels helemaal in de war brenge.

Mevrouw Verheulen knikt instemmend.

- Dat heb je dan toch ook opgemerkt. Nou... die eigenaardighede... ik noem 't raadsels... soms ook kure... Ik kan 't niet helpe... maar hoeveel ik van 't schepseltje hou... die raadsels make me wel 's bang.

- Zeker, tante, mij ook en 't gekste van de zaak is, dat ze zelf zo dikwels spreekt van d'r lelijke karakter, zonder dat ik begrijp wat ze daar eigenlijk mee bedoelt.

- Jonge, jonge, Henri, wees dan toch voorzichtig. Ze heeft veel goeds en veel liefs... ik zal 't waarlijk nie wegcijfere... maar die rare dinge... Daar heb je nou dat stilzwijgen over 't geen d'r tusse jullie is voorgevalle... O, ze heeft in 't begin d'r rolletje meesterlijk gespeeld... Ik heb niks gemerkt, dan dat jelui samen erg goed schenen op te schiete; maar... kan jij dat nou rijme met d'r oprechtheid en d'r openhartigheid, die toch zó ver gaan, dat ze heus wel 's erg brutaal uit d'r hoekie komt?

Hendrik zwijgt, verlegen voor zich uitturend.

Nu somt mevrouw Verheulen al de raadsels in Gretha op, waarvoor ze geen oplossing heeft kunnen vinden. Dat het meisje haar oprecht genegen is en er naar streeft haar goed te verzorgen... ze twijfelt er geen

ogenblik aan; maar toch laat Gretha haar telkens schrikken... hoewel ze weet hoe nadelig dit is voor iemand, wiens hart niet goed meer werkt... en ook laat ze haar toch met de grootst mogelijke leukheid hele dagen alleen. Kordaat heeft Gretha haar treurig lot aanvaard en dat ze haar best doet van alles de zonzijde in het oog te houden... 't is flink en niet genoeg te prijzen; maar wat dan weer te denken van haar zonderlinge buien van lusteloosheid en verveling, die toch weinig geestkracht verraden en van haar volmaakte onbezorgheid voor de toekomst. Spruit die onbezorgdheid uit onverstand voort... ziet ze de ernst van het leven niet in? Het kan wezen; maar Gretha is toch in staat heel verstandig te redeneren en aan mensekennis ontbreekt 't haar ook niet.

Hendrik heeft dat alles eveneens opgemerkt en spreekt bovendien nog van haar aanhoudend weigeren hem iets voor te spelen, terwijl 't hem toch onmogelijk is aan haar liefde te twijfelen, van haar flemend vragen om verwend te worden, ondanks haar eigen waarschuwing om niet te lief voor haar te zijn wijl ze dat niet kan verdragen, van haar onverschilligheid in godsdienstzaken naast haar behoefte om te bidden voor roomse madonnabeelden.

Maar van welke kant zij de tegenstrijdigheden ook beschouwen, hoeveel moeite zij zich schijnbaar ook geven om alles te begrijpen en te duiden, het raadselachtige blijft hun mysterie, het woord van het letter-

slot vinden ze niet. Eigenlijk wordt dit ook door geen van beiden begeerd. Al spreken zij 't niet uit, zij weten 't wel, dat ontleden en verklaren van verschijnselen in het zieleleven voor hen nagenoeg gelijk staat met ze te ontzuiveren en van elke bekooring te ontdoen.

Het eind is dan ook, dat hun opstelling van tegenstrijdigheden, die aanvankelijk een opsomming van grieven leek, allengs verandert in een beurtzang van loftuitende woorden, waarbij Maggie's bescheidenheid, liefalligheid, talenten worden uitgebazuind en het geliefde schepseltje ten slotte door Hendrik genoemd wordt een bijzonder... heel bijzonder meisje. Als dan mevrouw Verheulen 't nog waagt even van de mogelijkheid te reppen, dat Gretha zich misschien toch wel een ziertje... een heel klein ziertje... door haar en door anderen heeft laten bederven, roept Hendrik - die 't niet over zich heeft kunnen verkrijgen te zinspelen op haar nooit-een-kus-teruggeven - dadelijk geestdriftig uit:

- Ach, nee, tante, ach, nee! Dat lijkt maar zo, omdat ze zo oprecht is en natuurlijk. Al die onderdanigheid en overdreven dankbaarheid is bij de mense toch maar schijn en huichelarij. Als u 's gehoord had met wat voor 'n eenvoud ze me verteld heeft van d'r japonne, die ze zelf maakt... als u er bij geweest was, toen ze me zo deemoedig d'r ongelijk bekende en om vergiffenis vroeg... als u gezien had, hoe ze van morge nog 'n tamelijk duur kado, dat ik d'r geve wilde, afwees, om

alleen 'n paar onbeduidende souvenir'tjes aan te neme... Nee, nee... dat de mense... u, ik en andere... veel doen om Maggie te bederve... 't is te begriipe... wat? Ze weet immers iedereen in te palme. Maar... dat ze werkelijk bedorve... hoe weinig ook... zou zijn... nee, nee; dat spreek ik beslist tege...! Daar... toen ik over onze toekomst wou uitweie... om d'r dan toch 's duidelijk te make, wat ze als mijn vrouw van 't leve te wachte heeft... toen wou ze daar niet eens op ingaan... toen zei ze uit gekheid: kome die tije, dan kome die plage. Heus, 't is wel 'n bijzondere... 'n heel bijzondere, goeie, onopgemaakte, eerlijke, mooie natuur!

En als mevrouw Verheulen overreed met hem in heeft gestemd, als ze weer samen Maggie's lof hebben gezongen, eindigt Hendrik met te tobben over zijn eigen tekortkomingen.

- Weet u wat ik dikwels denk... als ze zo vreemd doet... als ik d'r niet begriip?... Dan denk ik: ligt 't soms aan mij. Heb ik misschien iets gezegd, dat d'r kwetse kon, of iets nagelate, wat ik had behore te doen. Ik heb zo weinig... al te weinig, dat weet ik nou wel, met meisjes intieme omgang gehad en...

Mevrouw Verheulen valt hem in de rede.

- Nou, m'n jonge... als je daar zelf over begint, wil ik je wel zegge, wat ik al meer dan eens gedacht heb. Jullie zijn veel uit... ik zou haast zegge *te* veel, als 't niet was, dat ik me in de toestand van verliefde jonge-

lui nog wel verplaatse kan... maar ik zie jullie toch ook wel same nieuwaar... En dan maak ik onwillekeurig m'n opmerkinge. Daar kan je toch wel in komme; is 't niet?

Hendrik knikt. Een onaangenaam angstgevoel duikt in zijn binnenste op en doorduizelt zijn denken. Mevrouw Verheulen's verontschuldigende toon verraadt, dat ze met opmerkingen aanmerkingen heeft bedoeld. 't Is hem, of ze nu zal gaan spreken over een gevaar, dat hij al lang vermoed, maar tegen-beter-weten-in zich halsstarrig ontveinsd heeft. En om zich een houding te geven, zegt hij met een twijfelachtig lachje:

- Heeft u schrikwekkende voortekenen opgemerkt?

- Nou... zo erg is 't niet; maar wat ik vreemd vin... je moet er nie boos om worde, want ik zeg 't in je eige belang en ik kan 't heel goed mis hebbe... maar ik vin 't vreemd, dat jullie zo koel met mekaar omgaan. Misschien is mijn tegenwoordigheid daar de schuld van... ik weet natuurlijk niet hoe jullie onder vier oge same zijn... maar in mijn bijzijn... in mijn bijzijn hebbe jullie mekaar nog niet één hartelijke zoen gegeve... niet één enkele.

Even zwijgt ze, Hendrik vragend aanziende; als hij echter wat benepen glimlacht en niets zegt, gaat ze voort:

- Weet je dat zelf wel?... Jij bent nou wel geen verliefd schooljongentje meer; maar... mijn hemel, als ik dat vergelijk met mijn engagementstijd...! Nee maar...

dat was wat anders, hoor! En weet je wat me ook zo frappeert?... Dat is jouw onverschilligheid voor je toilet. Al ben je nou nooit 'n modepop geweest... iemand, die geëngageerd is... nee, hoor 's...

Nu geeft ze Hendrik toch vat.

- O, tante, wat dat aangaat, kan ik u geruststelle. Daar denkt Maggie heel anders over. Ze plaagt er me wel 's mee; maar dat is dan ook alles. Ze noemt me 'n beer en ze vindt, geloof ik, dat voor zo'n beer de raffinemente van de mode niet eens zouwe passe!

Mevrouw Verheulen haalt de schouders op.

- Raffinemente!... Ik zou 't nou geen raffinement noeme als je 's 'n nieuwe das kocht. Nee, jonge, ik was vroeger nie met jou uitgegaan, hoor! Ik had nie voor de dag wille komme met 'n aanstaande, die d'r zo weinig elegant uitziet. En dan... ik hoor nou voor 't eerst van 'n kado; maar dat je niet 's van die kleine attenties hebt...

Hendrik schrikt op.

- Kleine attenties! Daar zegt u nou iets! Och, tante, vertel me nou asjeblijft 's wat u daar precies mee op 't oog heeft. Noem 's wat. Want ziet u... daar heb je 't... daar heb ik al zo dikwels aan gedacht. Ik verbeeld me telkens, dat ik iets verzuim wat ik behoorde te doen; maar dan weet ik toch niet goed wat. Ik denk dan wel: misschien is 't dit... misschien moest ik zus of zo; maar dan vind ik 't weer gek of onhandig... dan durf ik niet... dan denk ik: 't is te veel of 't is te weinig... dan

is 't net, of ik verlege zou worde... en dan... dan doe ik maar niks. Ik bid u... help me... geef me raad!

Mevrouw Verheulen moet lachen.

- Ja, Henri, raad geve... zo in 't algemeen... dat kan 'k wel; maar... te zegge: dit of dat... Daar... om nou maar 's één enkel ding te noeme: waarom heb je Gretha nog in 't geheel niet 's 'n blommetje gegeve?

Hendrik grijpt naar zijn haren als in vertwijfeling.

- Is Maggie dan op bloeme gesteld? Hoe kon ik dat wete? Daar heb ik nooit iets van gemerkt!

- Gesteld op blomme... bepaald gesteld... dat is ze zo zeer niet; maar wat doet dat er toe? 't Is ommers meer... 't hoort er zo bij. Voel je dat niet? Geef je geen blomme, dan is 't net, of je 't met opzet laat... dan wordt er wat achter gezocht...

- Ja, maar, tante, dat is ook eigenlijk 't geval. Ik houd er niet van bloemen af te plukke. Bloemen en blade leven en pluk je ze af, dan maak je ze dood.

Mevrouw Verheulen moet weer lachen.

- Nou ja; maar als ze toch eenmaal afgeplukt zijn. Trouwens... ik noemde de blomme maar op als 'n voorbeeld.

En plotseling een inval krijgend vaart ze overtuigd-nadrukkelijk voort:

- Laat ik j's wat zegge: 'n vrouw, die van 'n man houdt, wil die man door 'n gekleurd vergrootglas zien. Dat vindt ze prettig; daar heeft ze behoefte aan. De meeste manne begrije dat niet en in d'r domheid

slaan ze de vrouw dan dat gekleurde vergrootglas uit de hand. Weet je wat daar 't gevolg van is? Dat de man op eens in de oge van de vrouw veel kleiner en veel... hoe zal 'k 't noeme... veel kleurlozer, veel nuchterder wordt en dat zij denkt: is dat nou alles. Ware de here van de schepping verstandiger... laat ik liever zegge: slimmer, dan zouwe ze d'r best doen nog veel mooier en nog groter, nog beter en nog interessanter te schijne dan een vrouw zich toch al wijsmaakt dat ze zijn.

- Maar tante, vindt u dan, dat mense, die mekaar liefhebbe, die hun hele verdere leve same wille doorbrenge... dat die voor mekaar komedie moete spele?

- Zeker, m'n jonge. Ik begrijp wel, dat jij met je eenvoud en je eigenaardige opvattinge dit afkeurt; maar wees van één ding maar verzekerd: zonder komediespele kom je d'r op den duur toch niet. Doe je 't nie vóór je huwelijk, dan mot je d'r mee beginnen in je huwelijk, ten minste als je... Daar... Gretha ziet nou hoog tege je op... ze geeft je allerlei heldekwaliteite, waarvan je... nou... 't zal mooi zijn als je de helft ervan bezit... Ik laat 'r stilletjes in d'r waan. Geloof me: doe dat ook. Sla d'r ten minste d'r gekleurde vergrootglas niet uit de hand.

Hendrik weet niet wat te antwoorden op een voorschrift, dat hem tegenstaat en waar hij toch de betrekkelijke gegrondheid van beseft. Juist begint hij:

- Ja maar, tante, Maggie...

... als Maggie op de drempel van haar slaapkamer verschijnt en beiden beurtelings onderzoekend aankijkt.

Hendrik ziet het goud in haar donkere ogen lichten; met het blosje van de slaap nog op de wangen lijkt ze hem frisser en bekoorlijker dan ooit.

- Jelui hebben over me gesproke!... Wat heb ie gezegd?

- Heb jij dan geluisterd, juffertje?

- Als ik 't gedaan had, meneer Henk, zou 'k brutaal genoeg zijn d'r voor uit te durve kome!

O, wat pakt ze Hendrik op eens in! Hoe volkomen verslaat ze terstond alle bedenkingen van zijn tante, alleen door te verschijnen en uit te spreken die enkele zin!

Want nu ze hem zo driest haar oprechtheid in het gezicht slingert, weet hij 't immers zeker, dat zij èn zelf zich niet mooier voordoet dan zij is, dus ook oprecht is in haar zeldzame betuigingen van liefde èn van hem geen komediespel verlangt. Neen, hij kan haar geen kleurend vergrootglas uit de hand slaan, want zij kijkt er niet door; zij heeft dat zelfbedrog niet nodig.

Terwijl mevrouw Verheulen Maggie plagend onderhoudt over al het kwaad, dat Henri en zij van haar hebben opgemerkt en samen besproken, moet hij denken: had tante maar niets gezegd, dan zou ik haar nu zeker in mijn armen sluiten en zoenen; juist tantes

woorden zijn 't, die me op dit ogenblik verlammen. Maar toch vindt hij 't weer goed, dat zijn tante gesproken heeft en vraagt hij zich af: tot hoe laat kan ik blijven om het bloemenmagazijn nog zeker open te vinden.

Doch als hij enige uren later in bed ligt, duurt het lang, eer de slaap zijn denken verdooft en hoort hij aldoor weer de onopgeloste vragen: over hun koelheid samen... of zij 't op den duur... op den duur samen zullen kunnen vinden... naar Maggie's zonderlinge tegenstrijdigheden... haar bedorven-zijn... de leukheid, waarmee zij de oude vrouw hele dagen alleen laat... En als hij de volgende morgen in een zonderling ontevreden stemming zich aankleedt, hoort hij Maggie spreken van haar gezond egoïsme, ziet hij haar onverschillig-zwijgend naast zich lopen, terwijl hij uitweidt over zijn werkzame aard en over zijn toekomst, die toch ook de hare mag heten.

[IV]

Mooi weer!

Maggie vermoedt het blij, zodra zij de ogen opent, aan het klaarder opdoemen van alle voorwerpen in haar kamertje uit de schemer, die 't nog doorgrauwt achter de witte latjes van de blinden en het doorschijnend gordijn, dat ze flets overbleekt. En vlugger dan vorige dagen glijdt ze het bed uit, trekt ze de gordijnlappen vaneen, klept ze die zonneblinden open.

Ja, ja, ze heeft zich niet vergist! Daar tintelt de wolkeloze hemel weer van lichtend blauw! Daar zijn ze weer de prachtige bergen! Wat schijnen ze nu ver weg achter het parelend morgenwaas! En waar de schel-over-streepte sneeuwkoppen zo fijn afgrijzen tegen de lucht, daar lijkt de hemel wel groen, zo fonkelt er het goudstof van zonnenschijnsel doorheen! Mooi weer, mooi weer! Uit de fluweliggroene kom-rand beneden gelen de huisjes weer zo vrolijk haar tegen, gloeien de roodwitte vaantjes weer zo prettig op! En het kristalheldere meer, rimpelloos-stil het zwerk weerspiegelend, lijkt nu een reusachtig grote safier.

O, hoe mooi, hoe hemels mooi vindt ze weer dat bekende uitzicht!

Heerlijk, juicht het in haar, heerlijk! En fluks begint ze haar toilet te maken voor de met-sarongs-omwoelde

kapspiegel, vlugvingerig-behoedzaam al de gereedschapjes van schildpad, ebbenhout en ivoor hanterend, die zij haar broos-mooi lichaampje waardig heeft gekeurd.

Eerst scheidt zij het lange, zware haar, dat in rijke kleurschakering van kastanjebruin tot goudblond, als overglansd van avond-zonnelicht, neergolft langs haar rug. Dat haar is haar vreugde, haar trots; toch besteedt zij er vandaag veel minder zorg aan dan anders. De helft naar voren overschuddend draait ze er fluks een wrong van, die, het voorhoofd kronend, over de oren wegloopt, vlecht dan de rest, windt die op en steekt de dikke dot met schildpadden kammetjes tegen haar achterhoofd vast. Daarna wast ze aangezicht, hals, armen en handen, het langst bij haar nagels verwijlend, waarvan de witte randjes zorgvuldig worden gevijld, de punten gespitst, de roze rondingen verwijld tot bleke halve-maantjes er duidelijk op uitkomen. En langzaam haar fijne vingers beschouwend, die zich strekken en krommen en heen en weer wenden onder haar blik, denkt ze aanhoudend aan Hendrik, gaat ze na wat hij al voor haar is, wat hij nog voor haar zal worden. Beredeneren doet zij 't niet; maar zij voelt het, zij ziet het. Zij voelt 't als een ongekend heerlijke rust, als een verrukkelijk vertrouwen op een krachtige steun, als een aangename dankbaarheid zonder drukkende verplichtingen. En ze ziet hoog op tegen die grove, haast plumpe, zo-helemaal-niet-kwasterig-verfijnde 'beer'.

't Is haar, of hij met een enkele klauwslag haar zou kunnen vermorzelen, ja met één boze blik al doen ineenkrimpen van angst, terwijl hem niemand te deren vermag, en ze vindt er een wellustig genot in voor die krachtig-machtige het vlindertje te wezen, dat hij zo licht zou kunnen vernietigen en dat hij toch eerbiedigt, ja liefhebbend koestert om zijn teerheid, zijn bekoring. Ze meent te gevoelen hoe ze met hem omspringen moet om hem altijd te boeien. Nooit stil ergens blijven en toelaten, dat hij haar aanvat, behandelt, bekijkt en eindelijk uit zatheid... wegwerpt; maar voortdurend hem omfladderen, hem begoochelen met haar veelkleurig vleugelgewiek, hem razend maken van vaak geprikkelde, zelden voldane begeerte. Dat dit alles maar een spel is in het ernstige leven, weet ze heel goed; maar toch denkt ze alleen aan dit spel; terwille van dit spel neemt ze alle zakelijke levensernst mede in de koop. En het besef, dat met geen andere van de mannen, die zij tot heden toe had leren kennen, dit spel enige aantrekkelijkheid voor haar bezeten zou hebben, overtuigt Maggie van de echtheid van haar liefde, staaft de prettige gedachte, dat zij Henk ook genomen zou hebben als hij minder onafhankelijk in het leven had gestaan. Ze weet zich gelukkig, heel gelukkig en thans wil ze met Henk weer naar Göschenen gaan, naar de donderend neerschuimende waterval bij de Duivelsbrug, naar de overweldigend treurige, ja griezelige verlatenheid tussen donkere, hemelhoog-opmu-

rende rotswanden, waar ze zich de vorige keer zo heerlijk klein, zwak, nietig heeft gevoeld en waar ze nu andermaal zich aan Henk vast wil klemmen, andermaal op hem steunen, andermaal zich voelen broos speeltuig in zijn hand en tegelijk kostbare schat in zijn bescherming.

De spiegelkast openend aarzelt zij even. Het wit piqué jakje met de vergulde knoopjes over de turkooisblauwe bloeze heeft Henk nog niet gezien; maar in die treinen wordt je goed zo vuil... vooral wanneer je zo veel tunnels doorrijdt als op die St. Gothard-baan. Henk schijnt er ook niets om te geven wat ze aantrekt. Of... zou dit witte jakje, waar de blauwe mouwtjes zo mooi uit neerhangen, juist zijn aandacht eens trekken? Wie weet, denkt ze, en het witte jakje, de witte rok, de blauwe bloeze worden van de haken genomen en behoedzaam klaargelegd op het bed.

Eindelijk gereed, beschouwt ze zich nog eens aandachtig in de spiegel, wendt zich half rechts, half links, het mooie hoofdje krampachtig achterover wringend om in het weerkaatsende glas geen stukje van haar sierlijk lichaampje onopgemerkt te laten, doft eindelijk met beide handen luchtig het breed uitgewrongde haar nog wat in de hoogte, en gaat ontbijten in het salon. Daar schelt ze haastig, spoort de verschijnende kelner tot spoedmaken aan en trappelt ongeduldig in het rond.

Zodra brood en koffie op zijn gezet, schenkt ze staande

een kopje halfvol, doopt een klein stukje brood in het lichtbruine vocht, drinkt en is klaar.

Nog eventjes mevrouw Verheulens slaapkamer binnengetreden. Ze doet de oude vrouw wel weer schrikken; maar het dadelijk gevraagde verlof om-de-hele-dag-uit-te-mogen-blijven wordt toch bereidwillig verleend en ze maakt dus maar geen verontschuldigen over haar onvoorzichtige luidruchtigheid.

- Ga maar, m'n kind. 'n Mens is maar ééns jong. Licht, dat ie dan ook 'n poosje van 't leve geniet.

- Nee, mevrouwtje, dat mag u niet zegge. Ik ben van plan altijd door van 't leve te geniete.

- Van plan... ja, dat wil 'k wel gelove; maar...

- Maar 't zal gebeuren ook. Och... dat hangt maar van je zelf af. Als je je voorneemt om gelukkig te zijn, wor je 't ook. Wie altijd moppert, wil wel zo. Ik zet 't onaangename op zij en denk alleen aan 't goeie. Dat noem 'k... u weet 't wel... mijn gezonde egoïsme en zeg u nou 's, of 'k niet groot gelijk heb.

In mevrouw Verheulen komt het niet op de gelukkige stemming van het jonge, levenslustige schepseltje te willen verstoren. Ze glimlacht maar eens en zegt goedig:

- Jij hebt gelijk, hoor... groot gelijk. Heb je vandaag je 's heel mooi gemaakt? Ik zie 't wel. Nou... nou; Henri zal wel trots op je weze.

De laatste bewering blijft onbeantwoord.

- Nou ga ik mevrouwtje, want anders misse we de trein nog. Ik wed, dat Henk al voor de deur staat.

Ijlings zet ze voor de salonspiegel haar hoed op, driehoekig steekje, waar een spits-gebekt wit vogeltje snibbig van uitkijkt, let in 't voorbijgaan Hendriks bloemen op, trippelpast naar de voordeur en inderdaad... juist komt Hendrik aan.

- Da's toevallig, roept hij handuittrekkend haar te gemoet, maar ook jammer.

- Jammer... zo... waarom?

- Omdat ik er nou m'n morgenzoen bij inschiet, waaraan ik vandaag meer dan ooit behoefte heb.

Een minachtend lachje doet haar bovenlip even opgolven en het witte jakje, dat haar zo beelderig zit, met beide handen neertrekkend hoort ze 't in zich grommen al is-t-ie nou 'n beer, hij hoeft toch z'n oge niet in z'n zak te hebbe, waarom zegt hij nou weer niks van m'n toilet. En onder het aanwrijven van haar handschoen pruttelt ze:

- Ach... al dat gezoen.

- Daar ben jij niet op gesteld; wat?

- Niet erg... ik vind er niks aan.

Hendrik zwijgt; hij blijft die afkeer van kussen zonderling, zelfs onnatuurlijk vinden. En waarom zegt ze niets van zijn bloemen?

In de harmonika-trein treffen zij een lege afdeling aan; reizigers gluren er in, gaan er aan voorbij, niemand komt bij hen zitten.

- Zie zo! Dat valt mee, verklaart Hendrik, zodra de wagen in beweging komt, nou kan je vrij na allebei de kanten uitkijke.

Maggie kijkt uit en met veel belangstelling. Nu eens blikte ze zittend het raampje van hun afdeling door, dan weer gaat ze in het gangetje staan, zich vasthoudend aan de koperen roe voor een der grote ruiten. En ze herkent alles van de vorige reis: de ronde Rigi-top met het silhouetje van zijn Kulm-hotel, de loodrecht belijnde Stanserhorn, ver in de diepte de vreedzame Zugersee, zo effen blauw en zo dromerig stil, de nog-altijd-grauwe helling van de Goldauer Bergsturz, het grijzige Mythenpaar scherp het hemelblauw inborend en eindelijk weer de Vierwaldstättersee, tussen Brunnen en Flüelen besloten in een gang van steil-opstaande kolossen. 't Is haar, of van al deze warm-overgloeide landschappen een glans van blij-weerzien afstraalt, die dankbare opgeruimdheid wekt in haar gemoed, die haar klein doet vinden de boosheid van zo even over Henks blindheid voor haar keurig toilet.

Tussen het doorratelen van de Axensteintunnels in herinnert zij Henk aan zijn belofte om haar de Frohn-Alp nog te doen beklimmen - hij te voet, zij te paard - oppert zij het nieuwe plan om naar Seelisberg te gaan - beiden te voet - en opgeruimd, doch zonder opwindend babbelen noemt zij zich weer in haar element nogmaals doorstomend dit prachtige land.

Op eens dankt ze hem voor de bloemen.

- O, Henk, hoe schandelijk van me, dat 'k je nou pas bedank!

Tegenover hem gezeten steekt ze haar beide gehandschoende handen hem toe, berouwvol naar hem opziende. Hij vat ze en naar buiten starend, naar het blauwe water, dat hier zo zijgig glanst en naar de hoge sneeuwvelden, die zo helder opblinken, laat ze hem lang haar handen vasthouden, voor haar doen buitengewoon lang.

Maar als Hendrik, door het leer heen voelend de fijne vingers, de smalle handpalmen, de dunne polsen, vervoerd door het altijd-meer-verlangen van de verliefde, zijn schuchterheid overwint, de twee handjes met zijn éne brede omvat, met de andere haar mouwtje opschuift en zich vooroverbuigt om haar pols te zoenen... trekt ze schichtig woest terug, snauwt ze hem toe met hoog opgolvende bovenlip:

- Ben je nou dwaas!... D'r kan iemand voorbij kome!

- 't Zou ook wat, meesmuilt hij met een gedwongen lachje, dadelijk weer bedeesd en scherp het akelig verkillen gewaarwordend, dat hem telkens bij haar stug afstoten doorrilt.

Geen vergoelijkend woordje komt over haar lippen; integendeel is 't, of zijn ontstemming weerklank in haar vindt en een ogenblik later Hendrik zacht horende neuriën, valt ze opnieuw uit:

- Hè, zing niet zo, dat ontzenuwt me.

Terstond is 't stil en langs elkander henen starend blijven ze heel lang roerloos zitten. In Maggie's vergrauwde pupillen dooft weer alle glans; als ze eindelijk het hoofd ter zijde wendt, is 't haar, of ze de schuimende bergstroom, de dreigend aanklemmende rotswanden, de plotse dal-insnijdingen met blauwdooraderde sneeuwtoppen opblinkend uit verre diepten, niet in werkelijkheid maar in haar geheugen aanschouwt, herinneringen van hun vorig uitstapje. Bij Wassen roept Hendrik uit het gangetje haar op, om boven elkander de drie windingen van de spoorbaan te zien liggen, waarlangs de volgende trein de hoogte opzucht, een rupsje gelijkend tegen reusachtige helling; maar ze knikt stom van ja en blijft onbewegelijk zitten, recht voor zich uit turend in het grijs-groene zitting-fluweel.

Hendrik vraagt zich af, of ze toch soms kuren verkoopt met die wonderlijke wisselingen van levendige belangstelling en dode onverschilligheid. Ze houdt zich met opzet zo, denkt het in hem; ze wil me plagen en ik ben wel dwaas daar telkens weer dupe van te zijn. Maar wat beoogt ze met dat geplaag; ben ik soms iets anders dan goed en lief voor haar?

Kregeligheid doorkriuwet zijn zenuwen; hij heeft lust haar eens flink toe te spreken; maar voor een al-tekrasse uiting vrezend volhardt hij toch weer in zijn zwijgen.

Te Göschenen stappen ze uit.

- Wille we nou eerst ete?

- Nee, Henk, dan rije de busse weg. Ik wou op 'n bus na Andermatt rije en daar ete.

- Wat is dat nou? En 'k heb je gezegd, dat er aan Andermatt niks te zien is. We zouwen immers niet verder dan de Duivelsbrug gaan. Je wou te voet gaan om 's heel alleen met me te zijn tussen die hoge rotsen en nou...

- Nou heb ik me bedacht; ik wil Andermatt toch wel 's één keer bekijken. Kom nou gauw mee; anders zijn de busse bezet. Ik wil boven op zitte.

- Je wilt... je wilt. Dan wil je dit, dan wil je dat!

Ze luistert al niet meer. Weldra zitten ze tussen Engelsen ingeperst op een met-vier-paarden-bespannen hotel-omnibus. Hendrik voelt zich overrompeld en dat gevoel verscherpt zijn kregeligheid, doorvaalt zijn denken-overglanzend bewonderen van de sombergrootse natuur om hen henen, vergalt hem de herinnering van hun innig-lief-teer-samenzijn de vorige maal.

Zijn genoegen is verbitterd. Mokkend naast haar gezeten, vindt hij Maggie op eens veel minder bekoorlijk dan anders, ook niet zo broos hulpbehoevend meer; hij voelt haar nabijheid als een even grillige als taaidwingende, zelfbewuste macht, die zijn vrijheid belemmert, zijn goedwilligheid misbruikt.

De koetsier laat een lange zweep knallend heenzwieren over de brede, bruine paarderuggen en langzaam rolt

de logge bus tegen de helling op tussen de grauwe hotels door, het armelijke huizenhoopje weer uit, de rulle steenwereld tegemoet. Nog ligt het diepe dal, tussen zwart-doorspleten, staalgrijze wanden, die opdonkeren naar hoge blinking van sneeuw, wijd-open onder het neerlichtend luchteblauw. Omlaag naast de goor-bruine, wittig-overvlokt aanruisende Reuss strakken spoorstaven over grauwe wegeffening recht op zware berguitbuiking af, schieten het kleine, immer rokende boorgat binnen, verdwijnen in het blauwigoeverwalmde duister. Doch nu dringen de dreigende steenopstanden, glimplekkend van afdruiwend water, hun ijle groeningen van gras en mos, hun groezeligovergruisde, in-kloven-bewaarde lawinen-ploffingen van weerszijden op, dichter en dichter inklemmend de vale, stippelig-ompaalde zig-zag-weg, die een lange liggende slang gelijk, af komt slingeren uit ver-hoge engte en daarnaast de wit-beschuimde stroom, die zijn nauw bed in wilde koking doorklaterend, omkolkend over onzichtbare diepten, opspattend tegen granietblokken, neerspartelt van rots tot rots. Smaller en smaller wordt de luchtlap, die als een tentdoek de opbonkende muren overspant, fletser en fletser het licht, dat er van neertrilt de kille keldering in.

Opeens schokt Maggie weer uit haar mijmerkijken op, doorgloeit weer levendiger glanzing haar ogen-goud, wendt ze, op Hendriks schouder steunend, het hoofd weer naar rechts, naar links, naar achter, spreekt zij

woorden van warme bewondering, van heerlijk herkennen. Ze vindt alles nog veel prachtiger, veel indrukwekkender, veel trotser dan de vorige maal. En die lucht... o, wat een verrukkelijk fijne lucht...!

- Henk, heb jij ook zo 't gevoel, of je hier veel pittiger en veel levenslustiger bent dan beneje? 'k Geloof, dat ik hier wel drie ure lang zou kunnen klimme.

- Daarom rije we... wat?

Maggie schijnt de aanmerking niet te vatten.

- 'k Heb lust van de bus af te gaan en dat paadje op te klautere... die zigzags... daar links. Zie je 't? Zeker 'n afkorting, hè?

Iets zachter gestemd, nu Maggie niet langer toont, wat hem een boos humeur leek, verklaart Hendrik de werking van de ijle berglucht ook te ondervinden. Maar dat ze nu weer zou willen lopen, hindert hem toch.

- Nu moet je maar blijven zitten, ik kan de bus niet alleen voor jou late ophouwe... wat! Eerst wandele... toen rije... nou weer wandele...

- Goed, goed! 't Was maar 'n los gezegde. Ik zit hier ook best. Te Andermatt kunne we nog genoeg wandele. We hebbe immers al de tijd.

Hendrik zwijgt, hoort een poosje onwillekeurig de bewonderroepen van de Engelsen aan en het logge busgevaarte sukkelrolt al-maar-door tegen de stijgende wegwindingen op, nauw zichtbaar insectstipje omhoog kruipend in een steengleuf door geslachten na

geslachten van reuzenbeesten eeuwenlang in het gebergte uitgehold.

Als de wagen eindelijk de kaal-grauwe, kouddoorvlaagde enge binnenzwenkt, die aan de overzij versperd lijkt door dwarse, dal-sluitende opwalling van neergebrokele rotsen en waar de ondermetselde weg als aangeklonken tegen donker-bruine, loodrecht-opstaande steenmuur deze muur omsluit, op hoge boog de stroom overbuigt... als Maggie, op die boogbrug stil, vlak naast de weg, van hoger nog weer aan ziet bruisen de brullende Reuss in woest-opspattend kookgeloei, 't gebleekt graniet wit-schuimend overzwalpend, met wilde plompen grauwe brugmuur overplassend, opblazend in een dolle wolkenjacht verward getril van nattige nevels, waar zonneschijnsel in regenboogt, om plots met ijzig stem-verstikkend luchtgestuw en oorverdovend donderdreunen in uitgeschuurde snijning neer te ploffen, en borrelsissend voort te zwatelen, nauwzichtbaar meer in de duizeldiepte beneden de groen-overmost wegwerende stompen van het oude bruggetje door, dat in die walmende wieling verzwond... dan is ze weer eens één en al opgetogenheid, hijgt ze huiverend aan Hendriks oor, dat dit het prachtigste, het verhevenste van alles is, wat zij tot nog toe heeft aanschouwd, prijst ze zich gelukkig, o, zo gelukkig. Maar ze laat er op volgen:

- En toch zie je... toch vond ik 't de eerste keer nog enger, nog veel ontzettender. Vandaag heb ik niet zó

hevig als toen dat gevoel van maar 'n stofje te zijn in al 't grootse... van haast te sterve door de verschrikkelijkheid.

- Het nieuwtje is er al af, wat?

Hendrik zegt 't zacht en 't is hem zelf, of zijn woorden niet alleen het landschap gelden.

Maggie beantwoordt ze niet: maar zodra ze Andermatt binnen zijn gereden, geeft ze 't Hendrik toe, dat er weinig aan deze plek te zien is.

- Nee... 't is waar... dat breje dal, haast zonder bome... met niks dan weie en die saaie bergbobbeltjes, helemaal met gras begroeid... hè, nee...

Hij wijst haar wel op eigenaardige, oude, houten huizen aan de nauwe straat, op de windingen van de Oberalp-weg links, op het veraf-rechts verrijzende torentje van Hospenthal; maar ze toont geen belangstelling meer, ze hunkert naar het ogenblik, dat ze haar hoge, ongemakkelijke zitplaats kan verlaten. Ze wil ook eten; doch vóór het eten wenst ze even naar het Italiaanse vruchtenwinkeltje te gaan, in het voorbijrijden opgelet. Ze wil nespole kopen en haar beetje Italiaans luchten. Met een zakjevol van de gele vruchten naar het hotel teruggekeerd gaat ze dadelijk in de eetzaal aan een tafeltje zitten. Ze kan heus niet langer wachten, zo flauw voelt ze zich in die hoge, fijne lucht. Maar ligt eindelijk het vlees op haar bord, dan gaat het gelijk op de Pilatus: ze eet er de helft van, legt vork en mes op de rest, verklaart zich voldaan en vraagt om

wijn. En gelijk op de Pilatus wekt de wijn haar weer op, weidt ze een poosje uit over al de schoonheden van de weg. Maar de opwinding duurt kort. Als Hendrik, niet in staat zich te verheffen boven de neerslachtigheid, die zijn kregeligheid is gevolgd, slechts weinige, matte woorden uit, zwindt ook haar zwakke vervoering, zwijgt ze weldra stil. Nog even duwt ze hem op een zonderlinge, haast minachtende toon toe:

- Hè, hoe kan je die dasspeld met dat lapislazuli klaverblaadje toch aandoen? Draag er dan liever in 't geheel geen.

Stroef antwoordt hij:

- Te ordinair?... Je zult er toch aan moeten wenne... al draag ik 'm niet alle dag. 't Is nog 'n aandenke van 'n vriend in Indië, die aan de cholera gestorven is.

Dan verzinkt Maggie geheel in een wakend dromen. Al dooretend laat Hendrik zijn blik herhaaldelijk haar overdwalen en telkens hindert hem van haar lichte ogen het leeg gekijk. Er ligt een onverschilligheid, een verveling in, die hem zich af doen vragen: waarom gaat ze dan mee... waarom bedelt ze zelfs om zulke toertjes, als ze er bij slot van rekening toch zo weinig plezier in heeft?

Maggie's raadselachtigheden worden hem allengs tot een ergernis.

De gedachte, dat zij hem niet eens naar de naam gevraagd heeft van zijn in Indië gestorven vriend groeit tot het verwijt, dat zij nog nooit enige belangstelling

heeft getoond voor dingen van verleden of toekomst, die hem ernstig ter harte gaan. Spreekt hij van de tijden, die achter of vóór hem liggen... zij hoort ternauwernood toe. Kent ze hem eigenlijk wel... zijn karakter... zijn levensopvatting... zijn deugden... zijn fouten... zijn eigenaardigheden? Van zijn kant doet hij aanhoudend zijn best haar te doorgronden. Een duurzaam gelukkig samenleven is immers onmogelijk, als man en vrouw elkander niet door en door kennen en recht laten weervaren aan elkanders goede hoedanigheden, terwijl ze vergevensgezind gestemd zijn voor elkanders gebreken. Wordt niet-begrijpen niet tot miskennen; groeit miskennis niet altijd tot onverdraagzaamheid?

Maggie ziet dit niet in, of... wil ze 't niet inzien? Zou zij 't te lastig vinden zich in een ander te verdiepen? Staat dat geprezen gezonde egoïsme haar daarbij te veel in de weg?

Het dessert wordt opgediend en Maggie vraagt aan de kelner om de *Fliegende Blätter*. Ze heeft de frase nauwelijks uitgesproken, of Hendrik schuift zijn stoel achteruit en staat op.

- Ga je weg?
- Ja... ik ga wat na buite.
- Ben je boos?
- Ach... boos is 't juiste woord niet.

Maggie vraagt niet meer. De knecht reikt haar de *Fliegende Blätter* over; dadelijk begint ze er in te bladeren.

Hendrik verlaat de zaal, neemt in de gang zijn hoed en wandelt de weg op. 't Is hem, of het dal op eens veel ruimer is geworden; maar ook verlatener, doodser. De kale bergen stralen ijskoude onverschilligheid tot hem af; de lange, lege weg, zo rul bezond, lijkt hem troosteloos eenzaam; in veel afgelegener streken heeft hij zich nooit zo ver van de levende mensenwereld verwijderd gevoeld als nu hier, in dit hart van het veelbezochte Zwitserland.

Dat ligt natuurlijk aan hem... aan hem en aan... haar. Heeft hij dan van Maggie op eens zo'n ontgoochelende afkeer gekregen? Maar dan was al het liefelijke, al het zinne- en zielestrelende, dat hij toch zo duidelijk in haar ontwaard heeft, louter makelij van zijn verbeelding!

Neen, dat kan niet. Zijn tante sprak van gekleurde vergrootglazen. Is hij 't misschien zelf geweest, die door zo'n vergrotende en verkleurende bril heeft gekeken en niet Maggie, die boven op de St. Gothard hem kalm van haar weg laat gaan en nu leuk zit te bladeren in... de *Fliegende Blätter*?

Een voor een glijden nu aan zijn inwendig zien al de momenten voorbij, waarin Maggie hem minder aangename indrukken heeft gegeven en hij voelt zijn vroeger geloof tanen, dat die indrukken aan zijn eigen onervarenheid, zijn eigen takteloosheid waren te wijten. Hij ziet... ziet... denkt... herdenkt en immer bleker, immer killer wordt de mist, die zijn warm, zonnig

gevoelsleven overtijgt, immer nuchterder, immer helderder zijn redeneren. En als hij zich dan weer afvraagt: hoe is alles toch zo veranderd... waarom heeft ze zo gedaan...? meent hij het uitgesneden blad te zien, dat op zijn hele ervaring van Maggie als een sleutel op geheimschrift past, bedekkend het onbetekenende, aantonend de zin van het eensklaps verbodene. Hij gelooft haar nu pas te doorgronden; alles lijkt hem verklaard door dat gezonde egoïsme. Heeft zij er niet zelf op gepoet, bewarend haar kracht er in te vinden? Zeker is dat egoïsme niet alledaags; daarvoor is zij een veel te bijzonder persooitje. Van de gewone veeleisendheid, die eenvoudig een zo groot mogelijk aandeel verlangt in al wat plezier, weelde, aanzien heet... neen, daarvan is geen sprake. Maggie's egoïsme is veel naïever; maar wel beschouwd des te krasser. Zij verlangt leukweg door allen, die haar na aan het hart liggen, op de handen te worden gedragen en tegelijkertijd zich zo goed, zo tevreden, zo met zich zelf ingenomen te voelen, dat ze liefde en vriendschap als vanzelfsprekend kan aanvaarden en er nooit aan hoeft te denken zich die liefde en die vriendschap waardig te moeten maken door iets meer te doen dan enkel te bestaan.

Zich als een enige dochter te laten behandelen door mevrouw Verheulen, als een vrouw uit duizenden uitverkoren te laten beminnen door hem, Hendrik... o, ze vindt 't heerlijk, strelend, geruststellend en ze wil er heus wel een beetje dankbaar en vriendelijk voor

zijn; maar er jets voor doen, er jets voor laten, er voor in de plaats geven: zelfopoffering, toewijding, zelfs maar belangstelling... ze is er niet toe in staat.

Zo is 't haar ook een genot zich beter te voelen worden door kerkmuziek; maar die beterschap te tonen door daden van vroomheid of altruïsme... geen ogenblik komt het in haar op.

Van een man te houden, omdat zijn genegenheid haar de steun en de vastheid schenkt, waaraan zij behoefte heeft... o, zij kan 't; maar voor die man jets te wezen, te betekenen, te verrichten... het gaat boven haar macht. Ja, ja, zo is 't, klaagt in hem het wantrouwen, dat iedere verliefde leert kennen, zodra zijn fata morgana maar even aan zijn blik ontzwindt; komedie-spelen doet ze niet... ze meent wel degelijk van me te houden; maar toch vergist ze zich... toch lijdt ze aan onbewust zelfbedrog. Alles wijst er op; hoe meer hij nadenkt, des te gerechtvaardigder komt zijn twijfel hem voor.

En toch... toch zint hij op een middel om van ongelijk te worden overtuigd.

Het best lijkt hem Maggie alles te zeggen en dan eens te horen wat zij antwoorden zal.

Terugkerend naar het hotel ziet hij Maggie er voor zitten. Overschaduwde door haar parasol koestert zij zich in de zonneschijn, kijkt ze uit naar de bergen.

In haar wit-en-blauw komt ze Hendrik een mooi porseleinen beeldje voor. Ach, waarom houdt ze niet van hem zoals hij van haar?

Het oprijpleintje is geheel leeg; een stoel nemend gaat Hendrik naast haar zitten.

- Nou vin ik 't hier toch heus wel mooi, zegt ze, en de lucht is zo lekker. Als 'k 's 'n hele zomer in zó'n lucht door kon brenge... dan zou 'k wel sterker worde, hè?

Even moet Hendrik denken: zouden lichamelijke teerheid en zwakte, een instinctief machteloosheidsbesef tegenover de ieder-mens-belagende-vijandigheid-van-alle-leven-om-hem-heen... zou dit haar misschien zo onverschillig gemaakt hebben? Heeft dit in een gezond egoïsme haar wapen, haar enig natuurlijk verdedigingsmiddel gevoeld?

De oprijzende vraag wekt bijna weer het beschermlustige medelijden in hem op, dat hij van liefde niet weet te onderscheiden; maar als de herinnering hem doorflitst heeft van haar woorden: ik wil verwend worden; maar verwen me toch niet... wat immers beduidt: ik neem wat ik krijgen kan; pas op, dat je goedheid, waarvan ik misbruik zal maken, je niet eenmaal gaat berouwen... voelt hij ook op eens het opzettelijke van haar niet vragen: waarom ben je zo plotseling alleen uitgegaan?

Doch nu vraagt ze:

- Als je over de lucht niks weet te antwoorde, vertel me dan maar 's, of we gauw weg moete?

- O, nee, we hebbe de tijd. Wil je sours een eindje de weg oploope... in de richting van Hospenthal?

- Och, waarom? Ik zit hier goed en jij hebt toch al gelope.

Weer blijft de vraag naar aanleiding en redenen uit; weer stevig ze Hendriks overtuiging van haar opzet en haar onverschilligheid.

- Ja... ik heb gelope en... nagedacht.

Ze zegt niets en dus moet hij wel uit eigen beweging laten volgen:

- Over jou.

Steeds geen woord. Hendrik voelt zich zenuwachtig boos worden; maar ook bang voor de klank van zijn stem, bang voor de mogelijkheid, dat Maggie zijn twijfel tot zekerheid zal maken. Liever zou hij nu zelf zwijgen; maar de woorden zijn hem al naar de lippen gedrongen en stroef-deftig klinkt het:

- Ik moet je eens wat zegge, Maggie.

Nu valt ze terstond uit, gauw sprekend met omhooglopende liplijn en hard-afwerend stemgeluid.

- Iets onaangenaams, hè! Dacht ik 't niet, toen je aan tafel me zo strak en zo zwijgend zat aan te kijke! Eigenlijk heb ik 't de hele dag al verwacht. Die wandeling schijnt je geen afleiding gegeve te hebben! Nou... in Godsnaam... plaag me dan maar niet met 'n ellelange inleiding. Noem je grieven op en laat 't gedaan zijn!

- Nee, kindjelief, plage wil 'k je niet, maar ik heb evenmin plan je te behandle als 'n dienstbode, aan wie 'k 'n uitbrander geef. Ik wil ernstig en bedaard je m'n

opmerkinge meedele... die dan ook geen grievende zijn; maar enkel... opmerkinge, waaruit je maar zelf moet afleide of je soms je vergist... in mij en in je zelve.

- Vooruit dan maar!

Maggie's boze toon noopt Hendrik weer bijna te verklaren, dat hij een gunstigere gelegenheid zal afwachten, een ogenblik waarop ze rustiger en onbevooroordeelder kan toeluisteren; maar 't is hem toch niet mogelijk zich langer in te houden. Dus somt hij - zijn best doende kalm te spreken, maar daardoor Maggie juist ergerend - stukje voor beetje al de kleinigheden op, die hem zulke pijnlijke indrukken hebben gegeven sedert de dag, dat ze ja zei op zijn vraag, of zij hem tot man wilde aannemen.

Allereerst gewaagt hij er van, dat zij hem nog nooit een zoen heeft gegeven. Neen, nog nooit! Zij heeft hem soms laten begaan... niet eens altijd; maar dat is dan ook alles. Haar lippen hebben niet één keer de zijne teruggedrukt en uit eigen aandrang heeft zij hem die lippen niet één keer toegestoken. Nu wil hij toch wel in haar liefde geloven; maar wat voor een wonderlijk soort van liefde is dit dan eigenlijk?

En daar komt nu bij, dat zijn twijfel door allerlei andere feiten telkens versterkt wordt. Ontelbare malen heeft hij haar verzocht hem iets op de piano voor te spelen... altijd heeft ze geweigerd. Het heette dan, dat haar nagels te lang waren; maar die had ze immers of kunnen knippen. Vroeg hij haar een knoopje aan zijn

handschoen, een bandje aan zijn parapluie te naaien... zij verwees hem naar een hotelmeid. 't Is genoeg, dat hij haar wil aanraken, of ze duwt hem terug; neuriet hij eens, dan krijgt hij een snauw; denkt hij met haar te gaan wandelen, dan vraagt ze om de Vliegende Blätter; komt hij aan op de afgesproken tijd, dan ligt ze te bed. En wat ten slotte de deur dicht doet... nog nooit... nog... niet... één... enkele... maal... heeft ze hem eens gevraagd naar zijn omstandigheden, zijn opvattingen, zijn verleden, zijn plannen voor de toekomst. 't Is waar, dat hij onaangezocht haar al heel wat verteld heeft; maar ze weet nog lang niet alles. Ja, wat zijn karakter, zijn streven, zijn inzichten aangaat, weet ze niets, in 't geheel niets van hem af. Daar schijnt ze ook niet het minste belang in te stellen. Spreekt hij er van, dan luistert ze als naar de voorlezing van een krantenieuwtje. Indien ze van het leven, dat haar wacht, zich een voorstelling maakt - wat hem nog uit niets gebleken is - dan is dit kennelijk niet de voorstelling van een samen-leven.

- Zo, zegt ze op een toon, waar bedwongen boosheid duidelijk in doorklinkt. En dus?

Op deze vraag volkomen onvoorbereid neemt Hendrik nu insgelijks opstijgende driftrilling in zich waar; maar ook hij beheerst zich.

- Dus?... Dus geloof ik ten eerste, dat je nou m'n bedoeling helendal verkeerd begrijpt. Je denkt, dat ik je iets onaangenaams wil zegge en dat is volstrekt niet 't

geval. Ik verlang alleen kalm en... en objectief je belange... jouw eige belange met je te behandle... je de oge te opene, waar ik meen, dat je blindelings afstuurt op grote teleurstellinge. Want... want ik houd 't er voor, dat je je vergist... dat jij je vergist in mij en in je zelve... dat je meent... te goeder trouw meent me lief te hebbe... m'n persoon... terwill je in de grond van je hart alleen maar verlangt... getrouwd te zijn. O, ik beweert niet, dat ik je antipathiek ben... of dat je de eerste, de beste aanneme zoudt om maar getrouwd te zijn... Daar denk ik niet aan! Je gelooft wel degelijk van me te houwe; maar toch lijkt die liefde mij zelfbedrog. Mocht dit zo weze, dan is 't zeker te betreure; maar dan heeft niemand 't recht je daar 'n verwijt van te make. Zo iets kan iedereen overkome. Je zoudt zeker de eerste niet zijn, die zich zo vergist en jouw omstandighede make zo'n vergissing zeer verklaarbaar... ja, verklaarbaar en volkome te verontschuldige. Maar...

- O, ik weet al, wat je verder zegge wilt, valt ze hem nu bijna ruw in de rede. Ik begrijp er alles van... Heb je hier de rekening al betaald?

- Nee, nog niet.

- Doe 't dan... dadelijk. Ik wil terug lope. Hoe lang zou dat zijn?

- Lope?... Waarom lope?

- Ik vraag hoe lang dat zou zijn.

- 'n Uur... ongeveer 'n uur.

- Nou... dat kan; maar dan moete we ook gaan en aanstappe.

- Maar waarom lope, Maggie? De bus, waarmee we gekome zijn, rijdt immers terug.

- 't Kan wel zijn; maar ik verkies nou te lope. Je hoeft die bus niet nog 's voor me te betale en m'n beurs heb ik niet meegenome.

Hendrik voelt de verklaring als een belediging; maar juist daarom wil hij er niet op antwoorden. Opgesprongen gaat hij het hotel in; weinige minuten later is hij terug.

- Je wilt lope... ik ben tot je dienst.

Maggie staat op en samen wandelen zij het dorp door, slaan ze de dalende weg in naar Göschenen.

Ze zeggen niets meer, stappen voort... voort... voort, kijken rechtuit voor zich.

Als Hendrik even het hoofd omhoog wendt, ziet hij op de helling, uitgehouwen in de rots en aangemuurd, een klein vestinkje, dat met zijn zwarte schietgaten-oogjes zielloos-star de weg bestuurt. Hij ziet ook Maggie's blik niet volgen, haar doffe ogen ledig staan.

Ze zeggen niets en stappen voort... voort... voort... Nederblikkend in de modder gaan ze huiverend, kildoordensd het tikkend-lekkend tunnel-welfsel door; droomkijkend dalen ze of in grauw-aangrimmende stenenwoestenij, diep ingegroefd tussen ijl begroesde wanden.

Ze zeggen niets en stappen voort... voort... voort...

En naast hen sist de Reuss, neerbruisend, op-weer-schuimend, in woeste kolking omme-kokend, voortgezogen, uit-weer-schater-schietend tussen bleke blokken door en staag-eentonig ruisend in de stilte ledighol.

Ze zeggen nets en lopen voort... voort... voort, als onbehagelijk gespook elkaars nabijheid voelend, hunkerend naar een woord, één enkel woord doorklinkend de beklemming; maar elk te diep gegriefd, te fel miskend om dat bevrijdend woord te spreken, horend slechts 't geklikklak van hun stappen zenuwachtig schuw en 't borrelend water-bruisen rustig rusteloos. Ze zeggen niets en lopen voort... voort... voort, elk in zijn plots-vereenzaamd zieleleven doorwoelend en doorwroetend wat er opdoemt uit het verleden, knaagt en schreit, benauwd door 't krampend samenkrimpen van die ziel na 't ommedolen door een andere, koesterend en gekoesterd tegelijk. Een dorre koude sijpelt in hen door uit al dit lode steen, waarover staag hun voeten gaan, dat, vóór en achter hen verrijzend, ingangsgleuf en uitweg spert, dat naast hen opbonkt hemelhoog tot leiïg-grauwe muren, zwart doorgroefd en tegen het lichtende luchtblauw aan door schijnsel van onzichtbare zon met rossige glanzing overkoperd.

Ze zeggen nets en lopen voort... voort... voort...

Tot eindelijk Hendrik 't niet langer uithouden kan en hij hakkelend, van voren of aan, zijn grieven begint te

herhalen. En als nu Maggie steeds niet tegenspreekt, wordt gaandeweg zijn praten vlotter, weidt hij breed van haar tegenstrijdigheden uit, duidend ieder woord door haar gezegd, elke daad door haar gedaan. Nieuwe herinneringen rakelt hij op; nieuwe gedachten knoopt hij er aan vast. Maggie leeft alleen in haar eigen sensaties; die alleen heeft ze waarlijk lief. En nu zegt hij ook wat liefde naar zijn mening behoort te wezen en wat hij van Maggie wel verwacht, doch niet verkregen heeft.

Elkander trachten te begrijpen, te waarderen, in elkanders streven, in elkanders verlangen pogen te delen... dat moet de aanvang zijn. Alleen uit zulk een begin kan de innige samen-leving voortkomen, die huwelijksgeluk mag heten. Blijven man en vrouw slechts aan de vervulling van hun afzonderlijke wensen denken, gaan ze voort uitsluitend rekening te houden met hun persoonlijke eigenaardigheden, zonder zich ooit te verdiepen in elkaar... dan kunnen ze misschien wel vreedzaam naast elkaar voortleven, maar slagen ze er nooit in dat samenleven met iets beters, iets hogers te vullen dan met vriendschappelijke verdraagzaamheid. Nog heeft Hendrik slechts zuiver zijn mening verkondigd; maar tevens gevoeld, dat die scherpbegrenzende, leuk-gekozen woorden op Maggie niet veel indruk maken. Ze erkent geen ongelijk; ze vaart evenmin verontwaardigd uit; ze gromt alleen:

- Vin je dat?

Doch hij *wil* haar nu eenmaal opdringen wat allengs tot een overtuiging in hem gegroeid is; hij *wil* haar doen delen in zijn innigste gedachte-leven. En nu zoekt hij klinkendere termen, nu last hij beeldspraak in zijn betoog. Eerst beweert hij, dat de liefde in een mens maar al te vaak de dienaar is van allerlei zelfzuchtige begeerten, die naar bevrediging streven; maar dat zij weinig beduidt, indien 't haar ontbreekt aan de kracht om zich van die begeerten los te maken en oppermachtig de zelfverloochening te handhaven, die toch de kern van haar wezen uitmaakt. Want liefde, zuivere, echte liefde is opgaan, helendal opgaan in het leven van de beminde persoon, aanhoudend dieper doordringen in de geheimste schuilhoeken van zijn ziel, raden van zijn behoeften, voorkomen van zijn wensen, onaangezocht behartigen van zijn belangen en onderwijl vergeten van je zelf, aan al, wat eenmaal eigen neiging en zelfzuchtig verlangen was, niet de minste waarde meer hechten, geen ander genot meer kennen dan het verschaffen van genot, geen andere vreugde dan het in-vreugde-delen. En hij vergelijkt het liefdeleven van twee mensen met het samenvloeien van twee kleine, smalle stromen. De ene, die neerbruist van de bergen, gewend alle hinderpalen op zijn weg woest en machtig te overschuimen, is helder, vurig, maar onbevaarbaar; de andere, die aanstuwt uit de vlakte, geoefend in het langzaam uithollen van inklemmende oevers, is ondoorschijnend, traag, maar nuttig. Doch

als ze zich nu innig vermengen, geeft de ene zijn drift prijs, de andere zijn troebelheid, gaan ze op in een nieuw, schoner, machtiger geheel en vlieten ze vereend verder als een veel bewonderde rivier, een zegen voor het land, een toonbeeld van klare, ernstige kracht. Niet zonder zelfbehagen heeft Hendrik het beeld uitgewerkt; maar toch onderwijl al bereft, dat de dominee van vroeger weer uit hem spreekt, de dominee, die nooit zijn gehoor tot geestdrift kon opzweepen, omdat zijn eigen nuchter-ziftende en oordelende geest steeds over elke extase meester bleef. En die geest ontveinst 't zich ook nu niet, dat zijn klinkende woorden en zijn gezocht beeld op een schepseltje zo afkerig van gevoelsdweperij als Maggie een averechtse werking moeten oefenen. Nog beproeft hij indruk te maken door aan te voeren, dat hun liefde in zijn ogen geen gewone liefde mag wezen, daar hun levenservaring hen beiden reeds tot buitengewone mensen gestempeld heeft; maar voelend, dat de vaste grond hem al langer hoe meer ontzinkt en hij hoe langer hoe meer in het ijle schermt, weet hij nets beters te doen dan weer tot zijn uitgangspunt terug te keren en zegt hij plots, heel kalm, ironisch haast:

- Maar late we al die ideale nou 's op zij zette en zeg me 's eerlijk... zonder d'r doekjes om te winde... heb ik geen gelijk?... Wat?... Is 't niet waar, dat je wel beschouwd om mijn persoon... de lichamelijke zowel als de geestelijke... niks... althans heel weinig geeft... dat

je die persoon eigenlijk niet eens goed kent... zelfs niet verlangt te lere kenne? Is 't niet waar, dat alleen het vooruitzicht van getrouwd te zulle zijn... van dus geen zorge meer te zulle hebbe... is 't niet waar, dat dit alleen je bewoge heeft ja te zegge op m'n aanzoek? Dat klinkt je nou misschien hard... onbeleefd... onhebbelijk... kan er in kome... het spijt me... ik wil er je zelfs vergiffenis voor vrage; maar... stel je toch 's die vraag, Maggie... denk er 's over na wat voor antwoord jij daarop moet geve... jij, die altijd zo bijzonder openhartig en oprecht bent.

Het antwoord volgt terstond.

- Ik moet dus bekenne, dat ik op de keper beschouwd 'n uitgerekende juffrouw ben, die 'n goeie partij aan de haak denkt te slaan.

- Maggie... Maggie...! Dat zeg ik immers niet.

- Nee, dat zeg je niet... niet zó ten minste; maar dat denk je toch, al verzin je allerlei spitsvondigheden om 't anders voor te stelle en al weet je ook nog zulke mooie woorde te kieze voor al 't lelijks, waarvan je me beschuldigt. In je binnenste hou je me voor 'n weze zonder hart, zonder gevoel... 'n wispelturig schepsel, dat geen ander doel heeft dan d'r grille zo veel mogelijk bevredigd te krijge en alle zorge zoveel mogelijk van d'r af te schuive. Stel jij je nou 's de vraag, of dit ook niet waar is! En als ik gelijk heb... wees dan verzekerd, dat je mij evenmin kent als ik jou!

Haar stem was al harder, al scheller, al toorniger gaan

klinken; Hendrik begrijpt, dat ze zich diep gekrenkt voelt en dat ze al de tijd van hun zwijgen niets anders heeft gedaan dan rondwroeten in haar gekwetste trots. Doch zo bereikt hij niet wat hij toch wenst te bereiken: dat ze óf zelf 't uitspreekt: 't is waar, ik heb je wel beschouwd niet ernstig lief, óf hem aantoont het onrechtvaardige van zijn verdenken, hem overtuigt... wat hem zeker het aangenaamst zou zijn... van haar warme, ware, zij 't dan zeer ongewone genegenheid. Maar eer hij weet wat nu weer te zeggen, om het een of ander haar toch nog te ontlokken, roept ze uit:

- Weet je wat jij bent? 'n Commissaris van politie, die 'n gauwdief tot bekentenis moet brenge. Maar ik... ik heb niks te bekenne... niks... niks... niks! Hè, ik kan zulk uithore niet vele... dat op-de-weegschaal-legge van elk woord, dagelang-gelejen er 's uitgesproke... dat uitpluizen en uitrafele van elk gevoel in jou voor mij, in mij voor jou! Vin je me niet goed genoeg... heb je langzamerhand zóveel grieve tegen me opgegaard, dat je me nou niet kan zetten... zeg 't dan... zeg 't dan ineens en laat 't uit zijn! Maar schoolmeester me niet, want dat haat ik! Versta je me! dat haat ik! Ik kan pedante mense niet vele en vandaag vin 'k je pedant... nou je zo overtuigd doet van je eige voortreffelijkheid... nou je zo te koop loopt met je wijsheid en je mooie, edele gevoelens. Ik heb je al meer dan eens gezegd, dat ik 'n gelukkig gestel heb. Als iets me hindert, zal ik er zo lang mogelijk tege strije; maar zie 'k, dat er

toch niks am te doen is... wel nou... dan schud ik 't van me af en 't is voorbij. Wil je 't zover drijve?

Diep geërgerd roept hij nu met een tergend lachje uit:

- O, juist, dat is je gezonde egoïsme; wat?

- Precies, dat is mijn gezonde egoïsme. Goddank, dat ik 't heb. 't Schijnt wel 't enige te zijn, waarop ik altijd zal kunne rekene.

De hatelijkheid treft; Hendrik is er te zeker van 'm niet verdiend te hebben. IJskoud laat hij er op volgen:

- Ik begrijp wat je bedoelt Maggie en... misschien doe je maar verstandig zo te denke, want... die uitspraak is voor mij al heel grievend en dus... dus dien ik je te vrage: meen je 't... wat je daar gezegd hebt... hou je daar aan vast?

- Zeker.

- 't Is goed.

Weer wijken ze van elkander weg in zwijgend vervreemden; tot Göschenen toe lopen ze zwijgend voort. In het station treedt Maggie de wachtzaal binnen, gaat Hendrik heen en weer drentelen op het perron; in de trein strekt Maggie zich op de lege bank uit, sluit ze de ogen, sluimert ze door tot Luzern. Hendrik blijft grievenstrak-turend tegenover haar zitten, blind voor het panorama, dat achter de ruiten voorbij glijdt, al wat Maggie gezegd heeft weer opdelvend uit zijn geheugen, nu ook bedenkend, dat zij, de oprechte, in haar boosheid geen enkele maal verklaard heeft: ik houd toch nog van je of tenminste: toch heb ik tot nog

toe van je gehouden. En hij is er van overtuigd, dat hun hele liefde louter opschroeverij van beider verbeeldingen is geweest, dat zij elkaar niet kennen, zelfs niet willen kennen, dat zij voor elkander niets zijn en nooit iets zullen worden, dat ze in de grond slechts gevoelden de kalme vriendschappelijkheid van mense, die nu eenmaal genoodzaakt zijn een poosje samen te leven, en de zinnelijke neiging van onbevredigde gezondheid. Te Luzern wandelen zij weer zwijgend op tot aan het pension; voor de deur zegt Hendrik niet mee te willen gaan naar binnen.

- Zoals je verkiest. Kom je morges?

- Nee, Maggie... morges niet... nooit meer... tenzij... Ze vraagt niet: wat... tenzij; ze herhaalt alleen: zoals je verkiest, wendt zich om, verdwijnt in de gang.

Maar als 's avonds mevrouw Verheulen in haar geïllustreerd tijdschrift bladert, meent ze te horen, dat Maggie zonderlinge geluiden maakt. Is 't huilen... snikken?

- Wat heb je, kindje? Scheelt er wat aan?

- O, nee, mevrouwtje, is het antwoord, dat leuk genoeg klinkt. Maggie staat echter van de tafel op en glipt weg in haar kamer, roepend:

- Even iets krijge.

Als ze terugkeert herhaalt de oude vrouw haar vraag, gist ze, vorst ze, noemt ze eindelijk de naam van Henri.

- Is 't iets met hem? Blijft ie daarom vanavond in z'n hotel?

Nu komt Maggie vlak voor haar staan met de armen achter haar rug strak omlaag gestrekt, een zakdoek rekkend tussen de handen, al haar spieren spannend om kalm te kunnen houden haar stem. Ze vertelt heel zakelijk wat er tussen Hendrik en haar is voorgevallen, verzwijgt geen enkel uitgesproken woord, voegt er ook niet één bij en eindigt met te zeggen:

- Nou is 't uit en 't is alles mijn eige schuld. Hij is heel lief voor me geweest... nooit iets anders dan lief en ik heb me erg lelijk gedrage; dat weet ik best. Ik moest onaangenaam antwoorde... ik kon er niks aan doen. Maar ach... 't is misschien toch maar goed zo; want ik geloof eigenlijk niet, dat we voor mekaar paste. Ik heb nou eenmaal 'n lastig karakter. Wie d'r nog iets goeds van wil make, die moet heel veel liefde voor me hebbe en heel veel flinkheid. Henk wist me niet te vatte... Hij is te gevoelig... te zwak... hoe zal ik 't zegge... te sentimenteel. Al die mooie worde... pff. Ze make me maar nijdig en ik geef er toch niks om.

Hoog de rimpels optrekkend in haar voorhoofd denkt de oude vrouw een poosje na en dan klinkt het:

- Ja... als je dat vindt... en als je 't zo kalm kan opneme... Ik hou veel van Henri... heel veel; dat weet je... 't is 'n door en door beste jonge; maar... ja... dan ben ik 't met je eens... dan is 't misschien ook maar goed... voor allebei... dat je bijtijds... maar zie je... dan heb je toch nooit waarlijk van 'm gehouwe.

Maggie spreekt het niet tegen.

Ze vindt alles erg vreemd, mevrouw Verheulen; maar Maggie heeft haar aan vreemde dingen gewend en ook moet ze het kind weer bewonderen om haar oprechtheid, haar erkenning van ongelijk en haar kordate berusting. Nog stelt ze enige vragen, noemt Hendriks boos en plotseling heengaan ook zonderling... niet aardig... tot eindelijk Maggie haar om de hals valt, uitroepend:

- Nou moet u nog maar veel meer van me houwe dan vroeger, want leve zonder dat iemand van me houdt en me verwent... hew, dat kan 'k niet... dat kan 'k niet uithouwe.

Dan is de oude vrouw geheel vertederd, omvat ze het mooie gezichtje met beide handen, zoent ze de bleke wangen en spreekt ze van een afleiding nemen, van een rijtoer of een uitstapje met de boot... net, waar het arme kind maar zin in heeft.

[V]

En de trein rolt maar door... maar door... weiden doorzwierend, bruggen overbolderend, huisjes voorbijrammelend, lanend kruisend.

De vier reizigers dommelen of lezen; soezige stilte hangt zwaar neer in de benauwd doorstofte wagon-lucht, versmoort alle geluiden tot een versuffend geroezemoes.

Tussen het viertal is nog geen woord gesproken. Bij de afrit te Bazel hebben ze na een schichtige begluring hun lectuur te voorschijn gehaald: de een zijn krant, de ander zijn boek; na een poos zijn twee hoofden ogensluitend achterover gezegen tegen het rode zittingfluweel. Gewiegd op zware veren worden ze het voortjagen alleen gewaar bij de stations, waar fluitend-aanschuren, ratel-schokken over draaischijven, gieren langs wissels hen eventjes opschrikt, wakker schudt, of waar mensenwemeling op perrons hun aandacht naar buiten afleidt.

Een detective-verhaaltje heeft Hendrik al geruime tijd bezig gehouden. Opkijkend van het gesloten boekje hoort hij flauw gesnurk, licht gekuch, strak zwijgen, voelt hij koud-scherp de onverschilligheid om zich henen voor hem, de eenzame, doodgewone onbekende en de onverschilligheid in zijn eigen binnenste voor die

mensen, zo dicht bij hem en toch zo onbereikbaar-ver van hem af. Hij kijkt naar de telegraafdraden, die donker tegen de melkig-blauwe, doorveerde lucht opstrakken en neerbochten achter de groezelige ruiten, naar de wit-doorzonde stoomwolken die, doffe schaduwen slierend over de glanzig-groene velden, wegwervelen in de lichtende ruimte, naar de donker-groene bomen schielijk voorbij schietend langs de baan, de bruinrood-dottende dorpjes langzamer aanzwevend en voorbijglippend in de verte, de nevelig-grijze bergrug kalm voortgolvend aan de einder. En terwijl hij in gedachten Nederland ziet met zijn familie, zijn kennissen, zijn vrienden, zijn belangen nog heel hoog boven aan het uiteinde van de spoorlijn, voelt hij een walgende weerzin in zich voor het terugzien van al die dingen van voorheen en een moe verlangen om, zo stilletjes in een hoek gezeten, al soezend de wereld te blijven doorsporen... altijd door... altijd door... altijd door.

Toch had hij in het station te Bazel, denkend aan dat weerzien van vaderland en vrienden, nog heel duidelijk een blijheid in zich waargenomen, die hem een moment verdoofd had voor de ellende te Luzern als een ongeneselijke kwaal in zich opgedaan.

Toen was hij zich ook bewust geweest van een lust om weer eens te praten, die nu andermaal voor een besliste tegenzin plaats heeft gemaakt. Vreemd denkt hij... heel vreemd dat onophoudelijke wisselen van stemming en van verlangen. Hoe weinig kan een mens

toch op zich zelf bouwen en wat doen de dingen hem anders aan dan hij vooraf heeft gedacht. Zou dit laatste komen, doordien wij ons menselijk gevoelen niet het eerst leren kennen uit ons zelf; maar door anderen, uit boeken en verhalen? Missen vele mensen wellicht de moed na het opdoen van ondervinding te bekennen: het is me gans anders te moede geweest dan schijnt te behoren? Mevrouw Verheulen sprak van komediespelen vóór of in het huwelijk... spelen we misschien allen altijd komedie, voor ons zelf en tegenover anderen, omdat niet één mens juist zo is en juist zo voelt, als een mens *mag* zijn en *moet* voelen volgens onzinnige voorschriften afgeleid uit levenloze romans en verbreid door dom gewauwel? Ach, wat is de menselijke samenleving dan een jammerlijke huichelarij; huichelarij van allen tegenover allen en ook nog huichelarij van ieder tegenover zichzelf! Gesteld eens, dat zijn toestand door een schrijver behandeld was geworden, tien tegen één, dat de man hem als een wanhopende had afgebeeld van het scheidingsmoment af tot... tot... ja, tot zijn dood, of tot eindelijk die wanhoop gesleten was door de tijd. En als hij nu eens vertelde, dat sedert gisteren avond de zwartste wanhoopsogenblikken voortdurend in hem afwisselden met momenten van kalm berusten, zelfs van hoopvol verwachten... wie zou hem dan geloven zonder hem tegelijkertijd te verdenken van koude harteloosheid of van ingebeeld verliefd-zijn? Toch heeft hij in die korte spanne tijds zo

bitter en zo echt geleden, al is 't dan ook waar, dat een wonderlijke kracht in zijn binnenste gestadig dit leed bekampt, met toekomstvisioenen hem aan het verleden ontrukkt, redenerend hem opbeurt en zijn zelfverwijt verdrijft. Heel duidelijk heeft hij nu gevoeld, wat ook Maggie in zich had opgemerkt: dat niet-kunnen-begrijpen van gisteren heel anders te zijn geweest dan vandaag en morgen misschien weer heel anders te zullen worden. Hoe menigmaal heeft hij niet gedacht: neen, neen, 't is onmogelijk! Dat verrukkelijke schepseltje nooit weer te zien, haar nooit meer toe te spreken, haar stem nooit meer te horen, haar handdruk nooit meer te voelen... van dat alles afstand te doen voor het leven en weer alleen te gaan staan, alleen in een wereld, die hem nog nooit zo koud-onverschillig is voorgekomen als nu, waarin hij voor niemand zal hoeven te zorgen en waarin niemand naar hem zal verlangen, al wat hij zo liefdevol gevoeld heeft te willen wegschenken, toewijden, offeren, weer grimmig in zijn binnenste te moeten opsluiten, te laten verkwijnen en wegsterven in eenzaamheid... neen, neen, dat is al te verschrikkelijk; dat houdt hij niet uit; dat maakt zijn leven ondragelijk. Ondoordacht en slecht heeft hij gehandeld; Maggie's vergiffenis alleen kan hem terug geven zijn rust, zijn geluk, zijn tevredenheid met zichzelf. En ziet... een tijdje later is 't, of een wonderbaarlijk klare kalmte van zelf zijn zenuwen doorsijpelt, zijn hartslag doet bedaren, zijn hersengloed luwen en met

een vredigheid, die haast vrolijkheid lijkt, zijn somber denken bleek doorglanst. In zo'n stemming weet hij 't zeker, dat een huwelijk veel meer kansen op ongeluk dan op geluk biedt, dat Maggie volstrekt niet de vrouw is, die voor hem past, dat zij zich over hun scheiding gemakkelijk zal heenzetten, dat arbeid op den duur een man veel meer voldoening schenkt dan liefde, dat hem in Nederland een carrière wacht, die door banden van welke aard ook, slechts geschaad kan worden. En dan prijst hij 't als een triomf van zijn gezond verstand, dat hij nog bijtijds heeft ingezien welke onherstelbare fout hij op 't punt heeft gestaan te begaan. Voorheen was de behoefte aan een vrouw in zijn leven nooit sterk voelbaar geweest; integendeel had hij zich doorgaans zeer tevreden gevoeld in zijn vrijgezellen-bestaan; zo tevreden zal hij op nieuw worden als hij maar een poosje geduld heeft.

Op dit oogenblik in de trein... in deze nieuwe periode van niets willen, van noch hopen, noch vertwijfelen, van zich evenmin voortgesleurd voelen naar de toekomst, als vastgekleusterd aan het verleden, in dit zonderling stadium van onbewogen vóór zich uit en achter zich heen te kunnen zien... op dit oogenblik vraagt hij zich af, wanneer ben ik toch eigenlijk mezelf geweest, wanneer heb ik onbewust gewild wat het beste voor me was, wanneer heb ik 't verstandigst mijn heden en mijn toekomst gepeild... en op die vragen vindt hij geen antwoord. Of hij een schat van geluk heeft

verworpen dan zich uit een zee van rampen gered... geen redenering, geen voorgevoel in hem waagt zich op dit ogenblik aan een beslissing.

Vreemd, denkt hij, heel vreemd - En vreemd was ook die sensatie van gisteravond, toen hij zich voelde als laatste reiziger, die een land verlaat, waarin alles veranderd zal worden. Het was hem geweest, of iedereen hem daar op aanzag, of de oberkelner zei: voor één nacht kan u hier nog wel blijven, maar morgen moet u weg, of de knecht, die zijn avondeten bracht, er bij verklaarde: 't is het laatste uit de keuken, morgen wordt er niet meer gekookt, of de portier, die vroeg hoe laat hij gewekt moest worden, dacht: ga maar bijtijds heen, want morgen zal 't hier toch een onmogelijke toestand zijn, wanneer alle gasten vertrekken en alles wordt opgeruimd.

Dwaas, je zelf zo het middelpunt te voelen van een toestand, te menen, zij 't ook maar voor een duizendste deel van een seconde, dat Zwitserland verlaten zal worden als je zelf heengaat!

Hij vindt 't heel dwaas en... wordt toch geboeid door de ongewone verschijnselen in zijn zieleleven... ziet toch Zwitserland achter zich liggen: leeg, zonloos, ontzomerd.

Een blauwgerokte kelner gaat in de zijgang voorbij, buigt even naar binnen roepend of er heren zijn, die verlangen deel te nemen aan het middagmaal.

Hendrik zegt ja en ontvangt een nummerkaart.

Hij heeft zo waar trek in eten en het eten in de 'Speisewagen' lokt hem als een verzetje.

Wel anders is hij dus dan gisterenavond, toen hij niets naar binnen had kunnen krijgen. Zou dit nu al het begin zijn van zijn vergeten, van een weer-gewoon-worden als voorheen?

Neen, neen; dat wil hij toch niet en ineens is 't of Maggie voor hem staat. Hij ziet haar bleek gezichtje, haar goud doorsprankelde ogen, haar kinderlijke lach, haar bekoorlijke handjes... hij voelt zijn lippen op haar koele, blanke wangen... zijn arm om haar broze tengerheid... hij hoort haar stem... En medelijden, warm-week medelijden met dat tere schepseltje zo wreed door hem verlaten, zo brutaal door hem teruggestoten in het onbarmhartige mensengewoel welt nogmaals in hem op. Snikken doorschokken zijn borst, tranen verglazen zijn blik, zenuwtrillingen grimassen om zijn mond. Opspringend morrelt hij wat aan zijn handkoffer in het net om zijn zelfbeheersing terug te krijgen; bijna hoorbaar moet hij fluisteren: Maggie... Maggie... mijn liefste... mijn vrouwtje... mijn kind... zou ik je nooit... nooit meer zien?

En terwijl Hendriks trein voortjaagt van Straatsburg naar Keulen, zit Maggie in haar pension-kamertje en schrijft:

Hendrik,

Je hebt alles tussen ons uitgemaakt. Ik wil niet napleiten en ik schrijf je ook niet met de bedoeling het gebeurde weer ongedaan te maken.

Je hebt 't gewild en het heeft zeker zo moeten zijn. Ik geloof ook niet, dat je genoeg energie en genoeg genegenheid voor me bezeten zoudt hebben om mijn fouten te dulden en mijn lelijk, nukkelig karakter te verbeteren. Misschien is niemand daartoe in staat.

Jij bent veel te goed, veel te lief, te toegeeflijk, te zwak voor me geweest. Altijd heb je mijn wil gedaan; nooit heb ik van jouw wil iets gemerkt.

Ik heb je meer dan eens gezegd, dat je daar verkeerd aan deed; maar het hielp niet en toen ik je eindelijk erg tegenviel, werd je overdreven onrechtvaardig. Toch was 't mijn schuld niet, dat ik je teleurstelde. Ik heb me nooit beter voorgedaan dan ik ben. Maar ik zeg nog eens: het heeft zeker zo moeten zijn.

Je bent er de man niet naar om terug te komen op een eenmaal genomen besluit. Nu alles voorbij is, kan ik dus helemaal vrij tot je spreken. Twee dingen wil ik hebben, Hendrik, dat je goed weet en dan zal je nooit meer iets van me horen. Ik ben onaardig, ja zelfs onbehoorlijk tegen je geweest. Dat weet ik en dat wist ik ook al te Andermatt en op de weg naar Göschenen; maar ik kon er toch niets aan doen, ik moest zo zijn. Maar jij hebt ook schuld gehad. Het was schandelijk van je te zeggen, dat ik geen liefde voor je gevoelde

en alleen uit berekening met je verlangde te trouwen. Je hebt me daarmee nodeloos wreedaardig gekrenkt. En nu wil ik je wel bekennen, wat anders misschien nooit over mijn lippen zou gekomen zijn. Eigenlijk houd ik pas goed, pas echt, heel echt van je, sinds je me zo diep vernederd hebt. Hoe dat komt, begrijp ik zelf niet, want vroeger hield ik toch ook van je. Het was alleen niet dat. Heb je dus je willen wreken, omdat ik niet ben zoals jij je me voorgesteld had, wees dan tevreden, want je hebt je doel bereikt. Toen je me zo hardvochtig de waarheid zeide, ben ik dol op je geworden. Graag had ik je om vergiffenis gevraagd, ja, om genade gesmeekt; maar met je onrechtvaardigheden heb je weer alles bedorven. En toen die soeperige woorden er nog bijkwamen en al dat gelamenteer... ach, je hebt me veel verdriet gedaan en allernaangenaamste ogenblikken doen doorleven. Maar laat ik 't je nog eens zeggen, dat ik je dit niet schrijf met de bedoeling een verandering te brengen in je besluit. Het enige, wat ik van je verlang, is, dat je zult inzien, hoe grievend je me hebt miskend. Ik kan geen onrecht velen, en wat jij me hebt aangedaan, is onrecht, grof onrecht geweest. Nooit heb ik me bekreund om je omstandigheden. Als je arm waart geweest, of als je verlangd had ongetrouwd samen te leven, dan had ik even goed ja gezegd als nu. Ik hield van je, dat was me genoeg; verder heb ik niet gedacht; ik houd niet van al dat denken. Je weet, dat ik niet romantisch of fanatisch

ben. Toch zijn er wel eens gedachten van eeuwige liefde in me opgekomen - weer zo'n tegenstrijdigheid zal je zeggen - en in mijn binnenste heb ik daar heel stil, alleen voor me zelve, een beetje mee gedweept. Want - je zult 't wel niet geloven - ik kan me vreselijk aan iemand hechten. Jij bent daar niet van gediend. Het spijt me. Het spijt me meer dan ik zeggen wil. Maar je weet hoe ik ben. Mopperen en zeuren kan ik niet. Ik heb een gelukkige natuur, die van alles het goede tracht te zien en te nemen. Daarom zeg ik nu tot mezelve, dat alles voor ons beider welzijn zeker zo heeft moeten wezen. Tob dus maar niet over mij en tob ook niet over je zelf. Al zijn wij voor het ogenblik ook ongelukkig, later zullen we leren inzien, waarom alles zo heeft moeten lopen. Intussen dank ik je nog voor al de goedheid, die je voor me gehad hebt en die ik me zo weinig waardig heb getoond. Moge het je beter gaan in je verdere leven. Adieu.

MAGGIE

Twee dagen later doet Maggie mevrouw Verheulen hevig opschrikken door haar woest-opengooien van de salondeur en haar luidruchtig-binnenstormen, zwaaiend met een papier, uitjubelend:

- Mevrouwtje, mevrouwtje... hij komt terug... hij komt terug!
- O, God, kind, zal je dat dan nooit aflere! Ik zal er nog 's wat van krijgje... Je zal zien, dat ik er nog 's wat van krijg!

Plots verstomd blijft Maggie staan, wezenloos strak mevrouw Verheulen aankijkend, het papier voor zich uithoudend zoals een redenaar zijn aantekeningen houdt. En nadat de oude vrouw, met wat diep ademgehaal, oengeknip en zuchtend geblaas door de neus moeilijk haar knorrigheid verkroppend, eindelijk gevraagd heeft:

- Waar heb je 't nou over... hè...? Terug... wat... wie komt terug?

...klinkt het antwoord zacht, haast bedremmeld.

- Wel... Henk natuurlijk.

- Komt die... komt die terug?... Hier... terug?

- Ja, lees u maar.

Mevrouw Verheulen neemt het telegram aan en leest:

Ben morgen in Luzern.

Henk

Nu verzoekt ze Maggie vriendelijk haar eens bedaard te vertellen wat er gebeurd is; zij begrijpt minder dan ooit hoe de vork in de steel zit.

En voor 't eerst weidt Maggie uit over het ondervonden verdriet, vooral over het ondragelijke gevoel van te worden miskend en onrechtvaardig behandeld. Zij was aanvankelijk te trots geweest om daar Hendrik over te schrijven; maar tenslotte had zij 't toch niet uit kunnen houden en nu was ze maar blij alles zo rondweg te hebben gezegd.

Aandachtig, doch met onbewogen gelaat, heeft mevrouw Verheulen geluisterd.

- Ja, maar, kindjelief... geloof je dan nou weer, dat Henri wèl 'n geschikte man voor je is... Passe jullie nou weer wèl voor mekaar en hou je nou weer wèl van 'm?

- Och, mevrouwetje... ik heb me maar willen opdringe, dat 't niet zo was, hij is toch zo'n ongewone man... hij staat zo hemelhoog boven andere manne. U moet volstrekt niet denke, dat ik 'm erg lief heb geschreve... of erg op z'n gevoel gewerkt. O, jee, nee; ik heb 'm ronduit gezegd, dat ie me schandelijk had behandeld en dat alles net zo goed zijn schuld was als de mijne en toch komt ie dadelijk terug. Zou 'n andere man dat gedaan hebben? Henk had toch alle recht om boos op me te zijn. Gelooft u niet, dat andere manne bang zouwe geworde zijn zich op te schepe met zo'n weinig aanhalig schepsel als ik toch maar ben?

Mevrouw Verheulen trok de schouders omhoog.

- Maggie-lief, ik weet niet meer wat ik er van zegge moet. Kleine standjes tusse verliefde luidjes... nou ja... dat hoort er zo bij... en jij bent zeker 'n heel eigenaardig schepseltje. Dat jij 'n man z'n hoofd op hol maakt... 't verwondert me niks niemendal; maar toch... als 't eenmaal zo ver gekomen is, dat ie twaalf ure... of hoeveel is 't... misschien zijn 't er wel twintig... dat ie zo ver weg is gespoord... Enfin... hij mot 't wete... en jij ook.

Mevrouw Verheulens twijfelende toon heeft op Maggie niet de minste uitwerking. Ze geeft de oude vrouw een kus op het voorhoofd en zegt met voldane instemming:

- Juist, mevrouwetje, dat is 't. Wij moeten 't wete. En ik ben ook de eerste, de beste niet.

Die nacht slaapt Maggie heerlijk en de volgende morgen duurt haar toilet-maken zó lang, dat zij pas laat kan ontbijten en juist beneden langs het meer in de elektrische tram naar het station rijdt, als Hendrik in de aanwarmende morgenzonning de kerk omwandelt en met gewild bedaarde, grote stappen opstijgt naar het pension. Het even-verschrikken bij het horen van: Maggie is niet thuis, verzwindt dadelijk in zijn uitstralende blijheid over haar gaan-naar-het-station. Dat hij haar niet gezien heeft, baart hem meer verwondering dan teleurstelling. Zij is gegaan... zij is gegaan, jubelt het in hem en 't komt hem voor, dat zij nu pas volkomen de de zijne is geworden, dat hij thans aan haar liefde niet eens meer twijfelen... mag.

- Zou ik na 't station teruggaan, tante?

- Om mekaar nog 's mis te lope? Henri, Henri, wat ben je zenuwachtig! Blijf nou maar stil hier zitte. Aanstonds zal je de kleine boosdoenster wel binne zien komme.

- Ja, tante, u heeft gelijk. En... u heeft zeker van Maggie alles gehoord... wat zegt u nou wel van dit vreemde geval?

Mevrouw Verheulen schokschoudert en glimlacht flauwtjes met omhoog-trillende wenkbrauwen.

- Wat ik daarvan zeg?... Ja... wat zal 'k daarvan zegge? Ik hoop d'r natuurlijk 't beste van; maar 't begripte... Zo loop je weg met 't plan mekaar nooit meer terug te zien... zo kan je 't weer geen twee minute zonder 't kind uithouwe... ja, zie je, daar kan 'n oud mens als ik zo goed nie meer bij. Enfin... jullie motten 't zelf wete!

Een ogenblik kijkt Hendrik verbluft en onthutst voor zich; hij had een ander antwoord verwacht. En op deze plek van zijn vorig onderhoud met mevrouw Verheulen ziet hij op eens het beeld terug van zijn gezond verstand, dat, buiten hem staande, onopgemerkt zijn doen en late heeft begluurd. Dan zinkt de opwinding, waarin hij Nederland weer is ontvlucht, de spoornacht wakend heeft doormijmerd, de lange afstand van station naar pension, verlangend, vrezend, trillend van ongeduld heeft doorlopen... als koortsgloed in hem weg, gevolgd door kille sidderingen in zijn leden en pijnlijke omklemming van zijn hoofd.

Zou zijn gevoel hem verleid, meegesleept hebben? Doet hij een dwaasheid? Weet hij 't zelf heel goed en wil hij toch...?

Maar de reactie blijft niet uit.

- Tante-lief... u is altijd heel voorzichtig geweest... Nou u op leeftijd komt, wordt u natuurlijk dubbel voorzichtig... De voorzichtigheid zit in de familie en

ik heb er ook m'n deel van. Maar 'n mens kan ook al te voorzichtig zijn en dan wordt ie wantrouwend... wat minder mooi is; wat? Ik beweer niet, dat u wantrouwend is; maar ik... ik ben 't geweest en met haar gewone, verrukkelijke oprechtheid heeft Maggie me dat glashelder doen inzien. Heeft u d'r brief geleze?

- Wel nee, m'n jonge.

- Nou... dan hoop ik, dat zij 't goed zal vinde, dat ik u van die brief inzage geef. Ik wil 't niet zonder haar toestemming doen; dat spreekt van zelf... wat? De brief is te intiem. Maar vindt zij 't goed... dan zal u 't... daar ben 'k zeker van... wel met me eens weze, dat ze 'n juweel is, 'n echt juweel... en dat ik er dankbaar voor mag zijn op deze manier... en nog bijtijds... van ongelijk te worden overtuigd

Mevrouw Verheulen lacht fijntjes, knipoogt en dreigt met haar vinger.

- Wel, wel, wel... wat 'n opgewondenheid. En dat is nou 'n man van ondervinding! Nou, maar, m'n jonge, ik vin 't eigenlijk wel goed, dat je nog zo opgewonde zijn kan. Kouwe verliefdheid... da's toch ook 't ware niet.

- Nee, tante dat ben 'k met u eens; maar... nou moet u toch ook weer niet denke, dat Maggie en ik ons late meeslepe door ons gevoel. Haast zou 'k zegge: bij Maggie is bepaald 't tegendeel 't geval. En dat geeft me juist zo'n vertrouwe in d'r. Die brief is eer koel en verstandig dan overgevoelig. Van vleierij of aanhalig-

heid... geen spoor! Resoluut en kordaat als altijd had ze zich al helendal in de toestand geschikt. Ze wou alleen, dat ik me niet in d'r vergisse zou. Nou, dat heeft ze bereikt en als u Maggie buite model vindt, dan heeft u wel gelijk; maar toch alleen op voorwaarde, dat u daarmee wil te kenne geve, dat ze beter... verstandiger, eerlijker, oprechter, degelijker is dan de meeste mense en hoger, veel hoger staat dan andere vrouwe.

- Dankje wel, neef.

- O, tante, u weet best, dat ik vrouwe zeg, maar meisjes bedoel. Ik zeg u, dat Maggie 'n pareltje is... 'n echt pareltje, 'n zeldzaam kleinood, dat 'n groot geluk me heeft doen vinden en dat ik nooit genoeg zal kunne bewondere, koesteren en liefhebbe.

Mevrouw Verheulen glimlacht maar weer eens en zegt alleen:

- Ik hoop van harte, Henri, dat Maggie altijd voor je blijve zal, wat je nou in d'r ziet. Je weet, dat ik veel van d'r houd en jij... nou ja, dat weet je nog veel beter. Wat kan ik dus liever wense dan dat jullie same gelukkig zijn?

Ingelijks van haar neef krijgt de oude vrouw nu een kus op het voorhoofd.

- Dank, tante, voor die lieve woorde! Ik twijfel er niet aan, dat u 't goed met ons beie meent. Mag ik nou even in uw kamer m'n hande wasse? Ieder ogenblik kan de kleine, lieve ondeugd hier terug zijn en dan...

- En dan heb je natuurlijk voor dat hande-wasse geen tijd meer. Ga maar m'n jonge, ga maar.

Vijf minuten later sluit Hendrik het tere lichaampje in zijn armen, kust hij de bleke wangen, kust hij de goudglanzige ogen. Maggie's mond kust hij echter niet. Ze biedt geen weerstand, maar hij wil 't ook niet zover laten komen.

Als de laatste rossige zonnegloeijing, de hoge toppen weer overglijdend, wegtintelt in de verflitsende atmosfeer, het rozerood van de sneeuwvelden verdooft tot kil-overgrijsd wit, de brede spitsenrij in strakke effenheid afsombert tegen het tanende hemelsblauw, terwijl beneden gouden lichtjes opglanzen uit wegduisterende oevers om de wijde, bleke blinking van het meer en in Luzern puntje na puntje opschittert van het stadsbeeld, elke nacht met fonkelende lijnen in de zwarte aarde gegrift, hang-leunen Hendrik en Margaretha weer over het balkonhek heen, zij, de samengelegde witte handen voor zich uitgestrekt in het donker, hij, op die witte handen recht neerblikkend, zijn arm om haar middel geklemd en nu en dan in het even-aandrukken denkend: wat is ze fijn, en broos, en teer.

Een lange poze zwijgen ze beiden stil; dan begint Hendrik zacht, met zenuwachtig stem-gebeef:

- M'n lieve snoes, je hebt 't me gezegd... meer dan eens gezegd... en je hebt 't me geschreve... dat ik anders moest... moest zijn... anders met je moest omgaan; maar... als dat me nou onmogelijk is? Ik kan 'n

vrouw niet ruw behandle... ik kan 't niet, al zou 'k 't goedvinden en wille... Maar... als ze verkeerde karaktertrekke heeft... zouwe die dan niet 't best door liefde veranderd kunne worden?

Maggie antwoordt niet gauw: maar Hendrik voelt, dat ze op een lief en bevredigend antwoord zint.

Eindelijk vraagt ze:

- Hou je van me Henk?
- Hoe kan je dat nog vrage?
- Hou je dan veel, heel veel van me?
- Dol veel.
- Zo is 't goed. Ik hou ook van jou, Henk... ik ben eigenlijk waanzinnig op je verliefd.

Hendrik durft geen beweging maken, geen woord meer uiten.

- Weet je Henkie wat ik denk?... Je moet maar doen wat je zelf 't beste vindt. Kijk... dat 't met m'n eerste engagement zo verkeerd is afgelope... dat was m'n eige schuld... alleen m'n eige schuld. Hij liet me m'n lelijke karakter maar bot viere. Als jij nou maar 'n middel vindt om te zorge, dat ik dat niet doen kan.

- Maar, mijn kleine lieveling, ik kan niet inzien, dat je werkelijk zo'n erg lelijk karakter hebt. Je hebt eigenaardighede... zeker, en daar zijn er bij, die ik wel zou wille verandere; maar, wat het grote geheel betreft... laat jij dat gerust blijve zoals 't is en probeer dan zelf die kleinighede... om mijnentwil... te verandere. Wat?

- Och, Henk... mezelf verandere... dat kan 'k immers niet.
- Dan moete we maar probere mekaar te verbeterere; wat? Ik heb toch ook eigenaardighede, die jou niet aanstaan.
- Nee, Henkie, jij moet blijve zoals je bent... zo'n ours... zo'n echte ruige, ongelikte brombeer... met allergevaarlijkste klauwe.
- Waarmee ik jou geen kwaad durf doen... is 't niet, kleine dieretemster?
- Precies; maar... waar ik toch bang voor ben. Ach, Henk, als 't jou niet gelukt me te verbeterere, dan moet ik alle hoop maar late vare, want tegen jou zie ik op, zoals 'k nog nooit tegen iemand op heb gezien. Ik voel, dat jij zo hoog, zo heel hoog bove me staat en dat is 't juist, wat ik van 'n man verlang. Kijk, te Andermatt... toen je me de waarheid begon te zegge, voelde ik 't ook; maar 'n ogenblik later vond ik weer, dat je zo ongelukkig deed. Ik kreeg medelije met je en... toen was dat andere gevoel... dat gevoel van liefde ineens weer weg. Ik wou je trooste; maar... 't is raar en eigenlijk slecht van me... als ik medelije krijg met 'n man, dan kan 'k onmogelijk meer van 'm houwe. En weet je wanneer 't weer is gekome, dat gevoel... wanneer ik pas goed gemerkt heb, dat ik eigenlijk zo waanzinnig veel van je hield?
- Nou?
- Wel... toen je zei: ik kom vanavond niet terug en

nooit meer. Gek, hè? Toen vond ik je zo flink en toen dacht ik: hij heeft gelijk. Maar zie je, Henk, toen vond ik 't ook zo vreselijk je te verlieze.

Nu sluipt strelend Hendriks hand zachtjes hoger... hoger op, tot ie de magere schoertjes overglippend, langs Maggie's halsje opglijdt en haar kin omvat. Weerloos laat ze haar hoofd hem heffen tot ze elkander recht in de ogen zien. Dan bukt op 't achteroverbuigend kopje hij zich neer, drukt midden op haar mond zijn lippen. Ze laat hem stil begaan.

En als hij zegt:

- Kindlief, waarom heb je me zo dikwels afgeweerd als ik je op je mondje wilde zoenen en waarom heb je me nooit 'n zoen teruggegeve?

...dan is haar antwoord:

- Dat weet ik zelf niet, Henk. Ik geloof, dat jelui manne veel meer van zoene houwe dan wij.

- Ik ten minste, mijn snoesje, hou er veel van... op jouw mond; maar... niet alleen van zoene geve, zie je. Ik wil ook zoene krijge.

- Leer mij dan zoene geve. Wil je, Henk? Misschien ga ik er ook van houwe als jij 't me leert.

[VI]

Onder de prachtig lichtende zomerhemel met zijn donzige wolkvlokken, onmerkbaar verzwevend langs diep-blauwe luchtboog, voor het schilderachtig decor van een oud kasteel gevat in donker groene omlijsting van statige, breed-uitlommerende beuken, is de Fancyfair op Rederenoord in volle gang. Een roezig rumoer van stemmen, buksknallen, trompetklanken, vermengd met allerlei onherkenbare geluiden doorgalmt de omtrek en op dat rumoer stappen over weiden en paden mensen af, rollen rijtuigen en wagens ratelend op de straatwegen aan. In de wijde inzinning voor het negenvensterige woonhuis ligt het grote grasperk spoorloos neergeplet onder kraampjes in wijde cirkel dicht aaneengesloten, met kleurige lappen omwoeld, met sarongs en dennegroen versierd, met wapperende vlaggetjes bekroond. En die kraampjes, uitstallend naar de omsingelende oprit, lijken gevestigd in de overboogde toegangen van een ruim arena.

Deze toegangen zijn nu alle volgepropt met waren: bontvervige dameshandwerken, snuisterijen, snoepgoed, wemelingen van rozen, anjelieren, viooltjes, geraniums samengebonden tot ruikers van allerlei grootte, allerlei vorm of opbloeiend uit potten tegen begroende achtergrond, warrelingen van kleurige aarde-

werken, blinkend koper, flinkerend glas, bruin-houten voorwerpen kunstig uitgezaagd en uitgesneden in veellijnige figuren, donkere etsen fluwelig opglanzend van dof-wit karton, veeltintige schilderijen in blikkerende gouden lijsten, en in elk hokje tronen keuriguitgedoste dametjes, handelsbegerig uitkijkend naar bezoekers om stukken uit hun voorraad aan over te doen voor veel te hoge prijzen en in drukte-aanstellerij voor hun ééndaags bedrijf praatjes mee te houden over het weer en over de nietigheden van het ogenblik.

Om die winkeltjes heen wriemelt het over de brede grint-oprit van schommelschuifelende boeren en boerinnen met zijden petten op en met hoofdijzers wegschuilend onder strooien hoeden, van kleinsteedse burgers onder ouderwetse, kaarsrechte kachelpijpen in zwart laken jassen houterig aanstappend gearmd met statige matrones dofkleurig en smakeloos-prutsig gehuld in allerlei ontaarding van hetgeen drie jaar geleden mode was, van sjieke, giegende stadsheertjes en koket-doende stadsdametjes in het donker en in het licht, aanstellerig van opzichtig pogen om in bewegelijke dartelheid met een paar Franse kleurtjes of in stijfhalzige strakheid met enige Engelse lijnen hun Hollands kalme simpelheid te vervalsen.

En, front makend naar het mensengewoel en de uitstallingen er achter, gaan aan de buitenrand van de begrinte oprijweg onder breed-schaduwende beukenkruinen wit linnen tentjes schuil, waarin bier, wijnen,

sputwater, limonade, thee, chocolade, melk wordt geschonken, pasteitjes, koude schotels, boterhammetjes met vlees, kaas, ansjovis, eieren worden verkocht, waar gebakken, ijs, snoeperijen te krijgen zijn en waar ook gespeeld kan worden in een tombola, gegooid met ringen, geschoten naar schijven, terwijl er stoelen en tafeltjes klaar staan om op uit te rusten, om aan te eten, elkander onthaland bij groenjassenmuziek op een praatje over het weer en de nietigheden van het ogenblik.

Nooit hebben de stil-dromende parkbomen zulk een drukte van kleuren en geluiden nog onder zich waargenomen en 't is, of het statige, vergraauwde herenhuis met zijn neergelaten gordijnen, die het vrolijke zonlicht weren uit de ernstige vertrekken, ogen en oren sluit voor al het geflapper van vlaggetjes, al het gegrimmel van mensen, al het stemmen-geroezemoes, het kurkengeplof, het buksengeknal, het klapperen met borden, het klinken van glazen, het schetteren door trompetten. Steeds glippen nieuwe gedaanten door het wijd-gapende ingangshek naar binnen, om dan aarzelend te naderen, schuw als vissen voor een fuik en plotseling, door de maalstroom gegrepen, in de gonzende dwarreling te verdwijnen.

Vlak tegenover de ingang van het kasteel puilt uit de winkeltjescirkel een dik-dichte mensendrom te voorschijn, die de hoge intree-boog doorwringend, zich in de omwremeling verspreidt. Dit zijn de toeschou-

wers, die in het middegebouw, waarop met gouden letters van rode grond staat aangekondigd: uitvoeringen om 11, 1, 3, en 5 uur, een uitvoering hebben bijgewoond van het Café-concert, Maggies' schepping. Met tal van dames uit het dorp en de omliggende buitens door mevrouw Rederen uitgenodigd om deel te nemen aan de beraadslagingen voor het houden van een fancy-fair ten bate der noodlijdende Javanen, had Maggie wel aan die uitnodiging gehoor gegeven, maar zij was toch lange tijd, verveeld met matte blik voor zich uitkijkend, op alle bijeenkomsten zwijgende toehoorderes geweest. Totdat het plan om een dramatisch-muzikale uitvoering te geven schipbreuk dreigde te lijden op de onoverkomelijke bezwaren van een groot en dus kostbaar gebouw te moeten oprichten en een dure gasleiding te moeten aanleggen voor één enkele avond, welke bezwaren dubbel zwaar wogen door de waarschijnlijkheid, dat de Utrechters, Amsterdammers en andere stadsbewoners vóór het eten weer zouden vertrekken. Toen had Maggie op eens verklaard, dat zij een uitmuntend middel wist om zonder groot lokaal en zonder gaslicht het beoogde doel te bereiken en in een stilte, die nog geen vorige spreker of spreekster om zich heen had weten te verkrijgen, was 't haar dadelijk gelukt allen te winnen voor het volgende plan.

Midden in de winkeltjes-cirkel zou een gebouwtje worden geplaatst, dat niet zeer groot behoefde te we-

zen, geen gevel nodig had en waarvan de zijwanden voor een gedeelte konden bestaan uit de achterkanten van de kraampjes. In dit gebouwtje zouden ze niet één enkele uitvoering geven van een drietal uren, maar vier volkomen gelijke uitvoeringen, elk van ongeveer anderhalf uur. Het programma kon bestaan uit een toneelstukje in één bedrijf, een paar nummers muziek en enige voordrachten. Vonden deze uitvoeringen plaats in de middaguren, dan was er geen gaslicht nodig, dan zouden de Utrechters en de Amsterdammers nog niet vertrokken zijn, en wisselde het publiek om de twee uren af, dan kon men in dit kleine lokaal evenveel, zo niet nog meer plaatsen verkopen dan wanneer men slechts één maal speelde in een veel grotere zaal. Bovendien zouden de medespelers vier keren genoeg beleven van hun voorbereidende studies, wat ook niet te versmaden was en de liefhebberijtoneelers deed heenstappen over het gemis van kunstlicht.

Toen Maggie's voorstel - dat door van Rederen het ei van Columbus werd genoemd - niet alleen met algemene instemming, maar zelfs met handgeklap en gejuich was aangenomen, verklaarde zij bereid te zijn de piano-partij op zich te nemen, indien er tenminste geen betere krachten te vinden waren. Niemand durfde dit laatste veronderstellen; Maggie werd dus de soliste van het feest.

En nu heeft Hendrik de eerste uitvoering in het ge-

bouwtje bijgewoond, nu heeft hij Maggie zien opkomen aan de arm van Jhr. Rietzen, gezantschaps-attaché met verlof, haar in het publiek horen spelen, haar voor het publiek zien buigen, haar opgetogen-glimlachend tussen de zijschermen zien verdwijnen... aan de arm van Jhr. Rietzen.

Met de stroom het zaaltje uitgestuwd houdt hij een ogenblik, soezend in de warme omzonnig, tegenover het norske kasteel stil. Dan wendt hij zich om, Maggie's opdagen verbeidend. Maar als de ingangsboog leeg staat en zij nog niet verschenen is, slentert hij zijwaarts af naar het tentje, waar een koud dejeunee wordt geschaft. Diep in de koele schaduw-donkerte onder het hoge geboomte is een tafeltje leeg; hij neemt er aan plaats, bestelt een broodje met vlees en een glas bier, schuift weg uit de verblindende inschittering van een zonnestraal en luistert mijmerend naar de groenjassen, die een fantasie uitschetteren op melodieën van Carmen.

Maar het duurt niet lang, of tussen de omslenterende gestalten door ziet hij de zeegroene zij glanzen van Maggie's japon.

Ze nadert aan Rietzen's arm.

Bij de tafeltjes aangekomen blik ze even zoekend rond, krijgt haar man gauw in het oog en schuifelt, levendig met Rietzen pratend, door de mensenhoofden heen op Hendrik toe. Ze lacht en lijkt opgewonden; in haar ogen schittert het goud. Dat ze geen hoed draagt, be-

valt Hendrik niet. Hij ziet, dat ze van alle kanten bekeken en befluisterd wordt. Opeens treft hem de zeldzame kleurtegenstelling van haar mat-blanke, laagzichtbare hals tussen het warm-bruinende, breed-uitgewrongde haar en het bleke groen van haar uitgesneden japon, wegschuilend onder het zachte grijs van haar cormorant manteltje.

Een bekoring doorgloeit zijn denken; hij vindt haar vandaag net een modem frans plaatje. Het streelt zijn ijdelheid, dat die mooie, aandachttrekkende vrouw op hem toekomt; maar tegelijkertijd is er iets in, dat hem erg hindert.

Als ze aan Hendriks tafeltje zich neerlaat, druk haar dof-verhitte wangen bewuivend met een fijn beschilderd waaiertje, dat Hendrik nog nooit van haar gezien heeft, babbelt en lacht ze tegen Rietzen al maar door, totdat deze zich omwendt, zoekend naar iemand om zijn bestelling aan op te dragen. Dan dwaalt haar blik even vluchtig rond, fel stralend en toch niets ziende.

Eerst nu let Hendrik op, dat ze maar weinig sieraden draagt, alleen haar fijne ketting van briljantjes in platina schakels gevat. Die eenvoud is hem aangenaam.

Met haar toegevouwen waaier Hendrik op zijn arm tikkend zegt ze:

- Wat ben je diep-in gaan zitten.

En nu pas zijn eten opmerkend, vervolgt ze plagend:

Kon je 't niet langer meer uithouwe? Begon je

maag te jeuke, toen 't klokje van gehoorzaamheid geslage had? O, meneer Rietzen, u heeft er geen idee van hoe wanhopend regelmatig mijn man leeft. Z'n maag, z'n wandeling, z'n werk, z'n slaap... dat zijn vier meesters, die hem geen ogenblik vrijheid late. De minste inbreuk op z'n vaste gewoonte brengt hem tot vertwijfeling en...

Hendrik heeft zijn hoofd rood voelen worden en afleiding zoekend om zich te kunnen beheersen, valt hij Maggie in de rede:

- Eer je verder gaat, lieve kind, met je lichtelijk overdreve schildering, zou ik graag wete wat ik voor je mag bestelle. Op 'n dag van buitengewone inspanning dien je meer dan anders je te versterke. Wat zal 't dus weze?

Ete...? Hè, dat vervelende ete! Nou... geefme maar een beetje kouwe kip.

- Met bier.

- Pardon, meneer Verheulen, voor de drank zal u, hoop ik, de zorg aan mij wille overlate.

Hendrik weet niet goed wat Rietzen te antwoorden. Hij lacht gedwongen, mompelt o... o... en naast zich een jonge dame ontwarend, die, gevolgd door een knecht, bestellingen in ontvangst neemt, vraagt hij alleen om koude kip.

Nu zegt Maggie:

- Vertel jij me nou 's Henk, welk toilet vandaag jouw bewondering heeft opgewekt.

- Mijn bewondering? Maar kindlief, je weet toch, dat ik geen verstand...

Maggie giert 't uit.

- Jij hebt natuurlijk weer als 'n blinde rondgedoold, hè? Nou... wie zich voor jou mooi maakt, heeft eer van z'n werk!

Rietzen lacht niet; maar toch leest Hendrik spot in zijn ogen.

- Volgens mijn opinie, meneer Verheulen, is uw vrouw 't smaakvolst getoiletteerd... en ook 't artistiekst. 't Is 'n subjectieve appreciatie... ik erken 't graag; maar me dunkt, u moet 't met me eens zijn. De gustibus non est disputandum... ik weet 't wel; maar... wie 'n beetje smaak heeft... ik wed, dat u me geen tweede toilet vandaag kan aanwijze met 'n eve mooie, 'n eve gedistingeerde, 'n eve... weinig ordinaire kleurekombinatie.

Flauwtjes pogend te gekscheren merkt Hendrik op, dat hij zijn eigen vrouw niet mag bewonderen; maar in Maggie's ogen heeft hij de voldoening zien schitteren, die overmoedig maakt, en om van het onderwerp af te komen, weidt hij uit over de geslaagde eerste uitvoering, over het gunstige weer, over de onbeduidendheid van het toneelstukje.

Als Rietzen daarop vraagt waarom hij zelf geen beter stuk heeft aangegeven en er in meegespeeld, schatert Maggie 't weer uit.

- Hij... komedie-spele? O, dat had ik wel 's wille zien!

Voor hem bestaat er niks dan politiek. Begrijpt u zo iets? Ik begrijp er niks van. Ja, als we 'n groot volk ware... als je bij ons 'n Bismarck worde kon, maar dat iemand zich interessere kan voor ons geknutsel en gehaspel... nee, heus, daar kan ik niet bij.

Heel ernstig maakt Rietzen de opmerking, dat het kleine Nederlandse volk toch niet aan zijn lot mag worden overgelaten; maar Hendrik meent te voelen, dat de diplomaat Maggie's geringschatting deelt en zo gauw mogelijk zoekt hij naar een afleiding door het aanmerking-maken op enkele onderdelen van het feest. Dan worden ze in de stilte, die achter het trompetgeschetter neerslaat, nog door een paar vrienden begroet, met wie ze opgestaan een babbeltje houden en eindelijk komt het bestelde aan, begint ook Maggie te eten.

Voor Jhr. Rietzen wordt een fles Heidsieck Monopol met drie glazen neergezet. Hij schenkt ze alle drie vol, biedt er een Maggie aan, die met een knikje dankend het glas aanneemt, en plaatst er ook een voor Hendrik.

- Dank u, dank u, meneer Rietzen, ik zal er geen gebruik van make. Bier en champagne... in deze warmte... om twaalf uur al... dat is me te verhittend.

- Kom, meneer Verheulen, één enkel glas op het succes van uw vrouw. Dat mag u niet weigere.

Hendrik blijft op zijn stuk staan; ook met een glas bier kan hij klinken op Maggie's succes.

- Zoals u wil dan.

Staande en over de tafel naar Maggie heenbuigend houdt Rietzen nu een kleine toast, waarin hij mevrouw Verheulen de reddende engel van de fancy fair noemt, de even talentvolle als elegante artieste, die maar had te verschijnen om alle harten te veroveren en terwijl hij, compliment aan compliment in aardig-klinkende zinnnetjes aaneenrijgend, Maggie recht in de ogen kijkt, voelt Hendrik, wie Maggie's verrukt ogenglanzen niet ontgaat, dat de weerzin, die Rietzen hem van de beginne af heeft ingeboezemd, tot boosaardige afschuw in hem zwelt.

Neergezeten en opnieuw door de schettermuziek omschald, zoekt hij zinnend onder het dooreten die afschuw te verklaren en te rechtvaardigen. Dat Rietzen hem champagne aanbiedt... dat hij een speech houdt... dat hij zo galant doet tegen Maggie... ach, 't is eigenlijk belachelijk zich aan één van die drie dingen te ergeren en toch... toch kan hij ze van deze man niet uitstaan.

Omdat hij hem een kwast vindt?

Misschien; maar waarom vindt hij dat? Waarin precies schuilt het onderscheid tussen die man en hem? Dat zo'n Rietzen een heel andere indruk moet maken dan hij... hij heeft 't al lang geweten, al kon 't hem vroeger niets schelen. Maar... waardoor brengt Rietzen die indruk teweeg? Door zijn leeftijd... zijn gezicht... zijn manieren... zijn kleding...? Wellicht door alles te zamen?

Al etend neemt hij Rietzen nauwkeurig op.

Zou hij werkelijk jonger zijn of er alleen jonger uitzien door het scheren van zijn baard?

Wel beschouwd heeft hij volstrekt geen mooie, regelmatige trekken. En dan dat dunne kneveltje, opgedraaid naar het voorbeeld van de Duitse keizer... dat bloemzoete wit en rood... die afhangende schouders... neen... van een Apollo heeft hij al heel weinig.

En zijn manieren! Dat de Nederlandse aristocraat een aansteller is in onhebbelijkheid... Hendrik heeft 't dikwels genoeg horen beweren. Van Rietzen vindt hij het geaffecteerde opwippen van zijn pink erg dwaas, het scheef op zijn stoel zitten beslist ongegeneerd, het hanteren van mes en vork allesbehalve in de vormen. Maar toch... hij kan 't niet loochenen... toch heeft Rietzen iets gemakkelijks... hoewel onbeschaamds, dat... ja, zou dat het zijn, waardoor...?

Zijn praten met Maggie is wel ongewoon brutaal... en tegelijk zo overdreven vleiend, dat er voor een vrouw haast iets beledigends in moet liggen. Zijn toon tegen hem is altijd driest familiaar geweest en nu eens onverschillig op het onbeleefde af, dan weer vriendelijk, maar dan tevens dwingend, ja haast bevelend. Zijn kleren... Hendrik vraagt zich af, of daarin misschien de sleutel ligt van het raadsel, dat die man een sjeke indruk maakt, niettegenstaande hij zich toch alles behalve sjeke gedraagt. Doch, waarin bestaat dan toch die sjeke?... Gele schoenen, een strooien hoed, een don-

kerbruin pak, een roodbruine, met een parel bestoken das... een anjer in het knoopsgat... maar wat drommel, bij een betrekkelijk officiële gelegenheid als deze zou een gewoon mens, die als commissaris moest optreden, toch een rok hebben aangetrokken... althans een zwarte geklede jas en het een of ander distinctief! 't Is waar... zijn boord, zijn manchetten, de vorm van zijn das, de kleur en de snit van zijn jas... dat is toch allemaal wel anders dan bij Hendrik zelf en bij de meeste heren in de omtrek. Je zou geneigd zijn de man voor een vreemdeling te houden... iemand uit een grote stad... Parijs... Londen.

Zou hij daardoor imponeren?

Zware gongslagen overdreunen het feestterrein; Maggie grijpt haar waaier, springt op.

- Daar wordt zo waar de tweede uitvoering al aangekondigd!

- Maar, Maggie, je hebt nog haast niks gegete!

- En ook niet gedronke, mevrouw. Laat ik u nog eens inschenke. U heeft de tijd.

Zonder u kunne ze toch niet beginne.

Snel trekt Maggie de hand uit over haar glas.

- Nee, geen druppel meer! Ik heb toch al moeite genoeg om bedaard te blijve.

- Wil u dat dan absoluut... bedaard blijve?

- Absoluut.

Koket lachend loopt ze met zenuwachtig gehaaste pasjes weg; Rietzen volgt zonder om te zien; Hendrik, die

blijft, vraagt zich af, of die laatste woorden van beiden niet onbeschaamd dubbelzinnig zijn geweest. Als zijn blik over de fles glijdt, die pas half-leeg is, denkt hij aan aanstellerij en brooddronkenheid; minder dan ooit kan hij dat diplomaatje uitstaan.

Zou hij de tweede voorstelling ook bijwonen?

Hij heeft er weinig lust in. Het lokaaltje is eng en benauwd; de voordrachten en het stukje hebben hem erg koud gelaten; Maggie's spel heeft hem onplezierig aangedaan. Waarom ook wil zij hem 's avonds als zij samen zitten, nooit eens een stuk behoorlijk voorspelen en scheept ze hem 's morgens, als hij boven en zij beneden huist, met brokstukken af, die herhaaldelijk worden overgedaan? Maakt hij niet genoeg complimentjes; is 't voor hem haar de moeite niet waard?

Toch trekt iets hem naar het feestgebouwtje heen. 't Is hem onaangenaam haar nu daarbinnen te weten en niet te kunnen zien wat ze er uitvoert. Maar loom opgerezen voelt hij een hand op zijn schouder, ontwaart hij naast zich een bekende mannelijke gestalte, waarachter een tweede hem-alleen-van-aanzien-bekende staat, hoort hij zijn naam noemen.

- Mag ik je voorstellen... mijn vriend Bomer.

Handen drukkend gromt Hendrik iets van aangenaam kennis te maken, denkt hij: ja, die twee met hun hoge hoeden en laken jassen zien er zeker in 't geheel niet aristocratisch uit, en vraagt hij aan Versluissen:

- Ga je mee naar 't café-concert of moet je nog ete?

- Ete hebbe we al gedaan; maar als je eve de tijd hebt, zouwe we graag 'n woordje met je spreke.

- O... o, ja... ga zitte.

Weifelend geeft hij maar toe, zijgt hij in zijn stoel terug.

- Verheulen, kerel... je mot ons helpe.

- Ik?... Hoezo?... Waarmee?

- Je mot je candidaat late stelle voor de Kamer.

Een blij-lichtende verrassing doorglanst eensklaps Hendriks brein en zijn versneld denken recapituleert in vogelvlucht de opstellen, die hij sedert zijn terugkeer in het vaderland over Indië heeft geschreven, herinnert zich zijn woorden in vergaderingen gesproken. Maar ook voelt hij tegelijkertijd weer zijn wonderlijke tegenzin om in het openbaar op te treden, een tegenzin, die hij geneigd is op rekening te stellen van zijn hekel aan de eenzijdigheid en de overdrijving vereist om indruk te maken; maar die toch insgelijks uit zijn besef ontspruit van zich met voorname woordvoerders niet te kunnen meten. Zal hij zich nu laten meeslepen, of weerstand bieden? Het is hem niet aanstonds helder; maar de gedachte, dat na een weigering zo spoedig geen nieuw aanbod zal volgen, weegt hem toch weldra zwaar.

En onderwijl heeft Versluisen doorgesproken.

- Je hebt je nog wel wa' veel achterbaks gehouwe; maar 't spreekwoord van de twee honde, die om 'n been vechte en de derde, die d'r mee hene loopt... dat

zal je wel bekend weze. Zoas de zake staan, hebbe de antirevolutionaire en de liberale allebei 'n candidaat, die niet populair is. Stelle we jou dus, dan lope we deze grote kans, dat ieder, die voor van Drost of Verhagen z'n neus optrekt, jou stemt... juist, omdat je nog zo goed as onbekend ben.

- Natuurlijk, voegt Bomer er grommend bij, en al de Indische lui, die in ons district wone... daar benne d'r heel wat... die stemme toch zeker op u. Die zegge: 't is een Indischman... da's voldoende... tot welke partij of-t-ie ook behoort, want sinds Lublink dood is... ja, wie zit er nou in de Kamer, die van Indië wat afweet?

- Je ziet dus, viel Versluissen zijn vriend bij, dat de kans zeldzaam gunstig voor je staat. Sla je toe?

Hendrik ontveinst 't zich niet, dat een dergelijke uitstekende gelegenheid om zijn droom verwezenlijkt te zien, zich misschien nooit meer zal voordoen.

- Nou... ik zeg niet nee... ik heb er wel ore na; maar zou je me dan niet van één ding kunnen ontslaan?

- Waar dan van?

- Wel van dat beroerde soort geloofsbelijdenisje, dat je af moet legge voor je kiezers, van dat tooste... dat geve van allerlei belofte, die je misschien toch niet houwe kan.

't Is, of Versluissen Hendriks tegenwerpen met opgeheven armen wil wegzwaaien.

- Nee, nee; daar mot je nou...

- Ja, maar luister nou 's, Versluissen. Wat ik van Indië

denk... wat ik voor Indië nodig oordeel... wat ik van Indië weet... iedereen kan 't immers leze. Wat? In Hollandse kwesties ben ik veel minder thuis en heb ik volstrekt niet zo'n vaststaande mening. Over Indische zaken kan ik en zal ik in de Kamer dadelijk meespreke; over Hollandse zal ik stemme... goed... zo nodig ook 'n woordje zegge; maar... toch pas, nadat ik ze onderzocht heb... en bestudeerd... en vooral, nadat ik gehoord zal hebbe hoe andere d'r over oordele. Hoe kan ik dan nou al aan m'n kiezers verklare, dat ik zus denk over ons lager onderwijs... zo over hogere invoerrechte... dat ik grondwetsherziening urgent acht... dat ik de vermogensbelasting al of niet zou wille veranderd zien in 'n inkomstebelasting en al zulke dingen meer? Daat gaat immers niet.

Versluissen lacht.

- God, man, laat je toch door zo'n kleinigheid niet van de wijs brenge! In 'n paar ure leer je dat lesje van buite. Ik zal je wel helpe. 't Is ommen allemaal zand in de oge strooierij.

- Natuurlijk, gromt Bomer.

- Over Indië, gaat Versluissen voort, wil je en kan je spreke met kennis van zake. Best... da's ommers al wat we nodig hebbe. Voor de rest kan je 'n beetje schettere en praat je eenvoudig andere na. Of 't al 's gezeid is... wat doet het er toe? Je zegt 't nog 's; da's 't voornaamste.

- Natuurlijk, gromt Bomer.

Hendrik kan zich nog niet gewonnen geven.

- Hoor 's... dat staat met toch tege. Dat 't dikwels zo toegaat... goed; maar ik heb altijd gedacht: als 't 's mijn zaak was... ik dee 't nooit! Ik wil me niet zó ver verlage om andere maar na te bouwe... om als 'n acteur 'n rolletje op te dreune. En nou zou 'k dat toch gaan doen?

- Natuurlijk, gromt Bomer.

- Nou doe je 't toch, roept Versluisen uit om de zeer eenvoudige rede, dat iedereen 't doet... dat 't nou eenmaal niet anders gaat.

Bomer knikt instemmend.

- Mijn vader zee altoos: 't is voorwaar 'n wijs man, die voor gek 's spele kan.

Hendrik voelt zich nog lang niet omgepraat, al beseft hij 't wel te willen wezen. Zijn besluit om eerlijk nooit meer te zeggen dan hij verantwoord kan zeker te weten en geen mening te verkondigen in zaken, waarin hij nog geen deugdelijk gegrondveste mening kan hebben, staat vast genoeg, om 't hem nu moeilijk te maken voor het verlangen der beide heren te zwichten. Ze moeten geruime tijd praten, al hun argumenten herhaaldelijk in het vuur brengen, er nieuwe aan toevoegen door te wijzen op de grote belangen van Indië, op ieders plicht om niet al te stijfhoofdig vast te houden aan opvattingen en water in zijn wijn doen ter wille van de goede zaak, eer 't Hendrik gelukt zijn lust om in de Kamer te komen voor zich zelf te tooien

met het bewustzijn van zijn karakter toch te hebben gehandhaafd. En dan geeft hij ook nog alleen de belofte zich er eens op te zullen beslapen en dus niet stijfkoppig aan zijn besluit te zullen vasthouden.

Als hij eindelijk van de heren afscheid neemt, is de tweede uitvoering in het feestgebouwtje afgelopen en wrijfwringt andermaal een dichte menigte het enge, donkere gangetje door, om zich over de zonnige oprit te verspreiden. Het stroompje is niet lang en tegen de laatste heenganers in slentert Hendrik het zaaltje binnen.

Daar is 't helendal mensenleeg en duf-benauwd; een knecht schuifelt tussen de stoelen-warring door, kijkt uit naar verloren voorwerpen, raapt weggeworpen programma's op, schikt de stoelen weer in rijen.

Over het middelpad gaat Hendrik op het trapje af, dat uit de zaal naar het toneeltje geleidt, stapt op de planken, houdt de wijnrode, toegeschoven gordijnen vaneen, blikt er door en... ziet Rietzen, die Maggie van achter aangrijpt en onder het oor kust en Maggie, die zich driftig omkeert.

Terstond de gordijnen loslatend blijft hij een ogenblik verbijsterd, duizelend, roerloos staan, gaat dan zacht, in de zaal terug en verlaat het lokaal.

Daarna blijft hij rondwandelen in het park, ver buiten het gewoel, waarvan het stemmenegons, het buksengeknal, de gongslagen nog tot hem doordringen. Klokke half zeven slentert hij voor het feestgebouw

heen en weer, wachtende op Maggie om met haar terug te keren naar huis.

Maar zeer weinig mensen komen nu naar buiten; daarachter daagt Maggie dadelijk op. Zij stapt snel aan, wel verزدeld weer van Rietzen, doch niet tegen hem sprekend. Haar ogen staan mat en dof; haar wangen zijn erg bleek; knorriges trekken van vermoeidheid en ontzenuwing liggen diep om haar mond en diep in haar voorhoofd gegroefd.

- Is 't rijtuig er?

- Ik denk van ja; maar ik weet 't niet.

- M'n hemel, Henk, ben je nou niet eens 's gaan kijke?

- Nee, maar ie zal d'r immers wel zijn. Waarom zou ie d'r niet zijn? Je bent erg opgewonde.

Rietzen laat zich afschepen met een vluchtige handdruk van Maggie en Hendrik's adieu, waar beide heren de hoeden bij afnemen; haastig schiet Maggie op de uitgang af.

Het rijtuig is dra gevonden; ze rijden naar huis en wisselen onder het rijden geen woord. Thuis aangekomen gaat Maggie recht-door naar de slaapkamer, verklarend niets te kunnen eten eer ze wat gerust heeft; drie kwartier later keert ze slordig gekapt, in een eenvoudige morgenjapon van boven terug, thans niet zo bleek meer, met stralende blik en een lachje om de lippen.

- Zie zo, nou ben 'k weer opgeknapt en kunne we ete. Hemelse goedheid, wat was ik moe... helemaal op...

helemaal! Maar nou heb ik honger... honger en dorst. Schenk me maar 's dadelijk in, Henk.

Hendrik ziet voldaanheid haar ogen doorglanzen, hoort ze doorklinken het geluid van haar stem en al is hij nog in het onzekere waar die grote voldaanheid aan toe te schrijven, niet het flauwste derenis-gevoel weerhoudt hem uit te spreken wat op zijn hart ligt. Alleen valt 't hem moeilijk een begin te maken zolang zij druk-opgewonden, met hoog-golvende bovenlip blijft doorbabbelen over het afgelopen feest, vertellend van het onderscheid in stemming bij de verschillende uitvoeringen, gewagend van grappige voorvalletjes, herhalend de vleierende complimentjes van ettelijke bewonderaars in ontvangst genomen, springend van de hak op de tak. Daarna wil hij haar niet storen, nu zij voor een enkele keer eens wat eetlust toont. Dus uit hij lange tijd slechts korte uitroepen van instemming of verbazing, en Maggie schijnt het niet te verwonderen, dat haar luidruchtigheid zo weinig weerklank vindt.

Na het zoetje, als de meid, die bessen en suikerboontjes heeft opgezet, verdwenen is, voelt hij het nijpen van: nu of nooit, maar tevens de onmogelijkheid van rauwelijk zijn onderwerp te opperen. Hopend op een gunstig toeval begint hij te vertellen van Versluissen's voorstel en zijn kans om lid te worden van de Kamer.

Maggie's gelaat verstrakt, haar ogen verdoffen; ze

grijpt naar de bessenschaal en lepelt langzaam loom een hoopje rode ristjes op haar bord.

Als Hendrik zwijgt, zegt ze droog:

- Nou... 't doet me plezier voor je. Wil je besse?

- 'n Paar... ja... graag.

Dan vraagt ze, de schaal hem overreikend:

- Gaan we dus in den Haag wone?

Niets verraadt Hendrik, of ze die verandering hoopt dan wel ducht.

- Wel, zegt hij, daar kunne we nog 's over denke. Bepaald noodzakelijk is 't niet; maar als jij d'r lust in hebt...

Maggie zwijgt; langzaam loom haar bessen afristend kijkt ze niet eenmaal op.

Daarna begint ze ineens weer opgewekt te spreken over het feest.

- Toch jammer, dat 't voorbij is! Was nog 's wat anders... je leerde 's nieuwe mense kenne... ja had 's wat om over te denke en over te prate.

En nogmaals weidt ze uit over haar café-concert, thans behandelend de dwaze plannen van anderen, die gelukkig niet tot uitvoering zijn gekomen en de steun, die Rietzen haar zowel bij de beraadslagingen als later heeft verleend. Nu is de gelegenheid Hendrik gunstig; maar toch wil hij Maggie niet bruusk in de rede vallen. Zodra ze echter, naar de suiker uitkijkend, eventjes stilhoudt, zegt hij:

- Wat zie je toch aan die Rietzen?

Als iemand, die een vaartje heeft, kan Maggie zich niet dadelijk intomen en, zonder eerst naar een oplossing te zoeken voor de vraag, die toch aanstonds in haar oprijst: waarom wil hij dat weten, laat ze het antwoord glippen:

- Aan Rietzen? Wel... ik vin 'm 'n heerlijke verkwikking na de manne, die wij hier hebbe leren kenne. Herejee, is dat 'n vervelend zoodje! En allemaal met dezelfde saus overgote! Of je d'r één ziet of tien... allemaal drage ze dezelfde donkere jasse, die alle eve slecht zitte... allemaal hebbe ze dezelfde lorrige boorde, dezelfde smakeloze dassen, dezelfde lompe schoene... allemaal zijn ze even onelegant en allemaal kome ze met dezelfde banale frases en dezelfde zouteloze praatjes aan... allemaal hebbe ze dezelfde harkerige maniere... vormelijk en toch plomp. Vin jij 't nou niet 'n weldaad voor je ore... voor je smaak... voor je geest... weer 's 'n man te ontmoete, die andere boorde, 'n ander soort jas, 'n andere das, andere schoene durft te drage... van wie je niet vooruit weet wat ie zegge zal, die lenig en eigenaardig in z'n bewegingen is en die zich origineel durft voordoen?

Maggie heeft Hendriks naam niet genoemd, zich ogenschijnlijk geen toespeling op hem veroorloofd en toch is 't Hendrik, of elk woord door haar gesproken getuigen moet van haar minachting voor hem. Daarom komt het niet in hem op zijn kennissen te verdedigen, onder wie er toch genoeg zijn op wie Maggie's be-

schrijving hem volstrekt ontoepasselijk lijkt, en zegt hij alleen, stroef-lachend:

- O... dus... niet ordinair.

Het antwoord schijnt haar te bevallen; met instemming en nadruk herhaalt ze:

- Niet ordinair... juist... da's 't ware woord.

Maar die instemming en die nadruk zijn Hendrik te machtig en ernstig vervolgt hij:

- Toch moet ik je vrindelijk verzoeken dat jonkheertje 'n beetje meer op 'n afstand te houwe.

Plots haar zuigend kauwen stakend kijkt Maggie zwijgend haar man strak aan; de kleur van haar ogen verdonkert.

Hendrik herkent haar blik van Göschenen, de blik waarmee ze hem toeduwde: noem je grievig op en laat 't gedaan zijn.

Maar nu eet ze even door en vraagt dan leuk:

- Waarom verlang je dat, Henk?

- Waarom?... Wel... omdat Rietzen mij veel minder aanstaat dan hij jou schijnt te doen.

Weer neemt ze wat bessen, eet ze een poosje kalm door; 't is duidelijk, dat ze nadenkt.

Hendrik wacht, wacht... tot ze voortgaat:

- Jelui zijn geen mense voor mekaar... dat is zo.

Nog dieper dan straks voelt Hendrik zich geminacht.

- Maar... is dat nou de enige rede, waarom je me verzoekt Rietzen op 'n afstand te houwe? Op onze ver-

gaderinge ben je haast nooit geweest. Wat weet je dus eigenlijk van Rietzen af?

- Feitelijk heel weinig; dat geef ik je graag toe, maar hij bevalt me nou eenmaal... niet.

- Nee, Henk, schenk me asjeblieft klare wijn in. Ik ben oprecht... dat weet je... Je hebt 't vroeger zelfs in me bewonderd... wees 't dan nou zelf ook, hè.

Het uitdagende in Maggie's toon doet Hendrik het bloed naar het hoofd stijgen; hij begrijpt zich te moeten beheersen.

- Hoor 's, kindlief, als je op dit ogenblik twijfelt aan mijn oprechtheid, dan moet ik daaruit afleie, dat je vraagt naar de bekende weg. Wat? Ik zie niet in waarvoor dat nodig is. 't Enige wat j'er mee bereike kan, is 'n nodeloos onaangename woordewisseling. Die wou ik liever vermije en daarom herhaal ik alleen m'n verzoek: wees zo vrindelijk en hou die Rietzen op 'n afstand.

Maggie heeft nu haar bessen op; haar wijnglas omvattend drinkt ze 't leeg.

Dan zegt ze op vaste, maar ook koude, stugge toon:

- Nee, Henk, aan dat verzoek... dat deftige verzoek zal ik niet voldoen.

- En waarom niet als ik vrage mag?

- Omdat ik je dan 't recht zou geve de verdenking van me te... te koestere... die je nou met je omdraagt, maar waarvoor je de moed niet hebt uit te kome.

Weer die minachting, denkt Hendrik en hij beseft er thans aanleiding toe te hebben gegeven.

- Zo... meen je, dat ik die moed niet heb. Heb jij dan soms de moed gehad me te vertellen, dat Rietzen je 'n waaier heeft gegeve en dat ie je heeft gezoend... op 't toneel... tusse de zijscherme links... aan 't einde van de tweede uitvoering... wat?

Een scherp lachje onschettert Maggie's mond; het klinkt Hendrik sarrend.

- Aha! Is 't dat... Ja, ja, ik heb 'n waaier van 'm aangenome. 't Is vreselijk, hè? Wel 'n reden om me te bespiede... En toen jij dat grote onheil zag gebeure... die éne zoen in m'n hals... toen ben je niet te voorschijn gekome... toen heb je niet afgewacht wat ik zou doen... toen heb je Rietzen geen rekenschap gevraagd of 'n klap gegeve. Nee; toen ben je stilletjes... heel stilletjes... zo stilletjes, dat wij d'r niks van gehoord hebbe... weggeslope.

Nogmaals lacht ze.

- Had ik dan schandaal moete make?

- Welnee... dat zou 't allerdwaaste zijn geweest; maar... je had eenvoudig om de hele geschiedenis je schouwers moeten optrekke. En als je daarvoor te boos was... te verontwaardigd... al te zeer in je mannelijk eergevoel gekrenkt... of als je genoeg vertrouwe in mij had... wat toch ook 't geval had kunne weze... nou... dan had je ons tenminste zó lang moete door-bespiede, dat je ook nog gezien en gehoord had hoe

ik Rietzen op z'n plaats heb gezet en de les geleze.

- Heb je dat dan gedaan?

- Dat heb ik gedaan... al schijnt 't jou te verwondere. Maar... nou zou ik toch wel 's één ding van je wille wete. Als ik nou 's niet zo had gedaan... als ik nou 's juist gedaan had wat jij van me verwacht... of van me verlangd schijnt te hebbe... als ik nou 's na je toe was gekomen en ik had gezegd: Henk... Rietzen heeft me gezoend... dus beledigd... wat had jij dan gedaan?

De vraag overbluft Hendrik volkomen. Dat hij enkel Maggie geraden zou hebben de zaak niet hoog op te vatten en Rietzen voortaan te mijden... geen ogenblik twijfelt hij er aan; maar dat hij in de gegeven omstandigheden dit onmogelijk kan bekennen, staat evenzeer bij hem vast. En met een glimlachje om zijn verbluft zwijgen gaat Maggie voort, zodra hij een antwoord begint uit te hakkelen:

- Laat ik 't je maar zegge: tegen Rietzen zou je niks hebbe gedaan... niemendal; maar mij zou je de les hebbe geleze over 't gebeurde. Mij zou je tot in de puntjes hebbe voorgeschreve welke houding ik had aan te nemen in de toekomst. En daarom, beste Henkie, als alles toch op mij neerkomt... als ik 't toch ben... ik alleen... die handele moet... zo nodig me verdedige... nou, dan laat ik er jou liever helemaal buite. Bemoei jij je maar met je schrijverij, met je vergaderinge, met de politiek, met Indië... ik zal wete hoe ik me te gedrage heb tegenover Rietzen en tegenover

alle andere manne, met wie ik in aanraking kom. Met volkomen zelfbedwang en toch iets onmiskenbaar hartstochtelijks in haar stem heeft ze gesproken.

Hendrik weet niet wat te zeggen; maar als ze nu oprijst begint hij:

- Alles goed en wel, maar dat 't zo ver gekomen is... Doch om de tafel heengegaan, sluit Maggie haar armen om zijn hals en geeft ze hem een zoen... een flauwe als altijd... op het voorhoofd. En dan zegt ze met gekscherende derenis in haar jammertoon:

- Ben je jaloers geweest? Och! Dat had ik nou nooit van jou gedacht.

- Ordinair, hè?

Weer lacht ze luid op.

- Eigenlijk... ja... Zo'n beer! Zo'n ruige, goedige sul van 'n beer! Maar was je dan al helemaal vergete, beer, dat je over 'n groot half-jaar papa moet worde... Wat kan zo'n geleerde man toch dom zijn... dom en... zwaartillend. Henkie, Henkie, ik heb heus medelije met je.

Grinnekend gaat ze heen; Hendrik ziet het stille, bleke meer van Luzern voor zich en de donkere bergen en de lichtende avondhemel er achter...

God, God, wat is alles nu anders!

De meid, die af moet nemen, komt binnen, schrikt, gaat weer heen... komt nog eens... komt voor de derde keer en vertelt in de keuken, dat er zeker iets aan de

hand is, want meneer staat vandaag maar niet van tafel op. Zijn bord is nog vol bessen en hij blijft maar aldoor recht voor zich uit zitten staren.

Hendrik denkt... denkt... denkt.

Eerst heeft hij geworsteld met dat ellendige gevoel van geminacht te worden... geminacht door zijn vrouw. Te Luzern was 't hem niet duidelijk geweest wat zij bedoelde met dat: 't is raar, als ik medelije krijg met 'n man, dan kan ik onmogelijk meer van 'm houwe.' Thans weet hij 't: medelijden en minachting... bij haar is 't één. En nu ze geen vrees meer koestert voor de scherpe klauwen van de beer...

God, God, wat zijn vrouwen dan toch voor wezens, dat ze zo afschuwelijk kunnen gevoelen!

Maar dat gevoel is abnormaal! Zou het voortkomen uit haar toestand?

Aan deze opvatting klampt hij zich vast; maar dat hij van zijn voetstuk is neergevallen en dat op de ledige plaats komen zal het kind... het nog niet eens geboren kind... hij kan er niet aan twijfelen, hoe bitter de gedachte hem ook stemt. Maggie houdt nog wel van hem... o ja, zij houdt van... de vader van haar kind. Zelfs heeft ze die vader van haar kind heel tactvol voor ernstige moeilijkheden bewaard. Dat is van haar... in haar eigen ogen tenminste... lang niet... ordinair; maar dat maakt hem... ook in haar ogen... juist wel... ordinair.

In het leven van de man is de liefde maar een episode.

Het wordt beweerd en hij beseft nu de waarheid van die bewering, maar in het leven van de vrouw schijnt de liefde hem toch ook maar een episode te zijn. Het kind is in aantocht en de episode is voorbij.

De geduchte beer met zijn scherpe klauwen is nu een goedge sul... een tam dier, goed verzorgd in een hok. Merkwaardig, dat Maggie dit woord ordinair tegenwoordig nooit meer gebruikt. Hij is 't wel, maar het komt er kennelijk niets meer op aan. Ach, ja; in het huwelijk wen je aan elkander. Dat je elkander dus ordinair gaat vinden... moet hij zich daarover verwonderen? Maggie is immers voor hem ook niet meer wat ze te Luzern voor hem was. Hij is ook aan haar... gewend. Hoe kan 't anders? En toch ook hoe jammer... o, hoe jammer. Als hij zich nog eens herinnert hoe hij te Luzern haar zag... Wat vond hij toen alles... alles bijzonder: haar stemgeluid, haar gang, haar gebaren, elke blik uit haar ogen, elke gedachte, elke bedoeling door hem ondersteld in haar geest, elk gevoel meevoelend door hem gefantaseerd in haar gemoed! Alles, alles leek hem de bekorende openbaring van iets heel buitengewoons, de meeslepende uitging van zieleigenschappen zó zeldzaam, dat de weerga er van misschien nergens te vinden zou wezen.

Wat had hij zich niet voorgesteld van de toekomst! Trouwens Maggie ook... zelfs tot in de kleinste bijzonderheden! Een porseleinen bad... 'n Arabisch boudoir...

En nu? Nu... in hun zo ordinaire huisje... hun zo ordinair leven...?

Dat zij elkaar nog altijd liefhebbe... och, ja hij voelt 't wel... daar valt niet aan te twijfelen. Maar... er is liefhebben en liefhebben. Zeker... ze heeft veel goeds... hij kan 't best met haar vinden... haar kleine gebreken hinderen hem weinig. Daar komt bij, dat uit het aan-elkander-gewend-raken immers een nieuwe genegenheid ontspruit... zij 't dan ene van gans andere kwaliteit.

Maar dat bijzondere? Neen; dat bijzondere ziet hij in 't geheel niet meer; haar interessante tegenstrijdigheden... ze schijnen spoorloos verdwenen. Ze lijkt hem nog wel egoïst; maar ach... ook al weer zo heel erg niet Dat ze zwak van zenuwen is... ontoerekenbaar... een beetje hysterisch... het ene ogenblik opgewonden, het andere mat en neerslachtig... honderden vrouwen.... ja zelfs mannen... zijn immers eender. Vergeleken bij vroeger is ze al veel verbeterd, veel kalmer, veel gewoner geworden en nog veel beter, nog veel kalmer, nog veel gewoner zal ze zijn, zodra ze zich moeder weet.

Van haar vreemdsoortige vroomheid, zich openbarend als een lust om in opgesierde roomse kerken te bidden en zich beter te voelen worden door het luisteren naar kerkmuziek, is hem in hun huwelijk nooit iets gebleken. Tegenwoordig vindt hij haar eer nuchter dan mystiek en zeker niet overgevoelig. Zoenen heeft

ze niet geleerd, al wil ze haar lippen wel eens goedig op zijn voorhoofd of wangen drukken. Krabben doet ze al lang niet meer. Gepassioneerd was ze niet en is ze evenmin geworden, en van haar vreemde buien van aanhaligheid en koud-afduwen is geen sprake meer, nu hun kussen-geven en handen-drukken en met-de-armen-omstremgelen al even regelmatig geordend is als hun eten, hun wandelen en hun bedwaartsgaan.

Pogen om hem er onder te krijgen... ach, daar is zelfs geen ogenblik kwestie van geweest; ze is er veel te weinig heerszuchtig voor. Over haar huishoudentje het bevel te voeren voldoet haar volkomen. Dat ze hem zelden of nooit wil voorspelen en zich wel verbazend geoefend heeft voor dit feest... niet ver is de verklaring er van te zoeken. Is ze niet ijdel en lichaamszwak tevens? Elke inspanning weegt haar zwaar en of hij alleen stil geniet dan wel een paar honderd mensen haar luide toejuichen... dat geeft voor dezelfde moeite toch wel een gans ander loon.

Hoe is 't mogelijk, dat hij al dit ordinaire eens zo anders, zo buitengewoon gevonden heeft?

Natuurlijk... och ja, ook dit spreekt van zelf... natuurlijk is 't haar eveneens vergaan. Ook zij ziet in hem niet meer, wat ze voorheen in hem heeft menen te ontdekken. Ook zij vindt hem thans... ordinair... vreselijk ordinair.

En daarom is Rietzen haar geweest... een verkwikking. Liefde... verliefdheid voor dit diplomaatje... niets

daarvan is in haar opgekomen. Maar dat Rietzen zulk een verkwikking wezen kon... dat bewijst weer ten duidelijkste, dat hun hele verhouding, hun zeldzame liefde ook is geworden... misschien altijd geweest is... ordinair. Zij zouden elkander verbeteren! Is 't niet om te lachen, dat ze opgewonden en verblind genoeg waren geweest om zich zo iets onzinnigs te kunnen wijsmaken! Verbeteren anderen elkaar? Hoe bespottelijk toch, dat een mens zich zelf altijd voor een uitzondering houdt, aan wie uitzonderingen ten deel vallen en anderen voor de regel, bij wie alles volgens de regel geschiedt.

't Is genoeg, dat we ons door het bezit van een onbeduidende handigheid, een niets-betekenende eigenschap, een armzalig talentje menen te onderscheiden van een honderdtal medemensen, of we zien ons zelf voor een uitzondering aan, een fenomeen, iets heel buitengewoons!

Hoe dwaas toch!

Toen hij zijn domineeschap opgaf... toen hij in zijn dagblad afscheid nam van zijn lezers... toen hij terugkeerde van zijn gevaarlijke onderzoekingsreis... toen hij eindelijk, zich ontgoocheld en wijsgerig-gestemd wanende, alleen in de liefde nog bevrediging wilde zoeken... telkens had hij dat gevoel gehad van iets buitengewoons te zijn, iets buitengewoons te bestreven. En waren niet talloze anderen net als hij; deden ze niet als hij; kwamen ze niet tot hetzelfde als hij? Werd hij

niet door iedereen beschouwd als een meneer zo en zo, die zekerlijk van meneer zus en zus gemakkelijk te onderscheiden was; maar die met Jan en alleman toch meer punten van overeenkomst vertoonde dan van verschil? Daar... eindelijk zou hij dan waarschijnlijk in de Kamer komen... Lukte 't, dan zou hij 't weer voelen als een onderscheiding... en toch had elk woord van Versluissen en elk woord van Bomer hem de indruk gegeven van juist candidaat te worden gesteld, omdat hij het tegendeel van buitengewoon werd gevonden. Had zijn eigen toegeven in zake het toosten voor de kiezers hem er ook niet van moeten overtuigen dat hij tenslotte was en handelde als iedereen... ordinair?

Ordinair... ja zeker, hij is 't. Hij is 't door zijn verstand, hij is 't door zijn hart, hij is 't door zijn manieren, zijn kleding en hij is 't ook door zijn vrouw, door zijn geluk, door zijn ongeluk. Al wat aan hem, al wat van hem was... 't is alles... ordinair.

Even doorflitst het zijn denken, dat het toch in alle geval niet zo heel ordinair kan zijn dit ordinaire van je zelf in te zien. Daarvoor moet je er dan toch boven staan.

Maar dan vermoedt hij, dat ook deze gedachte wel ordinair, wel heel ordinair zal wezen. De mensen schijnen graag wat in elkanders ogen; maar vermoedelijk is zelfs de pedantste gek in zijn stille binnenkamer wel van zijn eigen ordinariteit overtuigd.

Ach... alles een kwestie van perspectief.

Bismarck's, Shakespeare's, Napoleon's, Socratessen... van elke soort zullen er wel honderden zijn geweest en nog bestaan; maar alleen het éne bekende exemplaar heeft om zich heen de gunstige omstandigheden gevonden, die hem gedragen hebben in het grote licht, waar iedereen hem moest zien blinken. En zelfs toen zagen de verafstaanden nog maar alleen zijn éne belichte kant, terwijl ze niets van de andere zijde afwisten, waardoor ook die grote man voor de dichterbijstaanden weer was... ordinair.

En nu is 't Hendrik ook, of hij er vrede mee krijgt zo ordinair te wezen, zich zo ordinair te weten en zo ordinair te leven. Wat geeft het schijnbaar-buitengewone je anders dan onrust en lastige opwinding?

Eenmaal in de Kamer gekozen zal hij voor Indië of voor Nederland zeker geen reusachtige hervormingen tot stand brengen; maar hij zal zijn dagelijkse plichtjes ernstig volvoeren en met die bezigheid misschien anderen een ziertje gelukkiger maken, zekerlijk zich zelf verschaffen... zelfvoldoening en tevredenheid.

Dat ziet Maggie nog niet in. Die verwijt hem nog zijn wanhopige regelmaat, die hunkert nog naar iets ongewoons, die schuwt nog de regel en kijkt nieuwsgierig naar de uitzondering om.

Geduld maar... geduld. Over een groot half jaar denkt ook zij wel anders. Is ze eenmaal moeder... heel ordinair... dan zal ze worden als hij, ook tevreden in de...

Even houdt hij het woord sleur terug, nog eens denkend aan het gans andere levensideaal, dat hem eenmaal voor ogen zweefde.

Maar dan haalt hij de schouders op, voelend de overmacht, die hem onvermijdelijk die sleur in de armen stuwt.

Eindelijk van tafel opstaande, ziet ook hij zijn kind... zijn kind, waarop hij nieuwe verwachtingen bouwt en dat hij lang... heel lang weer niet houden zal voor... ordinair.

Toelichting en verantwoording

Waan, een van de minder bekende werken van Marcellus Emants, is een korte roman (of als men wil een grote novelle) over de verliefdheid en de eerste huwelijksperiode van een oudere man en een meer dan twintig jaar jonger meisje. Dat Emants op 5 juli 1904 te Berlijn voor de derde maal in het huwelijk trad - met de Duitse actrice Jenny Emma Gertrud Kühn die 27 jaar oud was en 29 jaar jonger dan hij - is in dit verband geen loutere toevalligheid. Niet alleen heeft Emants zich in veel van zijn werk door persoonlijke ervaringen laten inspireren, hij verklaarde bovendien aan M.J. Brusse in een gesprek op 16 maart 1907 - pas op 28 oktober 1923, veertien dagen na Emant's dood, als feuilleton in de Nieuwe Rotterdamse Courant gepubliceerd - dat hij in geen van zijn boeken zo precies naar model had gewerkt als in *Waan*. Hij voegde daaraan toe: 'Het model van de hoofdfiguur zei mij 'ik heb nu het gevoel dat je me naakt voor het publiek hebt gebracht'. Er kan geen twijfel over bestaan voor wie zich in de biografie van Emants heeft verdiept dat dit model Jenny Kühn is geweest. Hoogstens kan het wat verwondering wekken dat deze toch in menig opzicht weinig hoopgevende schildering reeds was geschreven (en gedeeltelijk zelfs in *De Gids* gepubliceerd),

toen het huwelijk nog moest worden gesloten. Daarbij dient men echter twee dingen te bedenken. In de eerste plaats is Maggy, de hoofdfiguur, geen *portret*; in de tweede plaats maakte Emants zich weliswaar inderdaad weinig illusies over dit derde huwelijk, maar hoopte hij 'op een meevaller', zoals hij schrijft in een brief aan zijn vriend dr. M.C. Mendes da Costa van 29 augustus 1904, nauwelijks twee maanden na het sluiten ervan. Een aanwijzing voor die (sceptische) hoop mag men zeker ook zoeken in het feit dat het boek een open einde heeft.

Waan is een der weinige geschriften van Emants waarin, zij het slechts incidenteel, de invloed bespeurbaar is van de woordkunst der tachtigers. Het is een verschijnsel dat zich in die jaren sporadisch bij hem heeft voorgedaan, zoals ook blijkt uit de door hemzelf voor de voordrachtskunstenaar Albert Vogel gemaakte bewerking van zijn gedicht *Godenschemering*, onder de titel *Loki, Dramatisch gedicht in vier zangen* (Amsterdam 1906). De onderhavige druk, waarbij de spelling werd omgezet in de thans gangbare, is de tweede. De eerste druk verscheen in 1905 bij Van Holkema en Warendorf te Amsterdam. Daaraan voorafgaande vond een publikatie plaats in het tijdschrift *De Gids*, jaargang 1904, blz. 1-50 en 213-270.

Pierre H. Dubois